Expoſitio prologi in librū Sapientie incipit.

Liber Sapientie ꝛc. Iſte ꝓlogus diuidit̄ in tres ꝑtes: in prima oñdit Hieronymus libri originē: q2 nō hebraice ſ3 grece eſt editus. vñ dicit liber ſapientie ꝛc. In ſcd̄a nominat ei9 auctorē q2 a philone eſt edit9 vñ dicit: Hūc iudei philonis eſſe affirmant ꝛc. In tercia aſſig̃t titu li rationem: q2 ſ. chriſti q̄ eſt pr̄is ſapientia ibi exprimūtur paſſio ꝛ aduentus: ibi. Qui ꝑinde ſapientia noiat̄. his viſis litere inſiſtam9. b Et ipſe ſtilus. i. ipm̄ dictamen: q2 tā eligans eſt. d Redolet. id eſt ſapit. c Grecam eloq̄ntiā magis q̄3 hebreā. greci enim magis ſunt eloq̄tes: et in ſententijs ꝓfundiores q̄3 hebrei: Unde cū iſte liber habē at elegantiſſimū ſtilū ꝛ inſcrutabilē ꝓfunditatem ſententiaꝝ: patet ipm̄ potius grece q̄3 hebraice fuiſſe traditū. Phylo. n. licet natione fuerit iudeus grece tñ lingue fuit valde peritus: de quo dicit hieronymus in libro illuſtrium viroꝝ: q2 fuit iudeus: natōne alexandrinus de genere ſacerdotū. cetera plana ſunt.

Explicit qualiſcūq3 expoſitio iſtius prologi.

Incipit prologus in librum Sapientie.

[a] Liber ſapientie apd̄ hebreos nuſq̄ eſt. [b] Unde ꝛ ipſe ſtilus [c] grecā magis eloq̄ntiā redolet. hūc iudei philonis ee͂ affirmāt. Qui ꝑinde ſapie noiat̄: q2 in eo chriſti aduentus q̄ eſt ſapiā patris: et paſſio eius euidenter exprimit̄.

Incipit liber Sapiētie.

Capitulum. i.

[a] Diligite iuſticiā: [b] qui iudicatis terram. Sentite de dño in bonitate: [d] ꝛ in ſimplicitate cordis [e] querite illū: [f] quoniam inuenitur ab his qui non tētant illum: [g] apparet autē eis qui fidem habent in illum. [h] Peruerſe eñ cogitatōnes ſepant a deo: [i] ꝓbata autem virtus [k] corripit inſipiētes.

Poſtilla venerabilis fratris Nicolai de lyra ſuper libros Sapientie incipit.

Diligite iuſticiam. Poſt libros hyſtoriales non canonicos: magis tamen reputatos: quod dico ꝓpter hyſtoriam ſuſanne ꝛ belis: ꝛ ſecundū3 Eſdre: que hyſtorie vltimo ponent̄ ratione dicta in principio Thobie: exponendi ſunt duo non canonici qui ſunt ſimpliciter morales. ſ. liber ſapientie ꝛ liber eccleſiaſticus: Inter quos premittendus eſt liber ſapientie tam ratione auctoris q̄3 ratione materie Ratio primi eſt. q2 licet philo diſertiſſimus iudeorum hunc librū grece ſcripſerit: vt cōiter dicunt doctores ꝛ hyſtoriographi: tñ ipſum compilauit ex ſententijs ſalomonis: ꝓpter quod Salomon eſt eius auctor principalis: loquēdo tñ de auctoribus humanis: vnde infra viij. ꝛ ix. ca. expreſſe loquit̄ auctor in ꝑſona Salomonis. Ieſus aūt filius ſyrach ſcripſit librū eccleſiaſticū tp̄e ſymonis filij onie vel poſt: qd̄ p3 ꝑ hoc q2 infra l. ca. fit mentio ſatis ꝓlixa de ipſo: ꝛ ſic fuit poſterior Salomone tp̄e ꝛ auctoritate. Ratio ſecūdi eſt: q2 vterq3 partim procedit ratiocinatiue: et ꝑtim exēplatiue: vt in ꝓſecutione videbit̄ dño concedente. Exempla ƀo poſita in libro ſapiētie incipiunt a priori. ſ. ab adā: vt habetur infra. x. ca. ꝛ terminant̄ in patribus exeuntibus de egypto. Exempla ƀo poſita in libro eccleſiaſtico incipiunt ab enoch: ꝛ ꝓcedunt vſq3 ad Symonē filium onie. vt patet Eccl. l. q̄ fuit parū ante tp̄a machabeoꝝ et ſic patet ratio ſecundi. His igit̄ premiſſis liber iſte qui nomine ſapientie intitulatur in duas ꝑtes diuidit̄ Nam primo inducit auctor ad ſapientiā deſiderandā ꝛ habendam: ꝛ hoc ratiocinando: ſecūdo ad idē inducit exemplificādo: infra. x. caplo. Ad intellectum autē vtriuſq3 ꝯſiderandū q2 in hoc libro vt frequenter ſapientia et iuſticia ꝓ eodē accipiunt̄. Accipit̄ eñ hic iuſticia legalis que ſicut dr̄. v. ethicoꝝ. eſt ois virtus. nam lex precipit de actibus oim̄ virtutū: eſt eñ intentio legis ciues facere bonos. x. ethi. que bonitas fit ꝑ virtutes. Silr̄ ſapiā ꝓut hic accipit̄ includit omnē virtutē. nā ad ſapiētē pertinet determinare illud qd̄ eſt formale in qualibet virtute: ꝓpter qd̄. ij. ethicoꝝ. diffinit̄ virt9 ſic. Uirtus eſt habitus electiu9 immediate ꝯſiſtens ꝓut ſapiens determinauit. Et ideo ſapientia que ē cuiuſlibet virtutis dicto modo determiatiua includit oēm virtutē Et ſic patet quare iuſticia ꝛ ſapientia ꝛ qualiter ꝓ eodē frequenter accipiūtur ī hoc libro. Sciendū etiā q2 ſapientia vel iuſticia h̄ modo dicta dupliciter accipit̄. Uno mō ꝓut ꝑ actus humanos acquiritur Alio modo ꝓut a deo infundit̄: et licet de vtraq3 in hoc libro tangat̄: tñ de illa que eſt ꝑ infuſionē ꝑncipaliter agit̄ Igit̄ ad iuſticiā vel ſapientiā ſic intellectā auctor primo nos inducit: ſecundo circa hoc errores excludit: ibi. Nolite zelare mortē in errore ꝛc. tercio ꝓſequendo ꝓpoſitū reſumit. vj. ca. ſicut ph̄s in principio libri de anima. ꝑmo ad noticiam habendam de anima inducit: ꝛ ſecundo errores circa eam excludit in proſecutiōe primi libri: ꝛ poſtea ad tractādū de aīa ꝛ eius potentijs ꝓcedit ſecundo libro ꝛ tercio. Circa primā ꝑtem ſciendū q2 ſicut in mouente requirit̄ debita virtus ad regulariter mouendū: ſic in mobili recta diſpoſitio vt obediat mouenti: ꝛ ſic eſt in hominibus. Nam in prelatis ꝛ principib9 reqrit̄ ſapiā ſiue iuſticia mō dicto intellecta ad hoc q2 bene regant populum: ꝛ in pplo ꝓporcionabiliter reqrit̄ ſapiā vt hñ ſubdatur: ꝛ obediat regimini ipſoꝝ: qd̄ primo oñdit̄ in prelatis ſcd̄o in ſbdit̄: ibi. Spūſſctūs diſcipline. Circa primū dicit̄

a Diligite iuſticiā. que includit omnem virtutem.

b Qui iudicatis terrā. i. habitātes in terra in foro ſeculari ꝛ eccleſiaſtico: ꝛ q2 in hoc ſunt miniſtri ꝛ vicarij dei a q̄ ꝓcedit ois ꝑtās recte iudicādi. iō ſubdit̄. c Sētite de dño ī bonitate. i. ꝯformamini illi: q2 ſicut oia ordinat in ſeipm̄ tanq̄3 in finem vltimū ꝛ optimū: ita vos actus veſtros ordinate ad cōe bonū ꝛ ad honorē diuinū.

d Et in ſimplicitate cordis. i. mūdicia mentis. q2 ſm̄ aug. hoc eſt ſimplex cor: qd̄ eſt mundū cor. e Querite illū. i. habere noticiā eius ꝑ ſapie donū q̄ oēm ꝟtutē includit: et ſubdit̄ modus inueniendi cū dr̄. f Qm̄ inuenit̄ ab his q̄ nō tētant illū. tentat aūt deū q̄ habēs in aliq̄ negocō qd̄ faciat via humana irratōnabiliter omittit illud expectans effectū ꝓuiſione diuina, ꝓpter qd̄ in acq̄ſitiōe ſapie omittens quod poteſt agere: vtpote ſtudij exercitiū expectans eam habere a deo eſt quedā ipſius dei tentatio. ꝓpt qd̄ merito ſibi denegat̄. Sed facientib9 qd̄ in ſe eſt ꝑ exercitiū virtutis ſtudij ꝛ oratiōis ꝯcedit̄: iō hñ dicit̄. Qm̄ inuenit̄ ab his q̄ nō ten. illū. Et q2 tales q̄ntū ad id non pñt attingere ꝯmittūt ſe diuine ꝓuidentie: ideo ſubditur.

g Apparet aūt eis q̄ fi. ha. in illū. i. tēdētes in ipm̄ ꝑ amorē. talib9. n. vltra cōem modū alioꝝ manifeſtat̄ ſecreta diuina. h Peruerſe eñ cogi. ſepant a deo. q2 ſic bone ſtā vniōis ad ipſum. ita male ſepatiōis ab ipſo. iō ꝯcludit̄ i Probata aūt ꝟt9. i. approbata a deo ex̄ñs in ſuꝑiorib9

k Corripit inſipientes.i.p ignorātiā peccātes:nā p cor instructionē reducūt ad ỽtutē nō aūt ſic fit de peccātib⁹ ex certa malicia:iō ſubdit. l Qm̄ in maliuolā aiam. Dr̄ aūt maliuola aia cui placet ipa malicia: ꝓpter habitū viciosū:ſm q̄ dr̄ ꝓuer.ij. Qui letant̄ cū malefecerint et exultant in rebus peſſimis. m Nō introibit ſapientia p ſupiorū correctionē nec p diuinā illuſtrationē. n Nec babitabit in corpe ſubdito peccatis.i.in hoīe ſubdito carnalibus vicijs q̄ cauſant hebetudinē mentis naȝ vita taliū eſt bruta lis ſicut dr̄.j.ethic. o Spūs em̄ ſanctus. Hic ꝯ̄nter inducit ſubiectos ad ſapientiaȝ ſine qua non ſunt ꝯuenient regibiles regimine maioꝝ. Et diuiditur in duas ptes:q2 p̄mo ꝓponit intentū ſecūdo ꝓbat ꝓpoſitū.ibi. Qm̄ ſpūs domini. Circa primū ſciendū q̄ ſicut dic phs.iij.phiſico.idē ſunt doctrina et diſciplina:nā ſic ibidē dr̄:idē ē actus mouētis ⁊ moti: diuerſimode tñ noīatus.nā vt egredit̄ a mouēte dr̄ motio actiua.⁊ vt ſuſcipit̄ in moto dr̄ motio paſſiua:⁊ eodē mō doctoris ⁊ diſcipuli idē ē actus dictus doctrina vt eſt a docēte:⁊ diſciplina vt efficit̄ in diſcipulo:⁊ ſic eadē ſapiētia ſpecie eſt in diſcipulo ⁊ doctore:q2 pfecti ꝓpriū eſt facere alterū ſibi ſile.iiij.metheoroꝝ. ꝓpter qḋ ſicut rectores indigēt ſapia vt bñ regant:ſic ſubditi vt bñ obediāt:ideo dicit.

l Qm̄ i maliuolā aiam m nō introibit ſapīa n nec hītabit in corpe ſbdito pctīs. o Spiritus em̄ ſcūs diſcipline p effugiet fictū: q ⁊ auferet ſe r a cogitatōib⁹ q̄ ſt̄ ſine intellectu: s ⁊ corripiet̄ t a ſupueniēte iniqtate. v Benign⁹ ē em̄ ſpūs ſapie: x ⁊ non liberabit maledictum y a labijs ſuis: z qm̄ renū illius a teſtis ē de⁹ ⁊ cordis illi⁹ b ſcrutator eſt ver⁹: c ⁊ lingue eius auditor d Qm̄ ſpūs dn̄i e repleuit orbē terraꝝ: f ⁊ hoc qḋ ꝯtinet oīa g ſciam hȝ vocis. h Propter hoc q̄ loqt̄ iniqua nō pōt latere: i nec pteriet illuȝ k corripiēs iudiciū. l In cogitationib⁹ em̄ impij interrogatio erit: m ſermonuȝ autē illius auditō ad deū veniet ad correptionē iniqtatū illius. n Qm̄ auris celi audit oīa: ⁊ tumult⁹ murmuratio nū nō abſcōdet̄. n Cuſtodite ḡ vos a murmuratōne q̄ nihil ꝓdeſt: o ⁊ a detractiōe pcitate lingue. p Qm̄ ſermo obſcurus q inuacuū nō ibit r os autē qḋ mentit̄ occidit animā. t Nolite zelare mortē v in errore vite vr̄e: x neqȝ acqratis pditionē y in opibus manuū veſtraꝝ. z Qm̄ deus morteȝ non fecit. a nec

ꝯtinet oīa.i.ſpūſſanctus oia ꝯſeruās in eſſe ſicut pať et filius:nā indiuiſa ſunt opa trinitatis. g Sciētiā hȝ vocis.i.noticiā cuiuſlibet dicti publice vel occulte iō ſubdit. h Propter hoc q̄ loqturiniqua.qualitcunqȝ.nō pōt latere ſpūm dn̄i. i Nec preteriet illū dimittēdo impunitū. k Corripiens iudiciuȝ i.diuinū iudiciū puniēs oīa mala. l In cogita.ei impij interrog.erit.i.diſcuſſio i iudicio diuino. m Sermonū autē illius ⁊c.repetitio eſt eiuſdē ſententie ad maiorem aſſertioneȝ. Qm̄ auris celi.i.dei q̄ nō ſolum zelotes: ſ3 zelus in abſtracto pōt dici ꝓpter ſingularē ⁊ excellēteȝ aiaꝝ zelum. n Cuſtodite ḡ vos a murmur. que nihil ꝓdeſt. min⁹ dicēdo pl⁹ ſignat.ſ. q2 multum obeſt. o Et a detractione ꝓferēda applicat̄:q2 p hoc penā meret̄: vn̄ Lu.xvj.dr̄ de diuite epulone q̄ grauius ardebat in lingua eo q̄ inter epulas poſit⁹ detrahebat de paupibus.

p Spūs.n.ſctūs diſcipline.i.actor ſapie in diſcipulo. p Effugiet fictū.i.illū q̄ in virtutib⁹ nō querit re:ſ3 apparentiā tm̄. q Et auferet ſe.q̄tū ad ſuū effectū:nā q̄tū ad pſonā necio eſt vbiqȝ. r A cogitationib⁹ que ſūt ſine intellectu.i.ſine ratione quales ſunt cogitatiōes peccatoris q̄ ſeqt̄ impetū ſenſualitatis. s Et corripiet̄.i. puniet̄. t A ſupueniente iniqtate.nā pctm̄ ſequens ē pena p̄cedentis p accidens tñ:nā p pctm̄ p̄cedēs tollitur iuſte gr̄a cuius ſubtractio eſt pena ⁊ p ꝯ̄ns illa que ſequūtur ad hoc ſunt penalia:⁊ iſta ſunt pctā ſequētia in quib⁹ labit̄ hō ad ſubtractionē gr̄e q̄ hoīem impediebat a tali lapſu:⁊ hoc ē qḋ dicit apl̄s Ro.j. Propterea tradidit illos deus in paſſiones ignominie.i.dimiſit eos cadere in ignominioſa peccata.ſ.ꝓpter alia minora p̄cedētia. v Benignus eſt.n.ſpi.ſa.i.dator ſapie:q2 nō ſolū dat eā ſupioribus ⁊ magnis ſ3 etiā inferiorib⁹ ⁊ ſubiectis dūtñ ad hoc debite ſe diſponat:iō alios excludendo ſubdit̄.
x Et nō liberabit maledictū.i.hoīem obſtinatū in peccatis. y A labijs ſuis.i.a blaſphemijs ⁊ alijs laboꝝ motu ppetratis. z Qm̄ renū illi⁹.i.affectōnū malaꝝ.
a Teſtis eſt deus ⁊ cordis illius.i.cogitatiōis ⁊ intentionis ipſius. b Scrutator ē verus.q2 nihil eū latere pōt
c Et lingue illius auditor.⁊ multofortī⁹ opeꝝ eius inſpector. d Qm̄ ſpūs dn̄i. Hic ꝯ̄nr ꝓbat dictū ſuū.ſ.q̄ affectiōes ⁊ cogitationes ⁊ locutiōes pctōris nō latent deū quia ſpūs eius eſt vbiqȝ p eēntiā ⁊ pn̄tiam:⁊ hoc ē qḋ dr̄.
d Qm̄ ſpūs dn̄i.q̄ oia ſcrutat̄:etiā ꝓfunda dei.j. Cor.ij. e Repleuit orbem terraꝝ.nā oia creata ſunt ⁊ producta p ipm̄ Gen̄.j. Spūs dn̄i ferebat̄ ſup aquas.i.ſuper materiā informē: ſicut volūtas artificis ſup materiā vn̄ ſūt aliqua formāda:put dictū fuit ibidē. f Et hoc qḋ

p Quoniā ſmo obſcur⁹.i.palliatus apparentia ſanctitatis cū interius habeat venenū iniqtatis.
q Inuacuū nō ibit.i.impunitū nō tranſibit.
r Os qḋ mentit̄ occidit animā.qḋ ē intelligendū de mendacio pnicioſo:nō aūt de iocoſo vel officioſo.
t Nolite zelare. Hic circa appetitū ſapie remouetur error triplex ꝓcedens ex vna radice. Dixerūt.n.multi valde ⁊ adhuc dicūt aliqui aiam hoīs eē mortalem:ſicut ⁊ brutoꝝ aialiū:ex quoꝝ pſona dr̄ Ecci.iij. Unus eſt.n.interitus hoīs ⁊ iumentoꝝ:⁊ equa vtriuſqȝ conditio. Et ex hoc aliqui anguſtijs preſſi ꝓcedebāt ad interfectionem ſui ad euadendū illa mala credētes nulla alia p⁹ mortē eē.alij ỽo p oppoſitū q̄rebant delicijs carnalib⁹ effluere ſine freno rōnis ſicut ⁊ beſtie reputātes.q2 poſt mortē nulla eſt punitio vel r̄muneratio operū humanoꝝ. Et ex hoc tercij dicebant q̄ oīs pena vite pn̄tis erat ꝓ aliq̄ culpa p̄cedēti ipſi⁹ afflicti: cuius erroris fuerūt tres amici iob:vt ibidē diffuſius declaraui. Tria aūt hec ꝯ̄rianť appetitui ⁊ acq̄ſitōi ſapie:q̄ reprobat ſuꝑius interfectionē:⁊ bona vite future p̄fert bonis vite pn̄tis:⁊ in pn̄ti vita p̄fert bona virtutū diuitijs.honorib⁹ ⁊ delicijs. Sic ergo ꝓceditur:q2 primo remouet̄ primū.ſecundo ſecunduȝ.tercio terciū.capi.iij. Circa primū dicitur.
t Nolite zelare mortem.i.appetere eam.
v In errorem vite vr̄e.i.p hoc oēm penalitatē credentes euadere.hoc eſt.n.erroneū.nā maior punitio ſeqtur in aia ſeparata:iō ſubdit̄. x Neqȝ acqratis pditionē.ſ.gehenne. y In opib⁹ manuū vr̄arū.i.per manus vr̄as vos interimēdo. z Quoniā de⁹ non fecit mortē.ſ.hoīs quē creauit potentē nō mori p donū originalis iuſticie qḋ ſi ſeruaſſet ſine morte media ad gloriam anime ⁊ corporis tranſiſſet.
a Nec letat̄ in pditione viuoꝝ.p mortale peccatuȝ.
b Creauit.n.vt eſſent omnia.i.ad hoc.n.creauit res vt pmaneāt in eē incorruptibiles p ſeipſas:vt angelos

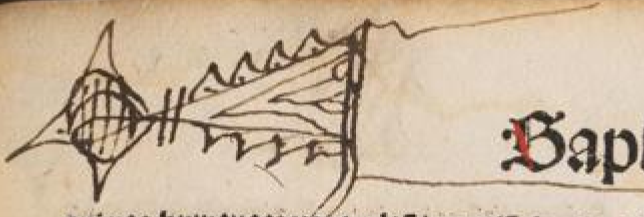

animas humanas: corpa celeſtia: ⁊ etiã elemẽta q̄tū ad totalitatē: lʒ in aliquib⁹ eoꝝ ptibus ſit generatio et corruptio: res vo corruptibiles ↄſeruat in eſſe ſm eaꝝ ſpecies p ↄtinuã generatõnē. ¶ c Et ſanabiles fecit nationes orbis terraꝝ. i. diuerſas nationes hoim: q2 licet humana natura ceciderit p peccatū tñ nõ ē irremediabile ſicut pctm̄ angelice nature: ſilr licet hõ p pctm̄ incurrit neceſſitatem moriẽdi: nõ tñ ſtatim ſed dedit ſibi remedia medicinarū contra calamitates infirmitatū iſurgẽtiū vſq3 ad humane vite debitã piodum.

¶ d Nõ em̄. hic ↄnt declarat dictū ſuū: ⁊ primo q̄tum ad remediuʒ ↄ morbos corpales cū dicitur. Nõ em̄ eſt i illis. i. in hoib⁹.

¶ e Medicamē tū exterminij. i. remediū ↄ calamitates corpales p exterminatione ꝓprie vite: ſicut faciunt illi q ſe interimūt vt liberent a calamitatib⁹ hui⁹ vite: vt p̄dictū eſt. ſecundo q̄tū ad penas ſpūales cū dicit.

letat in pditione viuorum. [b] Creauit. n. vt eēnt oĩa: [c] et ſanabiles fecit natiões orb terraꝝ: [d] nõ em̄ ē in illis [e] medicamētuʒ exterminij: [f] nec inferoꝝ regnū i tra. [g] Iuſticia em̄ [h] ꝑpetua ē ⁊ immortalis: [i] iniuſticia aūt mort[l] acq̄ſitio. [k] Impij aūt manib9: [l] ⁊ v̄bis accerſierūt illā: [m] et eſtimãtes illā amicã [n] defluxerūt: [o] ⁊ ſponſiones poſuerunt ad illā: [p] q̄m morte [q] digni ſunt q ſunt ex ꝑte illius

Caplm. ij.

Dixert em̄ impij: cogitantes apud ſe nõ rcē [b] Exiguū ⁊ cū tedio ē tp̄s vite nr̄e: [c] ⁊ nõ ē refrigeriū i fine hois: [d] ⁊ nõ eſt q agnitus ſit reuſus ab inferis [e] Quia ex nihilo nati ſum9 [f] ⁊ pt9 h erimus tanq̄ nõ fuerimus. [g] Q̄m fumus afflatus eſt in narib9 noſtris: [h] ⁊ ſermo ſcītille [i] ad cõmouendū coꝛ noſtꝝ. [k] Quia extinctus cinis erit corp9 nr̄m: [l] ⁊ ſpũs [m] diffundet tanq̄ mollis [n] aer. [n] et trãſibit vita noſtra tãq̄ veſtigiū nubis: ⁊ ſicut nebula diſſoluet: que fugata ē a radijs ſolis: ⁊ caloꝛe illius aggrauata [o] Et nomē nr̄m obliuionē accipiet p tp̄s [p] ⁊ nemo memoriã [q] hēbit operuʒ nr̄oꝝ. Umbre em̄ trãſit9 eſt tp̄s nr̄m: [r] ⁊ nõ eſt reuerſio finis nr̄i. q̄m ↄſignata eſt ⁊ nemo reuertitur. [s] Uenite ḡ ⁊ fruamur bonis que ſunt [t] ⁊ vtamur creatura tãq̄ in iuuentute celeriter. Uino p̄cioſo ⁊ vnguētis nos impleamus: ⁊ nõ p̄tereat nos flos tp̄is. Coronemus nos roſis anteq̄ marceſcãt: nullū pratū ſit qd nõ ptrãſeat luxuria noſtra. [u] Nemo vr̄m exoꝛs ſit [x] luxurie nr̄e. Ubiq3 relinquam9 ſigna leticie: [y] quoniã hec ē pars noſtra.

tes apud ſe nõ recte. lʒ em̄ in pꝛimis principijs nõ ſit error: tñ in deductione cõcluſionū ex illis cõtingit errare q̄n minoꝛ ꝓpoſitio nõ accipit recte ſub maioꝛe.

¶ b Exiguū ⁊ cū tedio eſt tp̄s vite noſtre. q2 ſolū ponebãt iſti vitã p̄ñtem que cito tranſit: ideo ſubdit.

¶ c Nõ eſt refrigeriū in fine hois. q2 negabant poſt vitã iſtam p̄mium boni opis.

¶ d Et nõ ē q agnitus ſit reuerſus ab inferis. i. a moꝛtuis ſed hoc pʒ falſum iij. Regum. xvij. de filio mulieris sareptane quē ſuſcitauit helyas: ⁊ d̄ filio ſunamitꝭ quē ſuſcitauit Heliſeus. iiij. reg. iiij. ca. ⁊ de pluribus alijs in nouo teſtamẽto.

¶ e Quia ex nihilo nati ſumus. nã materia coꝛpis humani ex nihilo fuit ꝓducta in pꝛima rerꝫ creatione: ⁊ aĩa infundit p creationē

¶ f Et poſt hec erimus tanq̄ nõ fuerimus. hoc nõ ſequit nã aĩa hois eſt immoꝛtalis: ſuppoſito tñ influxu generali ipſius dei ſine q nulla res poteſt eē.

¶ g Q̄m fumus et afflat9 eſt in na. noſtris. viuim9 em̄ per inſpirationem ⁊ reſpirationem aeris.

¶ f Nec inferoꝝ regnū in terra. i. in p̄ñti vita. Eſt autē lex infernalis regni. q nullus ibi a culpa ⁊ pena poteſt regredi: ſed ſp in preſenti vita p̄ñt hoies a culpa p penitentiã ſanari: ⁊ p ↄñs euadere penã inferni p gratiaʒ iuſtificantē: ⁊ immoꝛtalitatē gloꝛie ducentē: ideo ſubditur. ¶ g Iuſticia. enim que eſt p gratiam.

¶ h Perpetua eſt ⁊ immoꝛtalis. ſ. effectiue: q2 facit homines dignos immoꝛtalitate gloꝛie.

¶ i In iuſticia aūt. q eſt p peccatū moꝛtale. ¶ i Moꝛtis acq̄ſitio. nã p ipam incurrit moꝛs gehēne.

¶ k Impij aūt manib9. i. opib9. ¶ l Et verbis accerſierūt illã. ſ. iniuſticiã. ¶ m Et eſtimantes illã amicã id eſt ſibi ↄuenientē ꝓpter habitū vicioſum inclinantē ad malū: vñ dicit. ij. ethicoꝝ. Qualis eſt vnuſq̄ſq3 talis finis ſibi debet. ¶ n Defluxerūt. p diuerſa vicia.

¶ o Et ſponſiones poſuerūt ad illã. inherētes ei inſeparabiliter ſicut ſponſus ſponſe. ¶ p Quoniã morte. ſ. gehenne. ¶ q Digni ſunt. qui ſunt ex ꝑte illius. ſicut illi q ſunt ex ꝑte iuſticie: digni ſunt imoꝛtalitate glie.

Caplm. ij.

Dixerunt impij cogitantes apud ſe non recte. Hic conſequent remouetur erroꝛ ſecūdus. ſcʒ illoꝛuʒ qui ꝓpter anime moꝛtalitatem ſm ſuuʒ erroꝛem dicebant eē currenduʒ ſine freno rationis ad vicia carnalia. Et pꝛimo hic error ponit: ſcdo tollitur ibi. Hec cogitauerūt. Pꝛima in duas: q2 pꝛimo ponitur erroꝛ in intellectu: ſecūdo in effectu. ibi. Uenite ergo. Circa pꝛimum dicit. ¶ a Dixerūt impij cogitã-

¶ h Et ſermo ſcītille. i. res que põt dici ſcintilla. ſ. caloꝛ naturalis qui ꝓpter ſui paruitatem ſcintilla põt dici.

¶ i Ad cõmouendū coꝛ nr̄m. q̄diu enim caloꝛ naturalis ē in coꝛpe: coꝛ influit motū in partib9 alijs: q2 pꝛimo viuit ⁊ vltimo moꝛit. ¶ k Quia extinctus cinis erit coꝛp9 noſtrum. deficiente naturali caloꝛe ſtatim ei infrigidat. ⁊ tãdē in cineres reſoluit.

¶ l Et ſpũs. i. aĩa. ¶ m Diffundet. i. euaneſcit ſicut aĩa brutoꝝ. ¶ n Et tranſiet vita nr̄a tanq̄ veſtigiū nubis. que totaliter diſſoluit p radium ſolis.

¶ o Et nomē noſtrū obliuionem accipiet p tp̄s. i. p lapſū tp̄is. nã lʒ poſt moꝛtē hois remaneat nomen eius aliq̄ntulū: tñ p longitudinē tp̄is euaneſcit.

¶ p Et nemo. p̄ñtis vite.

¶ q Habebit memoꝛiã opeꝝ nr̄oꝝ. de9 tñ habebit memoꝛiã ad puniendū mala ⁊ ad p̄miandū bona. ¶ r Et nõ ē reuerſio finis nr̄i. q2 p9 moꝛtē nullus reuertit ad vitaʒ de curſu naturali p miraculū tñ aliq ſunt reuerſi: vt p̄dictuʒ eſt. ⁊ oēs reuertent in iudicio finali q̄m ↄſignata eſt p lapidē poſitū ſup coꝛpus defuncti ſepultū. ¶ s Uenite ḡ. Hic ↄñr ponit effect9 dicti erroꝛiſ. nã ſi de hoie nihil remanet poſt moꝛtē: nec expectet aliqd premiū ꝓ bonis: vel pena ꝓ malis: nõ reſtat niſi q hoies ſine freno currãt ad cõcupiſcibilia mūdi ⁊ delectabilia carnis: ⁊ hoc eſt qd dicit p̄mo de delectabilib9 carnis. ¶ s Uenite ḡ ⁊ fru. bonis ↄſtituēdo ibi finē nr̄m. ¶ t Et vta. crea: tanq̄ in iuuētute. i. ita cito ſicut poterim9. Cetera patēt vſq3 ibi.

¶ t Nemo veſtꝝ exoꝛs ſit. i. excluſus. ¶ x Luxurie nr̄e. ita q ſit omib9 cõis. ¶ y Q̄m hec eſt ꝑs noſtra. id ē nihil

plus poſſumus reportare de bonis huius vite. ¶ a Opprimamus. Hic ɔ̄ñter exēplificat de cōcupiſcibilibꝰ moti p oppſſionē iuſtoꝝ cū di. Opprimamꝰ pauperem iuſtū. q̄a tales nō p̄nt ſe ⁊ ſua ɔ̄ oppreſſores defendere. ¶ b Nec reuereamur canos. i. hoīes antiq̄s: ſ3 eiiciamus eos de ſtatu honoris. ¶ c Sit autē fortitudo nr̄a lex iniuſticie. i. q̄cq̄d poſſumꝰ: nobis licitū reputemꝰ. ¶ d Qđ eñ infirmū eſt inutile inuenit. ſm̄ iudiciū noſtrū. ¶ e Circūueniamus ḡ iuſtū. id eſt decipiamꝰ ipm̄. ¶ f Qm̄ inutilis eſt nobis. q2 non vult cōicare opibus noſtris. ¶ g Et improperat noƀ pctā legi. ſp eñ apđ omnes fuit lex naturalis cuius tranſgreſſionem improperabant iuſti peccatoribus. Et loquitur hic ſcriptura de tota multitudine iuſtoꝝ: ſicut đ vno homine: eo mō loquēdi q̄ dicit Exo. iiii. Filius meꝰ p̄mogenitꝰ iſrł. ¶ b Promittit ſe ſcietiā dei habere. iſtud pōt referri ad ppl'm iudaicū qui habuit legeꝫ diuinitꝰ datā Exo. xx. ¶ i Filiū dei ſe nominat. quia ſic nominat ab eo vt dictum eſt.
¶ k Factꝰ eſt noƀ in tradu. cogi. nr̄aꝝ. eas arguēdo: ſic fecerūt multi ſpū ꝓphico. ¶ l Grauis eſt nobis ad videndū. ⁊ ſubdit cā. ¶ m Qm̄ diſſimilis aliīs vita illiꝰ. fuerunt eñ iudei ab aliīs gentibꝰ diſtincti in habitu ⁊ victu: nec cōicabāt: aꝉs coutebant gentilibꝰ comedēdo ⁊ bibendo cū eis: ⁊ iō graues erant eis ad videndū: ꝓpter qđ Antiochus epyphanes cogebat iudeos vt transferrent ſe ad ritū gentiliū: vt habet. i. ⁊ ii. macha. ⁊ idem voluit facere aman: q̄ et ſimilia preuidens in ſpū Salomon dicit iſta. ¶ n Tanq̄ nugaces. i. nulliꝰ veritatis hoīes. ¶ o Eſtimati ſumus ab illo. nā gentiles erant ydolatre vbi eſt maxima falſitas. ¶ p Et abſtinet ſe a viīs noſtris tanq̄ ab immundiciīs. nā modi viuendi gentilium erāt in comeſtione ydolaticoꝝ ⁊ aboꝝ lege ꝓhibitoꝝ. ¶ q Et p̄fert nouiſſima iuſtoꝝ. i. bona a iuſtis expectata p̄fert oībꝰ bonis vite p̄ntis. ¶ r Videamꝰ ḡ ⁊c. i. p afflictiōes experiamur veritatē verboꝝ eius. ¶ s Si. n. verus ē filius dei. p gratiam iuſtificantē. ¶ t Suſcipiet illū. liberando de oppreſſionibꝰ iniquis. ⁊ ſic factū eſt frequent tpe vete. teſta. ſicut pꝫ in pſecutione aman tpe mardochei: ⁊ tpe machabeorum de pſecutione antiochi. ¶ v Contumelia ⁊ tormēto interrogemus eū. ſicut patet de ſeptē fratribus q̄ cum matre contumelioſe ⁊ tormentis magnis fuerūt interrogati ſi vellent obedire regi. ii. Macha. vii. Aliter etiā exponit ps iſta de chriſto cuius paſſionē p̄uidēs ſalomō hic deſcripſit eā cū di. Circūueniamꝰ ḡ iuſtū ⁊c. Queſierūt eñ iudei pluries xp̄m capere in ſermone: vt patet ex decurſu euangeliī. ¶ Et improperat nobis peccata legis. improperauit eñ eis Marci. vii. ꝙ irrita faciebant mandata dei ꝓpter traditōes ſuas. ¶ Promittit ſe ſciaꝫ dei habere: Jo. vii. Et verus qui miſit me quem vos neſcitis. ſed ego ſcio

⁊ hec eſt ſors noſtra. [a] Opprimamꝰ pauperem iuſtū: ⁊ non parcamus vidue nec veterano: [b] nec reuereamur canos mlt̄i tpis. [c] Sit āt fortitudo nr̄a lex iuſticie. [d] Qđ eñ infirmū ē: inutile inuenit. [e] Circūueniamꝰ ḡ iuſtū [f] qm̄ inutilꝭ eſt noƀ: ⁊ ɔ̄riꝰ ē opibus nr̄is: [g] ⁊ improperat noƀ pctā legis: ⁊ diffamat ī nos pctā diſcipline nr̄e. [h] Promittit ſe ſciaꝫ dei habere: [i] ⁊ filiū dei ſe noīat [k] Factꝰ ē nobis in traductionē cogitationū nr̄aꝝ. [l] Grauis ē nobis etiā ad videdū [m] qm̄ diſſimilis ē aliīs vita illiꝰ ⁊ immutate ſt̄ vie eius. [n] Tanq̄ nugaces [o] eſtimati ſumꝰ ab illo: [p] ⁊ abſtiet ſe a viīs nr̄is tāq̄ ab immūdiciīs: [q] ⁊ prefert nouiſſima iuſtoꝝ: ⁊ gloriat přeꝫ ſe hr̄e deū [r] Videamus ḡ ſi ſermones illiꝰ vere ſint: ⁊ tētemꝰ q̄ vētura ſunt illi: ⁊ ſciemꝰ q̄ erit nouiſſima illiꝰ. [s] Si eñ eſt verꝰ filiꝰ dei [t] ſuſcipiet illū: ⁊ liberabit illum de manibꝰ ɔ̄trarioꝝ [v] Cōtumelia ⁊ tormēto interrogemꝰ eū: vt ſciamus reuerētiā eiꝰ: ⁊ pbemꝰ patientiā illiꝰ. Morte turpiſſima ɔdemnemꝰ eū. Erit eñ ei reſpectꝰ ex ſmonibꝰ illiꝰ. [x] Hec cogitauerūt [y] ⁊ errauerunt: excecauit eñ illos malicia eoꝝ. [z] Et neſcierūt ſacrā dei [a] neq3 mercedeꝫ ſperauerūt iuſticie: [b] nec iudicauerunt honorem animarum ſanctarum. [c] Quoniam deꝰ creauit hominem inexterminabilem: [d] ⁊ ad imagineꝫ ſimilitudinis ſue fecit illū. [e] Inuidia autem dyaboli mors introiuit in orbem terraꝝ.

eū. ¶ Et factus eſt nobis in traductionem cogitationū noſtrarū. xp̄s eñ eos redarguens cogitatiōes eoꝝ ꝓpalauit. Math. ix. Et cū vidiſſet Jeſus cogitatōes ⁊c. Grauis eſt nobis etiā ad videndū ꝓpt odiū qđ ɔcepērant ɔ̄ eū ⁊c. Cetera patent vſq3 ibi. ¶ Si eñ eſt verus filiꝰ dei ⁊c. hoc videt eē ꝓ iſta expoſitione. nā vera dei filiatio cōpetit ſoli chriſto qui eſt ſolus dei filius naturalis aliī vō ſunt eius filiī adoptiui. Contumelia ⁊ tormento interrogemꝰ eū. xp̄o eñ pendenti in cruce dicebant. Mat. xxvii. Si filiꝰ dei es deſcende de cruce ⁊c. Morte turpiſſima ɔdemnemꝰ eū. nam inter latrones ſuſpēderunt eū Math. xxvii. Erit enim reſpectus in ſermonibus illius. credebāt eñ iudei ꝙ xp̄o mortuo ſermōes ipſius p̄cedētes reputarent falſi: ſ3 ɔtrarium ɔtigit ¶ Nam ipſo reſurgente ⁊ in celos aſcēdēte fuit nomen eius exaltatū ⁊ doctrina eiꝰ p orbem vniuerſuꝫ. ¶ x Hec cogitauerūt. Premiſſo errore circa immortalitatē aīe. hic ɔ̄ñr error remouet cū dī. Hec cogitauerūt. i. que dicta ſunt. ¶ y Et errauerūt. ⁊ ſubdit cā erroris: cū dicit: Excecauit eñ illos malicia eoruꝫ. qđ ſi referat ad iudeos ſpālit ſm̄ expoſitionem ſcđam: dicendū ꝙ licet p̄iti iudeoꝝ habuerit noticiā de chriſto ſicut plenius dixi ſup illud Mathei xxi. Videntes aūt agricole dixerunt: hic eſt heres. q̄a cum cepit predicare ɔ̄ vicia eoꝝ cōceperunt ɔtra eum inuidiam ⁊ odium ex quibus obſcurata fuit in eis noticia quā habebāt de chriſto incipientes exponere ꝓphetias de eo puerſe. Si aūt referat ad impios generaliter: ſic ſimiliter eſt verū ꝙ malicia affectus excecat noticiā intellectus maxime in moralibus: q2 qualis ē vnuſq̄ſq3 talis finis ſibi debet. ii. ethicoꝝ.
¶ z Et neſcierūt ſacramenta dei. i. occulta bona que p̄parauit diligentibus ſe: ideo ſubditur.
¶ a Neq3 mercedem ſperauerūt iuſticie. nullam retributionem expectantes.
¶ b Nec iudicauerunt honorem animarum ſanctarū. ꝙ transferende ſunt ad conſortium angeloꝝ.
¶ c Qm̄ deus creauit hominem inexterminabilem. i. immortalem ex parte anime: ⁊ contra corruptionem corporis eo ꝙ eſt compoſitum ex ɔtrariis elementis dedit donuꝫ originalis iuſticie quo poterat anima corpus ſuū a corruptiōe p̄ſeruare.
¶ d Et ad imaginē ſilitudinis ſue fecit illū. quia fecit illum capacē dei p cognitionē ⁊ amorem.
¶ e Inuidia autem dyaboli mors introiuit in orbem terrarum. quia p tētationē ipius p̄imi p̄entis mandatum dei tranſgredientes perdiderunt originalem iuſticiam: et ſic incurrerūt neceſſitatem moriendi: Gene.

tercio. a ¶ Imitant̄ aūt illū. ſ. dyabolū. b ¶ Qui ſunt ex ꝑte illi⁹. i. oēs impij. de q̄b⁹ dr̄ Io. viij. Uos ex patre dyabolo eſtis ⁊c. ¶ Capitm̄. iij.

Iuſtoꝝ aīe in manu dei ſunt. Hic ꝯn̄ter remouetur tercius terror: q̄ eſt circa mortē iuſtoꝝ quā multi ignominioſaꝫ reputabāt q̄n erunt in afflictionibus ⁊ tormentis: nā omnia talia credebant eē penas alicuius pcti ꝓcedētis: vt ſ. dcm̄ eſt. Primo ḡ ponit̄ h⁹ terroris remotō: ſcdo cuiuſdā dicti declaratio ca. ſequenti. Circa ꝑmū ꝑmo oñdit̄ mors iuſtoꝝ ꝗuis ſit penalis: eſt tam̄ glioſa: ſecundo mors iniquoꝝ ignominioſa ibi Impij aūt. Circa primū dicit̄. a ¶ Iuſtoꝝ aīe in manu dei ſūt. ſunt em̄ immortales vt dictum eſt: ⁊ iō ſepatē a corporib⁹ ꝑ mortem ſunt in manu diuine miſericordie ꝑ ſecuritatē glorie cōſequende: nam a tpe paſſionis chriſti ꝑ quā apta eſt ianua glorie ſi nō habeant aliq̄d purgādū: ſtatim euolāt ad gloriā. Si aūt habeāt aliquid purgandū detinent̄ in manu diuine iuſticie in pena purgatorij ad tempus: ſunt tn̄ ſecure de ſua beatitudine ꝯſequenda: tpe vō qd̄ fluxit ante paſſionē xp̄i quis eſſent purgate: nō recipiebant̄ ad gloriā: erant tn̄ ſecure de ipa ꝯſequenda: remoto impedimēto nature ꝑ futurū redemptorē. b ¶ Et nō tanget illos tormētū mortis. Si aūt loquamur de tormento qd̄ eſt ꝑ ſeparationē anime a corpore: hoc ē cōe bonis ⁊ malis. Sꝫ tormentū mortis hic dr̄ illud ad qd̄ ꝑ mortē deuenit̄: ⁊ hoc eſt tormētū gehenne qd̄ nō tangit iuſtos: lꝫ tormētū purgatorij eos tangat q̄n non purgant̄ totaliter in vita pn̄ti: verūtn̄ nō tangit eos ſicut iuſtos: ſꝫ vt peccatores: nō tn̄ peccatis remanentib⁹: ſed ꝓteritis: ꝑ quibus remanſerūt ad penā tpalē obligati.

c ¶ Uiſi ſunt oculis inſipiētiū mori. totalit̄ in aīa ⁊ corpore: vt pꝫ ex ꝑdictis. d ¶ Et eſtimata ē afflictio exitus illoꝝ. i. exitus illoꝝ de hoc mūdo reputat⁹ eſt mera afflictio ab illis q̄ nullā vitā hoīs credūt poſt iſtam. e ¶ Et ab itinere iuſto. i. a via iuſticie quā tenuerūt in hoc mūdo ſm̄ veritatē. f ¶ Abierūt in exterminiuꝫ ſm̄ inſipiētiū errorē. ⁊ ꝙ a nobis eſt iter exterminij ſm̄ dictū errorē q̄ dicit recedentes a nobis ꝑ mortē totaliter exterminari. g ¶ Illi aūt. i. iuſti q̄ ſic errore credūt̄ exterminati. h ¶ Sunt in pace. aīa. n. remanens: que eſt ꝓncipalior ꝑs hoīs h̄ accipit̄ ꝓ toto. i ¶ Spes illoꝝ immortalitate plena eſt. q2 non pōt amitti: immortalitas vō ade nō fuit plena: naꝫ amitti poterat ⁊ fuit amiſſa. k ¶ In paucis vexati. ſ. in illis que ſunt hoī communia ⁊ brutis.

l ¶ In mult̄ bene diſponent̄. ꝑ gliam aīe ⁊ corpis.

m ¶ Qm̄ deus tētauit illos. Eſt tētare accipe experimētū de ignorantia. vn̄ ⁊ illa pars logice q̄ ad hoc ordinat̄ dr̄ tentatiua. deus aūt nihil ignorat: ⁊ ideo non tentat ſanctos ꝑ afflictōnes corporis vt accipiat inde aliquā noticiā: ſed vt virtus patiētie eoꝝ nota fiat aliis ad exemplum imitationis: ⁊ ꝓpter augmētū ſue retributionis: iō ſubditur. n ¶ Tanq̄ aurū in fornace ⁊c. qd̄ ibi nō deterioratur: ſꝫ melioraẗ. o ¶ Et in tpe retri. erit reſpē. illoꝝ. nō ſolū q̄tū ad aīam ſꝫ etiā q̄tū ad corpus quod reſurget glorioſum iō ſubditur. p ¶ Fulgebunt iuſti. ꝑ dotem claritat̄. q ¶ Et tanq̄ ſcintille in arundineto diſcurrent. ꝑ dotē agilitatis: q2 corp⁹ obediet ad nutū aīe q̄tū ad localē motū. r ¶ Iudicabūt nationes. nā ꝑfecti iudicabūt cū chriſto i iudicio finali. s ¶ Qui ꝯfidūt in illo intelliget veritatē. ⁊ iſti ſunt q̄ de ſenſu ꝓprio nō preſumūt q̄ ꝑſumptio hoīem inuoluit tenebris ignorantie: ſꝫ in dubijs ꝯfidenter ad deū recurrūt ⁊ ſic daẗ eis lumen intelligentie. Et q̄ talis cognitio habꝫ charitatē annexaꝫ: ideo ſubditur. t ¶ Et fideles in dilectōne acquieſcēt illi. captiuantes intellectum ſuum in obſequiū chriſti. v ¶ Qm̄ donū. ſ. gratie in pn̄ti. x ¶ Et par in futuro. y ¶ Eſt electis ei⁹. nā ibi quietaẗ totaliter eoꝝ appetitus. z ¶ Impij aūt. hic ꝯn̄ter oñdit mortem impioꝝ ignominioſam: et ſecundo mulieres eoꝝ ⁊ prolem. ibi. Mulieres. Circa primū dicit̄. 3 ¶ Impij autem ſm̄ que cogitauerunt. i. ſm̄ demerita erroris ipſorum.

ʒ ¶ Correptionē habebūt. i. punitionē eternā: cui⁹ rō ſubditur. a ¶ Qui neglexerunt iuſtum. i. opus iuſtū noluerūt facere. b ¶ Et a domino receſſerūt. qui eſt bonitat̄ infinite: ꝓpter quod eoꝝ punitō eſt infinita non intenſiue quia hoc eſt impoſſibile: ſed extenſiue: ideo ſubdit̄.

c ¶ Sapientiam aūt ⁊ diſciplinam qui abijcit infelix eſt. quia ꝑ hoc venit ad hanc punitionem.

d ¶ Et vacua eſt ſpes illoꝝ. licꝫ ſpes ſit ꝓprie de futuro bono: tamen large accipiēdo accipit̄ de euaſione mali futuri inq̄tum euaſio mali appꝛhendit̄ vt quoddā bonū. Impij vō de quibus loquitur ſcriptura nullaꝫ penam vl̄ premiationem credebant eſſe poſt mortem. Et ideo dicitur ꝙ vacua eſt ſpes illorum qua credunt euadere omnē penam poſt mortem.

e ¶ Et labores ſine fructu. q2 licet frequenter plus laborent in hoc mundo ꝙ iuſti: tamen de ſuis non reportant fructum glorie: ſed miſeriam pene.

f ¶ Mulieres. Hic ꝯn̄ter oñdit̄ eoꝝ ignominia in perſonis cōiunctis: ⁊ primo facit ꝓpoſitum: ſcdo infert duplex correlariū. ibi. Quoniam felix ſterilis. Circa primū dicit̄.

f ¶ Mulieres inſenſate ſunt. ſequentes mores virorum ſuoꝝ. g ¶ Et nequiſſimi filij eoꝝ. ſequentes vitam ⁊ doctrinam parentum. h ¶ Maledicta creatura eoꝝ. i. ꝓmoti ꝑ eos q̄ dicunt̄ eoꝝ creatura ⁊ ꝯformāt ſe illis.

i ¶ Qm̄ felix ſterilis. Hic ex predictis infert duplex correlarium. ſecundum ponitur: ibi. Filij aūt. quia dixerat ꝙ filij iniquoꝝ parentum cedunt in ignominiam ipſoꝝ iō ſubdit̄. Qm̄ felix ſterilis. q2 lꝫ ſit in mr̄imonio nō tamen habet filios in eius ignominiā cedentes. k ¶ Et incoinq̄nata. q2 ſi eſſet ſterilis ⁊ adultera nō eſſet felix ſꝫ miſera.

a Imitāt̄ aūt illuꝫ b q̄ ſunt ex ꝑte illius. ¶ Ca. iij.

Iuſtoꝝ aūt aīe i manu dei ſt̄: b ⁊ nō tāget illos tormētū mortis. c Uiſi ſunt oculis inſipiētiū mori d ⁊ eſtimata ē afflictio exit⁹ illoꝝ. e Et ab itinē iuſto f abierūt in exterminium: ⁊ ꝙ a nobis ē iter exterminij: g illi aūt h ſt̄ in pace. Et ſi corā hoīb⁹ tormēta paſſi ſt̄ i ſpes illoꝝ immortalitate plena ē. k In paucis vexati: l in multis bene diſponēt: m qm̄ de⁹ tētauit eos: ⁊ inuenit illos dignos ſe. n Tāq̄ aurū in fornace ꝓbauit illos: ⁊ q̄ſi holocauſti hoſtiā accepit illos o ⁊ in tpe erit reſpectus illorū. p Fulgebūt iuſti: q ⁊ tāq̄ ſcintille i arūdineto diſcurrent. r Iudicabūt natiōes ⁊ dn̄abūt ppl̄is: ⁊ regn̄bit dn̄s illoꝝ in ꝑpetuū. s Qui ꝯfidūt in illo: intelligēt veritatē: t ⁊ fideles i dilectione acq̄eſcēt illi: v qm̄ donū x ⁊ par y ē electis ei⁹. z Impij āt ſm̄ q̄ cogitauerūt ʒ correptōez hēbūt: a q̄ neglexerūt iuſtuꝫ b ⁊ a dn̄o receſſerūt. c Sapiētiā. n. ⁊ diſciplinā q̄ abijcit infelix eſt: d ⁊ vacua ē ſpes illoꝝ: e ⁊ labores ſine fructu ⁊ inutilia opa eoꝝ. f Mulieres eoꝝ inſenſate ſunt g ⁊ nequiſſimi filij illoꝝ. h Maledicta creatura eoꝝ i qm̄ felix eſt ſterilis: k ⁊ icoinq̄nata: q̄

a Habebit fructū. a deo ꝓ ſua ↄtinentia ↄiugali meli⁹ ſibi q̄ ſi eſſent illi filij. b Et ſpado. i. impotens generare q̄ tñ eſt ſancte vite: iō ſubdit̄. c Qui nō opatus eſt. q̄ītū ad pctm̄ opis. d Nec cogitauit aduerſus deū. q̄ītū ad peccatū cordis. e Dabit̄. n. illi fidei donū. i. donū glorie qḋ dat̄ ꝓ fide formata charitate: ideo ſubditur f Bonoꝝ eñ laborū glorioſus eſt fructus. i. q̄m eternus eſt: ſubdit̄. g Et q̄ nō cōcidat ⁊c̄ de tali ſpadone dr̄: Eſa. lvj. Nō dicat eunuchus ecce ego lignū aridū: q̄ꝛ hec dicit dn̄s eunuchiſ Qui cuſtodierunt ſabbata mea ⁊ elegerūt q̄ ego volui ⁊ tenuerūt fed⁹ meū: dabo eis in domo mea ⁊ in muris meis locum ⁊ nomen meli⁹ a filijs ⁊ filiabus nomen ſempiternū dabo eis qḋ nō ꝑibit. h Filij aūt. Hic infert ſecundū correlarium de filijs iniquoꝝ dicēs: Filij aūt adulteroꝝ: et potiſſime adulterio ſpūali qḋ eſt ydolatria. i In ↄſummatione erunt. i. in exterminatione. k Et ſiquidē longe vite erūt in preſenti.

neſciuit thoꝝ ī delicto. [a] Habebit fructū in reſpectione aīaꝝ ſctāꝝ. [b] Et ſpado [c] q̄ nō opat⁹ ē ꝑ man⁹ ſuas iniq̄tatē: [d] nec cogitauit aduerſus deū neq̄ſſima. [e] Dabit̄ ei illi fidei donū electū: ⁊ ſors ī tēplo dei acceptiſſima [f] Bonorū eñ laboꝝ glorioſus ē fruct⁹: [g] ⁊ q̄ nō ↄcidat radix ſapiētie. [h] Filij aūt adultoꝝ [i] ī ↄſūmatiōe erunt: ⁊ ab iniq̄ thoro ſemē extīabit̄. [k] Et ſiq̄dē longe vite erūt [l] in nihilū cōputabūt: [m] ⁊ ſine honore erit nouiſſima ſenect⁹ illoꝝ. [n] Et ſi celerius defuncti fuerint: [o] non habebunt ſpē: [p] nec in die agnitōis [q] allocutionē. [r] Natōnes eñ inique dire ſunt conſummationis.

Ca. iiij.

[a] O Quā pulcra eſt caſta generatio [b] cū claritate.

l In nihilū cōputabunt̄. nā vita pn̄s nullius eſt momēti reſpectu future. m Et ſine honore ⁊c̄. nā honor ē p̄miū virtutis. iiij. Ethi. ꝓpter qḋ ille ſolū eſt honor verus q̄ defert̄ alicui in teſtimoniū ſue virtutis: ꝓpter qḋ ſenectus carens virtute: ꝑ ↄn̄s ꝟo caret honore. n Et ſi celerius defuncti fuerint. ante ſenectutē. o Nō habebunt ſpem. vite future. p Nec in die agnitionis. i. iudiciū generalis in quo oīa cognoſcet̄ etiā occulta cordiū. q Allocutionē. i. de ſuis malis excuſationē. r Nationes eñ inique dire ſunt cōſummatōnis. i. dure ↄtēplationis que eſt ad penā ignis gehennalis.

Capłm. iiij.

O Quā pulcra eſt caſta generatō. Errore remoto circa mortē iuſtoꝝ. hic ↄn̄ter declarat̄ qḋdā dictū. ſ. q̄ iuſti ſꝑ ſunt melioris cōditionis q̄ꝫ iniuſti. Et hoc primo declarat̄ ſm̄ ſtatū pn̄tis vite: ſcḋo ſm̄ ſtatū vite future: ca. ſequēti. Iſta tñ diuiſio nō eſt ſic p̄ciſa q̄n de materia vnius ptis aliq̄d ponat̄ in alia ⁊ econtra: ꝓpter ↄnexionem. Prima in duas. q̄ꝛ primo declarat̄ ꝓpoſitū in iuſtis vite longioris: ſcḋo in illis q̄ ſunt vite breuioris: ibi. Iuſtus aūt ſi morte. Circa primū primo ponit̄ iuſtoꝝ eminētia cū dr̄. a O q̄ꝫ pulcra eſt caſta generatio. i. iuſtorum multitudo que eſt caſta corpe reſcindēdo illicita carnis ⁊ etiā mente pcauendo viciū infidelitatis ⁊ ydolatrie. b Cū claritate. ſ. ſapiētie q̄ dat̄ iuſtis. c Immortalis eſt eñ memoria illi⁹. ⁊ ſubdit̄ immortalitatis modus. d Q̄m apud deū nota eſt. noticia approbatiōis: in deū ꝟo nulla cadit obliuio: ⁊ ſic eius memoria eſt immortalis ſimplicit̄. e Et apud hoīes. ⁊ ſic eſt immortalis ſaltē ſm̄ q̄d: nā memoria iuſtoꝝ fit in eccleſia q̄ a p̄mo abel iuſto incepit ſm̄ Gre. omel. vij. Si aūt loquamur de hominibus ſanctꝭ q̄ ſunt in patria ſic talis etiā memoria ē immortalis ſimplr̄. e Cū pn̄s eſt. i. in pn̄ti vita exn̄s. f Imitant̄ illā. q̄ꝛ multi etiā inſolentes ꝑ exēpla vite ſanctoꝝ emendant vitā ſuā. g Et deſiderāt eā cū ſe eduxerit. cū eñ iuſti de vno loco trāſeunt ad aliū ad habitādū: illi cū quibus habitabant cōiter deſiderāt eoꝝ reditū. Alit̄ tñ exponit̄ de eductōne a pn̄ti vita ꝑ ſenium: q̄ꝛ talis mors dr̄ q̄ꝛ naturalis: ⁊ ſic tales dicūt̄ ſe q̄dāmodo educere de p̄ſenti vita q̄ꝛ ſolū eſt a principio intrinſeco: poſt mortē ꝟo talium recordat̄ freq̄nter bona vita ipſoꝝ tanq̄ꝫ deſiderata redire ſi poſſet eſſe. Et huic expoſitioni videtur lr̄a ſequens cōcordare cū dr̄. h Et imperpetuum coronata ⁊c̄ iungat̄ ſic lr̄a. et vincens. carnē mūdū ⁊ dyabolū q̄ pfecte vincunt̄ a iuſtis in morte ipſoꝝ. Triumphat. i. acq̄rit̄ p̄miū. Incoinq̄natoꝝ certaminū. i. p̄miū qḋ

[c] Immortalis ē eñ memoria illi⁹ q̄m ⁊ apud deū nota ē: [d] ⁊ apud hoīes. [e] Cū p̄ſens ē [f] imitāt̄ illā: [g] ⁊ deſiderāt eā cū ſe eduxerit: [h] ⁊ imꝑpetuū coronata triūphat: incoinq̄natoꝝ certaminū premiū vincens. [i] Multigena aūt impioꝝ multitudo: [k] nō erit vtilis: [l] ⁊ adulterīe plantatiōes [m] nō dabūt radices altas: [n] nec ſtabile firmamentū collocabūt. [o] Et ſi in ramis in tp̄e germīauerint: [p] infirmit̄ poſita [q] a vēto cōmouebūt̄: ⁊ a nimietate vētoꝝ [r] eradicabūt̄. [s] Cōfringent̄ eñ rami incōſummati: [t] ⁊ fruct⁹ illoꝝ inutiles ⁊ acerbi ad manducādū et ad nihilū apti. [v] Ex iniquis enim omnes filij qui naſcūtur teſtes ſunt nequitie aduerſus parētes [x] in interro-

reddit̄ ꝓ certaminibus incoinq̄natis ↄ̄ victos hoſtes Imperpetuū coronata. ſ. eſt a deo ꝓ dicta victoria. i Multigena aūt. Hic ſcḋo declarat̄ iniquoꝝ deficiētia cū dicit̄. Multigena aūt impioꝝ multitudo q̄ dicitur multigena ꝓpter eius magnitudinē: Eccl's. j. Stultoꝝ infinit⁹ eſt numerus. k Nō erit vtilis. q̄ꝛ non valet ad finem intentū: ſicut medicina dicit̄ inutilis q̄ nō inducit ſanitatē. Omnes aūt homines inquantū ſunt ad imaginē dei facti: ſunt ad beatitudinem ordinati: ꝓpter quod impij ab ea deficientes dicunt̄ inutiles: ideo ſubdit̄. l Et adulterine plantationes. id eſt omnes impij qui ſic noīant̄: eo q̄ ꝑ adulteriū ſpirituale ſiūt filij dyaboli. m Nō dabūt radices altas nā nō pn̄t aſcendere ad bona celeſtia. n Nec ſtabile firmamētū collocabūt. quia totā ſuā fiduciā in bonis mūdanis ⁊ ruinoſis ponunt. o Etſi in ramis in tempore germinauerint. i. in bonis temporalibus ꝓſperati fuerint. p Infirmit̄ poſita. i. in ↄfidētia pn̄tis vite q̄ labilis eſt. q A vento ↄmouebunt̄. i. a dei ſnīa ſuꝑ eos irruente. r Eradicabunt̄. a bonis pn̄tis vite in quibus fixerant radicem. s Confringentur eñ rami inconſummati. quia frequenter talium mors accelera tur. t Et fructus illoꝝ inutiles: nā ex eoꝝ operib⁹ nō hn̄tur exempla bona ſed mala. v Ex iniq̄s. n. oēs filij ⁊c̄. Ex h̄ eñ q̄ ſunt imitatores paternoꝝ ſceleꝝ teſtificant̄ maliciā ipſoꝝ. x In interrogatione ſua. cū eñ interrogāt̄ cui⁹ ſint filij: rn̄dent ſe eē filios illoꝝ de quib⁹ notū eſt q̄ fuerūt iniqui. a Iuſtus aūt ſi morte ⁊c̄. Hic conſequenter oſtenditur preeminentia iuſtorum brevioris vite.

Et diuidit̄ in duas ptes: q2 primo facit ꝓpositū. secundo ponit̄ defectus impioꝝ: ibi. Populi aūt. Circa primū dicit̄. ¶ a Justus aūt si morte preoccupatus fuerit. añq̄ veniat ad senectutē. ¶ b In refrigerio erit id est in qete a miserijs presentis vite: ⁊ sic est melioris conditionis q̄ iniquus diu viuens q̄ frequenter incurrit tribulationes corporis ⁊ aie. Sed q2 posset obijci: q̄ saltē priuat᷑ ē statu senectutis venerabilis: iō remouet hoc dicēs ¶ c Senect᷒ em̄ venerabilis est. ⁊c. i. venerari digna nō est i multitudine annoꝝ sed in maturitate moꝝ quā assecutus est iustus lȝ sit iuuenis etate: ideo subdit̄. ¶ d Cani sunt sēsus hois. s. iusti: q2 sunt honestate maturi. ¶ e Et etas senectutis venerabilis. ¶ f Uita immaculata. siue breuis fuerit siue lōga. Consequent̄ ponit̄ alia cōditio iusti cito morientis: q2 p hoc eripit̄ de ꝯsortio impioꝝ a quo posset puerti. ppter variabilitatē liberi arbitrij ꝓpter quod accelerato sue mōtis videt̄ signuȝ diuie dilectiōis ⁊ hoc est qđ dicitur. ¶ g Placēs deo ⁊c. et pȝ lra paucis exceptis q̄ discurrent̄. ¶ h Ne malicia. i. ꝑne mali mutarent eū violentia tormentoꝝ. ¶ i Aut ne fictio. i. hypocrite deciperet eū. p apparentiā boni. ¶ k Fascinatio em̄. Est aūt fascinatio ꝓprie illusio sensuū: sed tractū est hoc nomen ad significandū oēm deceptionē. ¶ l Nugacitatis. i. verbositatis ornate. ¶ m Obscurat bona. q2 frequenter facit ea apparere mala. ¶ n Et incōstātia ꝯcupiscētie transuertit sensus. q2 vehementia passionis puertit iudiciū rationis: ⁊ maxime in simplicib᷒ in q̄b᷒ minus viget ratio: ideo subdit̄. sine malicia.
¶ o Populi aūt. Hic ꝯñr ponit defectū impioꝝ et primo q̄tū ad intellectū dicens. Populi aūt. i. insipiētes quoꝝ est maior multitudo vt p̄dictū est. ¶ p Uidentes iustum. morte p̄occupatū. ¶ q Et nō intelligentes q̄ sit receptus in refrigerio vt predictū est: q2 non credunt aliā vitā post istā. ¶ r Nec ponētes in p̄cordijs. i. in interiorib᷒ mentis. ¶ s Talia. s. Qm̄ gratia dei ⁊ misedia est in sanctos eius. in p̄nti vita. ¶ t Et respectus. diuine dulcedinis. ¶ v Sup electos illius in futura. ¶ x Condemnat aūt iustus ⁊c. Nā recordatio sue iusticie ōndit iniquos ꝯdemnabiles. ¶ y Uidebūt em̄ finem sapientis. morte p̄uenti.

gatione sua. [a] Justus aūt si morte p̄occupat᷒ fuerit: [b] in refrigerio erit. [c] Senect᷒. n. venerabil᷑ est: nō diuturna: neq̄ annoꝝ nūero ꝯputata [d] Cani aūt sūt sensus hois: [e] ⁊ etas senectutꝭ: [f] vita immaculata. [g] Placēs deo fact᷒ dilect᷒: et viuēs inter pctōres translatus est. [h] Rapt᷒ ē ne malicia mutaret intellectū ei᷒: [i] aut ne fictō deciperet animā illi᷒. [k] Fascinatō em̄ [l] nugacitatis [m] obscurat bona: ⁊ incōstātia ꝯcupiē trāsuertit sensum sine malicia. Cōsummat᷒ i breui expleuit tēpora mlta. Placita em̄ erat deo aīa illi᷒: ꝓpt̄ h̄ ꝓperauit educere illū de medio iniq̄tatū. [o] Populi aūt [p] videtes [q] ⁊ nō itelligētes: [r] nec ponētes i p̄cordijs [s] talia: qm̄ gr̄a dei ⁊ mīa est i sanctos ei᷒: [t] ⁊ respectus sup electos illi᷒. [x] Cōdēnat aūt iustus mortuos viuos ipios: ⁊ iuuētus celerius ꝯsūmata lōgā vitā iniusti. [y] Uidebūt ei finē sapientꝭ: [a] ⁊ nō intelligēt q̄d cogitauerit de illo de᷒: [b] ⁊ q̄re minuerit illū dn̄s. [c] Uidebūt ei ⁊ ꝯtēnēt eū: [d] illos aūt de᷒ irridebit. [e] Et erūt p᷒ h̄ [f] decidētes sine honore: [g] ⁊ in ꝯtumelia int̄ mortuos imꝑpetuū. [h] Qm̄ disrūpet illos [i] inflatos [k] sine voce [l] ⁊ cōmouebit illos a fundamētis: et vsq̄ ad supmū desolabunt̄. Et erūt gementes ⁊ memoria illoꝝ periet. [m] Uenīet i cogitatiōe pctōꝝ suoꝝ timidi: [n] ⁊ traducent illos ex aduerso iniq̄tates ipsoꝝ.

Capl̄m. v.

Tunc [b] stabūt iusti in magna ꝯstātia [c] aduersus eos q̄ se angustiauert̄ [d] ⁊ q̄ abstulerunt labores eoꝝ. [e] Uidētes turbabūt̄ timore horribili ⁊ mirabūt̄ i subitatiōe insꝑate salutꝭ gemētes p̄ angustia spūs: [f] dicētes intra se: pn̄iam agentes: ⁊ p̄ angustia spūs gemētes. [g] Hi sunt quos habuimus aliquando in derisuȝ. [h] ⁊ in similitudinem improperij: [i] nos insensati [k] vitā illoꝝ estimabam᷒ insaniam. [l] et finem illoꝝ sine honore.

¶ a Et nō intelli. q̄d cogi. de illo deus q2 nō credunt beatitudinē futuram quam deus disposuit ei dare.
¶ b Et quare minuerit illū deus. breuiando vitā eius. cuius rōnes sunt supius tacte. ¶ c Uidebūt em̄ ⁊ ꝯtēnēt. reputāt em̄ fatuos ⁊ insanos exponētes se morti p iusticia. ¶ d Illos autē de᷒ irridebit. id ē derisibiles ōndet in morte. ¶ e Et erūt post hec. i. p᷒ delicias ⁊ honores hui᷒ vite. ¶ f Decidentes sine honore i manu demonū. ¶ g Et in ꝯtumelia inter mortuos imppetuū. Luce. xvi. Mortuus aūt ē diues ⁊ sepult᷒ ē in inferno. ⁊ sic p̄uat̄ honore iustoꝝ quoꝝ aīe ad requiem deferunt̄ p obsequiū angeloꝝ: vt ibidē dicit̄: factū ē aūt vt moreret̄ mendic᷒ ⁊ portaret̄ ab angelis in sinū abrae.
¶ h Qm̄ disrūpet illos. aīas a corporibus sepando. ¶ i Inflatos superbia. ¶ k Sine voce. q2 nō potuerunt se defendere vel excusare. ¶ l Et cōmouebit illos a fūdamētis. i. ab amicis carnalibus ⁊ bonis terrenis q̄b᷒ innitebant̄ sicut domus fundamento. ¶ m Uenient in cogi. pecca. suoꝝ timi di. sicut dicit̄ de antiocho epyphane. ij. macha. ix. ¶ n Et traducent illos ex aduerso. i. a felicitate tēporali ad miseriam sempiternā.

Capitulū. v.

Tunc stabunt iusti in magna constantia. Declarata preeminentia iustorum: ⁊ deficientia iniquorū q̄tum ad statum p̄ntis vite: hic ꝯñter hoc facit q̄tum ad statum future. Et primo facit hoc ꝯiunctim: secundo sepatim: ibi. Ergo errauimus. Circa primū dicit̄. ¶ a Tunc. i. tpe iudicij ⁊ ꝯtinuat̄ morti iustoꝝ ⁊ iniquoꝝ de qua factus est sermo in capitulo immediate p̄cedenti: quia qualis in morte q̄s inuenit̄ talis in iudicio p̄ntabit̄. ¶ b Stabunt iusti in magna ꝯstantia. q2 pfecti cum christo iudicabunt. ¶ c Aduersus eos q̄ se angustiauerūt. inferēdo eis nocumentū in psonis. ¶ d Et q̄ abstu. lab. eoꝝ. eis nocendo in rebus possessis. ¶ e Uidētes turbabunt̄ ⁊c. q2 videbūt iustos gloriosos in corpe ⁊ aīa quod nullo modo crediderūt futurū. ¶ f Dicentes intra se penitētiā agentes. infructuosaȝ tn̄. tum q2 erit extra statum meriti ⁊ demeriti: tū q2 nō erit ꝓpter offensaȝ dei: s ꝓpt̄ duriciam flagelli. ¶ g Hi sunt q̄s habu. ali. in derisum. s. in vita p̄nti. ¶ h Et in silitudinē improperij. q2 improperantes aliq̄b᷒ ponebāt fideles p exēplo dicētes: ita miser fies sicut talis christian᷒ vel iustus. ¶ i Nos insensati. p ignorantiā futuroꝝ bonoꝝ. ¶ k Uitā il. esti. insaniā. eo q̄ cōtēnebāt tpalē felicitatē. ¶ l Et finē illoꝝ sine honore. q2

moriebant̃ in ꝯtemptu ꝑn̄tis vite. ¶ m Ecce quō ꝯpu. ſunt inter fi. dei. i. inter angelos ad quoꝝ ꝯſortiū tūc erūt aſſumpti. ¶ n Ergo errauimus. Hic ꝑn̄r ponit̃ iuſtoꝝ eminentia ⁊ iniquoꝝ miſeria ſepatim: ⁊ primo ponit̃ iniq̄rum miſeria. ſcd̄o iuſtoꝝ eminētia. ibi. Juſti aūt. Circa ꝑmū dr̄ in ꝑſona dā- natoꝝ. a veritate re darguto. ¶ n Er go errauim⁹ a via veritatis in mūdo ¶ o Et iuſticie lum̄ nō luxit nobis. licet autem luceat om̄i bus quantuꝫ eſt ex parte ſui: nam diui ni inſtinctus ad bo nū cōiter fiunt om̄i bus. ſ; aliq̄ eos re cipiūt ⁊ ſequūt̃ aliȷ̄ vō repellūt ⁊ ſic nō fiūt eis ad eoꝝ vti litatē: ſ; magis ad damnationē. Et eo dē mō intelligendū eſt qd̓ ſubditur. Et ſol intelligentie ⁊c̄. ¶ p Laſſati ſumus in via iniq̄tatis ⁊c̄. Nam frequent̃ pl⁹ laborāt hoīes ad ꝑ ficiendū ſua pecca ta q̄ȝ iuſti ad iuſti cie oꝑa: ſicut patet de fornicatore vel adultero q̄ maiori bus laboribus ⁊ pe ricul̃ ſe exponit ad habendū intentuꝫ lȝ frequēter defici at q̄ȝ bonus religio ſus in ſurgendo ad matutinuꝫ pluribꝰ noctibus ad deum laudandū. ¶ q Quid nobis ꝓ fuit ſupbia ⁊c̄. q. d. immo nihil. ſ; mul tum nocuit. ¶ r Tranſierunt om̄ia illa tanq̄ȝ vmbra. q̄ ſtatim deficit. ¶ s Et tanq̄ȝ nuncius precurrens q̄ ſta tim datur obliuioni. Et tanq̄ȝ nauis ⁊c̄. Sequitur. ¶ t Neq̄ȝ ſemitam carine illi⁹. Eſt aūt carina media pars nauis que latior eſt et groſſior ꝓpter qd̓ ei⁹ veſtigiū debe ret diutius apparere ⁊ tn̄ ſtatim diſparet p⁹ nauis trāſitū ¶ v Aut auis ⁊c̄. ſeq̄tur. Verberans leuē ventū. i. aerē et patent cetera vſq̄ȝ ibi. ¶ x Sic nos nati ꝯtinuo deſini mus eſſe. ꝓpter ꝯpoſitionē ex ꝯtrarijs elementis hō nat⁹ ſtatim tendit ad corruptionē mortis. nā calor naturalis cōtinue ꝯſumit humidū radicale in quo cōſiſtit vita: qd̓ ſ̄m medicos ꝑ nutrimentū nō reſtaurat̃: ſ̄m vō ph̄os na turales reſtaurat̃: ſ; nō ſ̄m equiualentiā: vt hr̄. ij. de gene ratione. ⁊ ſic neceſſario tandē ſequit̃ corruptio ſicut vinū cui imponit̃ modicū aque ꝯuertit illam in ſe:ſ̄m: tn̄ effici tur minus forte: ⁊ ſi cōtinue apponat̃ tandē vinū corrū pit̃ ⁊ efficit̃ aqua. ¶ y Et virtutis q̄dē. i. ſtabilitatis. ¶ z Nullū ſignū va. oſte. ſed tm̄ defectionis: ideo ſubdit̃. ¶ a In malig. aūt nr̄a ꝯſumpti ſumus. dr̄ aūt malignitas q̄i mala igneitas q̄ ꝯſiſtit in ardore ꝯcupie in q̄ cōſumūt̃ iniqui. Nā luxurioſi ꝯſumūtur igne carnalis ꝯcupie: cu pidi igne auaricie: ſupbi igne ambitionis mūdane glorie. ¶ b Talia dixerūt in inferno ⁊c̄. nā in eis remanet remor ſus cōſcie que eſt pena valde magna.

¶ c Qm̄ ſpes impȷ̄. que figit̃ in bonis tꝑalibus. ¶ d Tanq̄ȝ lanugo eſt. i. flos tribuli q̄ ſtatim a vēto tol lit̃. Et ad idē ponit exemplū de ſpuma aque ⁊ fumo ⁊ hoſpite vni⁹ diei: q̄ ſtatim diſſipant̃ ⁊ dant̃ obliuioni: ⁊ ſic apparet defectibilitas impioꝝ. ¶ e Juſti autē. Hic ꝯn̄ter poni tur ſegregatim ſtabilitas iuſto rū cū dicit̃: Ju ſti aūt imppetu um viuent. vita glorie. ¶ f Et apd̓ dn̄m ē mer ces eoꝝ. a q̄ ſpe rant premiari n̄ a mundo. ¶ g Et cogitatio eo ruꝫ apud altiſſi mū. ad cui⁹ ho norē ordināt fa cta ſua. ¶ h Ideo acci pient regnū de coris. id ē celeſt̄ glorie vbi nihil ē turpe. ¶ i Et dyadema ſpeciei de manu domi ni. repetitio eſt eiuſdē ſententie ad maiorē expſ ſionem. ¶ k Quoniā de xtera ſua teget eos. reponendo eos in beatitudi ne q̄ ꝑ dexteram intelligit̃: vt ha bet̃ Mat. xxv. ¶ l Et brachio ſancto ſuo defen det illos. in hoc deſignat̃ ſecuri tas beatitudinis que a nullo pōt auferri. ¶ m Et accipiet. Hic reuertitur ad de ſcribendū miſe riam iniquoꝝ ſegregatim cū dr̄. Et accipiet armaturā zelus illius nā ex zelo iuſticie ꝓcedit ad punitionē maloꝝ. ¶ n Et armabit creaturā ad vltionē inimicoꝝ. nā oīs creatu ra infert reprobis nocumentū. ¶ o Induet ꝓ tora ce iuſticiam. a q̄ nō poterit deflecti cū ipe ſit regula iu ſticie. ¶ p Et accipiet ꝓ galea iudiciū certū. nā iudi cando nō poteſt deficere. ¶ q Sumet ſcutū inexpu gnabile equitatem. que ita erit euidens q̄ nullus eam poterit impugnare. ¶ r Acuet aūt iram diram. id eſt vindictā ſuā cui nul lus poterit reſiſtere. ¶ s Et pugnabit cum illo orbis terraꝝ contra inſenſa tos. nam omnibus creaturis vtetur ad afflictionē re proboꝝ: ſicut ecōuerſo omnes creature cedent ad glo riam electorum. ¶ t Ibunt directe emiſſiones fulgurū. ad afflictionem maloꝝ. ¶ v Et tanq̄ȝ a bene curuato arcu ⁊c̄. quāto eñ plus arcus curuat̃ tanto grauius ferit. ꝑ hoc deſi gnat̃ q̄ punitio maloꝝ erit grauiſſima. ¶ x Et a pe troſa ira. i. ab ira xp̄i q̄ dicit̃ petra. j. Coꝛ. x. Petra aūt erat xp̄s. ⁊ hec expoſitio videt̃ magis myſtica q̄ȝ lite ralis: ideo dicitur aliter. ¶ x Et a petroſa ira. i. ab ira dei q̄ dicitur petroſa: nō formaliter ſ; effectiue in q̄tum

m Ecce quō ꝯputati ſūt int̃ filios dei: ⁊ int̃ ſcōs ſors il loꝝ ē. n Ergo errauim⁹ a via veritatis: o ⁊ iuſticie lumen nō luxit nob: ⁊ ſol intelligē tie nō ē ort⁹ nob. p Laſſati ſum⁹ ī via iniq̄tatis ⁊ ꝑditi onis: ⁊ ambulauimus vias difficiles: viā aūt dn̄i igno rauim⁹. q Quid nob ꝓfuit ſupbia: aut diuitiaꝝ iactā tia q̄d ꝯtulit nob. r Trāſie rūt oīa illa tanq̄ȝ vmbra s ⁊ tāq̄ȝ nūci⁹ ꝑcurrēs. Et tāq̄ȝ nauis q̄ ptrāſit fluctuantē aquā c⁹ cū ꝑterierit nō ē ve ſtigiū iuenire: t neq̄ȝ ſemitā carine illi⁹ in fluctib⁹ v aut auis q̄ trāſuolat ī aere cui⁹ nullū iuenit̃ argumētū iti neris illi⁹: ſ; tm̄ ſonit⁹ alaꝝ verberās leuē vētū: ⁊ ſcindēs ꝑ vim itineris aerē: ꝯmotis alis trāſuolauit: ⁊ p⁹ h̄ nul lū ſignū inuenit̃ itineris il li⁹: aut tanq̄ȝ ſagitta emiſſa in locū deſtinatū: diuiſ⁹ aer ꝯtinuo ī ſe recluſ⁹ ē vt igno ret̃ trāſit⁹ illi⁹: x ſic ⁊ nos na ti ꝯtinuo deſinimus eē: y et virtutis q̄dē z nullū ſignuꝫ valuim⁹ oſ̄ndere: a ī maligni tate aūt nr̄a ꝯſumpti ſum⁹ b Talia dixerūt in inferno hi q̄ peccauerūt: c qm̄ ſpes ipȷ̄ d tāq̄ȝ lanugo ē q̄ a vento tol lit̃: ⁊ tāq̄ȝ ſpuma gracilis q̄ a pcella diſpgit̃: ⁊ tāq̄ȝ fum⁹ q̄ a vento diffuſus ē: et tāq̄ȝ memoria hoſpitis vni⁹ diei ꝑtereuntis. e Juſti aūt imp petuū viuēt: f ⁊ apud dn̄m ē merces eoꝝ: g ⁊ cogitatio il loꝝ apud altiſſimū. h Jdō ac cipiēt regnū decoris: ⁊ dia dema ſpeciei de manu dn̄i dei ſui k qm̄ dextra ſua teget eos: l ⁊ brachio ſcō ſuo defē det illos. m Et accipiet ar maturaꝫ zel⁹ illi⁹: n ⁊ arma bit creaturā ad vltionē ini micoꝝ. o Induet ꝓ torace iu ſticiā. p ⁊ accipiet ꝓ galea iu diciū certū. q Sumet ſcutū inexpugn̄bile eq̄tatē: r acuet āt dirā irā ī lāceā. s ⁊ pugna bit cū illo orb terraꝝ ꝯ̄ in ſenſatos. t Ibunt directe e miſſiones fulgurū: v ⁊ tāq̄ȝ a bn̄ curuato arcu nubiū ex terminabunt̃: ⁊ ad certū lo cū iſilient. x Et a petroſa ira

mittit lapides grandinis: iō ſubdit. b Plene mittent grandines. plene. i. pfecte. y Et cadeſcet in illos aq̄ maris. q̄ candens apparet qn̄ mare ē turbatū. z Contra illos ſtabit ſpūs virtutis. i. vent⁹ vehemēs. a Et ad heremū. i. inhabitabilē locū. b Perducet omnē terraʒ iniq̄tatis illoꝝ. Nam igne ꝯflagratiōis purgabunt̄ elemēta, ꝑpter iniq̄tates factas in illis. c Et malignitas euertet ſedes potentiū. ꝓpter ſuperbiā ipſoꝝ.

x Nec verebitur. i. timebit. y Magnitudinē cuiuſq̄ʒ. i. quin debite puniat eū. a Qm̄ puſillū ⁊ magnū ipe fecit. ſicut em̄ ex diuerſis gradibus creaturarū reſultat pulcritudo vniuerſi: ⁊ ſic ex diuerſis gradibus hoim reſultat pulcritudo reipublice.

Ca. vj.

Melior eſt ſapiētia. Poſtq̄ʒ auto: in p̄mo capi. induxit ad amorē ſapientie: ⁊ poſtea remouit errores circa hoc ꝯtingentes ⁊ aliq̄ dicta ſua declarauit. h cōſequent̄ ſuertit ad ꝓpoſitū ⁊ ad appetitū ſapientie inducendo ⁊ primo ad hoc inducit: ſcdō qualiter acq̄rat̄ oñdit: ibi. Quid eſt ſapia. Prima in duas: nā primo inducit ad ſapientiaʒ ꝓpter euaſionē mali: ſcdō ꝓpter cōſecutionem boni. ibi Ad vos ergo reges. Circa p̄mū

[x] plene mittent̄ grādies [y] ⁊ cādeſcet i illos aq̄ mar̄: ⁊ flumina ꝯcurrēt durit̄. [z] Contra illos ſtabit ſpūs v̄tutis ⁊ tāq̄ʒ turbo vēti diuidet illos: [a] ⁊ ad heremuʒ [b] ꝑducet oēʒ t̄rā iniq̄tat̄ illoꝝ [c] ⁊ malignitas euītet ſedes potentiū.

Ca. vj.

Melior ē ſapia q̄ꝫ vires ⁊ vir prudēs q̄ꝫ fortis. [b] Audite ḡ reges [c] ⁊ itelligite: [d] diſcite iudices finiū t̄re. [e] Prebete aures [f] vos q̄ ꝯtinetis multitudines [g] ⁊ placet̄ vobis in turbis nationū [h] qm̄ data eſt a dño ptās vobis ⁊ virtus ab altiſſimo: [i] q̄ int̄rogabit opa vr̄a: ⁊ cogitationes ſcrutabit̄: [k] qm̄ cū eſſetis miniſtri regni illi⁹ [l] n̄ recte iudicaſtis nec cuſtodiſt̄ legē iuſticie neq̄ꝫ ſm̄ voluntatē dei ambulaſtis. [m] Horrende ⁊ cito apparebit vobis: [n] qm̄ iudiciū duriſſimū in his [o] qui p̄ſunt fiet. [p] Exiguo em̄ [q] cōcedit̄ miſericordia [r] potētes aūt [s] potēt̄ tormēta patiēt̄. [t] Nō em̄ ſbtrahat ꝑſonā cuiuſq̄ꝫ [v] dñs q̄ ē oīm dñator: [x] nec verebitur [y] magnitudinē cuiuſq̄ʒ. [a] qm̄ puſillū et magnū ipſe fec: [b] ⁊ eq̄lit̄ ē illi cura d̄ oib. [c] Fortiorib aūt fortior iſtat cruciatio. [d] Ad vos ḡ reges ſūt hi ſermones mei: vt diſcat̄ ſapiam [e] ⁊ ne excidat̄. [f] Qui em̄ cuſtodierint iuſticiā [g] iuſte iudicabūt̄: [h] ⁊ qui didicerint iuſta [i] inueniāt q̄d r̄ndeāt. Cōcupiſcite ḡ ſmōes meos: ⁊ diligite illos ⁊ hēbitis diſciplinā. [k] Clara ē ⁊ q̄ nūq̄ꝫ marceſcit ſapia: ⁊ facile videt̄ ab his q̄ diligūt eā [m] ⁊ inuenit̄ ab his q̄ q̄rūt illā. [n] Preoccupat q̄ ſe cōcupiſcūt: vt illis ſe prior oñdat. Qui de luce vigilauerit ad illam non laborabit aſſiſtētem enim illam forib ſuis inueniet [a] Cogitare ḡ d̄ illa

b Et equaliter ē illi cura de omnib⁹ iſta cura idem eſt q̄ eius ꝓuidentia. Si vo accipiat̄ actus diuine ꝓuidētie, p̄ut eſt in mente diuina ſic non eſt ibi aliqua diſtinctio naʒ vnico actu ꝓuidet omnibus creatur̄ ſi aūt accipiat̄ effectus exterior ſic eſt ibi diſtinctō tamen eſt ibi eq̄lis ꝓportōnis: nā vnicuiq̄ʒ rei ꝓuidet ſm̄ cōuenientiam ſue nature. Creaturis autē intelligibilib⁹ q̄ mereri poſſint ⁊ demereri ꝓuidet ſup hoc penam ⁊ gloriam ſm̄ meritoꝝ ⁊ demeritoꝝ exigentiā: ideo ſubdit̄. c Fortiorib⁹ aūt fortior inſtat cruciat⁹. naʒ caſus eoꝝ grauior eſt. ⁊ ꝑ ꝯſequens ḡuiori tormento dignus. d Ad vos ergo. Hic ꝯſequenter inducit ad ſapientiā ꝓpter cōſecutionē boni: et primo ponit ſuā inductionem: ſecundo remouet quandam obiectionem ibi. Clara eſt. tercio infert intētā ꝯcluſionē. ibi. cogitare ḡ

inducit principaliter reges ⁊ principes ad ſapientiam ⁊ alios ꝯſecutiue: q2 ſicut dictū eſt ſupra in principio libri: ſicut ſapia neceſſaria eſt in ſuperioribus vt bene regant: ita ſuo mō correſpōdet in inferioribus vt bene obediant. Dicit ergo. b Audite ḡ reges. aure corpis. c Et intelligite. aure mentis. d Diſcite iudices finiū terre. q2 nō poteſtis bene dicere niſi prius diſcatis. e Prebete aures. ad voluntarie audiendum. f Vos qui cōtinetis multitudines. eas regendo. g Et placetis vobis in turbis nationū. i. delectamini in regimine earū. h Qm̄ eſt data ptās a dño vobis. cuius in hoc eſtis vicarij. i Qui interrogabit opa veſtra. i. illa diſcutiet vſq̄ʒ ad minima: approbando bene acta ⁊ puniēdo mala: ideo ſequit̄. k Qm̄ cū eſſetis miniſtri regni illius. aſtricti de iure ad ſequēdū leges eius. l Nō recte iudicaſtis. ſed leges eius reliquiſtis male iudicando ⁊ viuendo: ideo ſubditur. m Horrende ⁊ cito apparebit vobis. in morte que n̄ tardat. n Quoniā iudiciū duriſſimum. i. pena grauiſſima. o In his q̄ preſunt fiet. q2 quāto ſtat⁹ altior tanto caſus grauior: ⁊ ꝑ ꝯſequens maiori pena dignior. p Exiguo em̄. i. homini parui ſtatus et prudentie. q Concedit̄ miſericordia. q2 talis vt cōiter peccat ex ignorantia. r Potentes aūt. ſtat⁹ dignitate ⁊ ſcie magnitudine. s Potēter tormēta patient̄. i. ſuſtinebūt grauiſſima tormenta rōne iaʒ dicta t Nō em̄ ſubtrahet ꝑſonā cuiuſq̄ʒ. quantumcūq̄ʒ ſit paup. v Dominus. a bono ſibi debito.

Circa primū dī. d Ad vos ḡ reges ſ. hi ſer. mei. ſ. principaliter ⁊ ꝯſecutiue ad ſubditos vt dictum eſt in principio hui⁹ ca. e Et ne excedatis. curioſe ꝑſcrutādo diuina circa que eſt ꝓprie ſapientia: ꝓpter qđ dī Ro. xij. Non plus ſape q̄ꝫ oportet: ſed ſapere ad ſobrietatē. Vel aliter. e Et ne excidatis. durius debito paupes tractādo ꝓpē qđ ſubdit̄. f Qui em̄ cuſtodierint iuſticiā. tenēdo debitam menſuraʒ. g Iuſte iudicabunt̄. a dño q̄ iudex eſt oim. h Et qui didicerint iuſta. ſm̄ leges diuinas ⁊ humanas. i Inuenient q̄d reſpondeāt. cū interrogātur de iuſticia. hoies em̄ recurrūt ad iudicem ſicut ad ius animatum. vt dicit̄. v. ethicoꝝ. cetera patent.

k Clara eſt. Hic ꝯñr remouet quādā obiectionē ſeu excuſationem qua poſſet aliq̄s dicere q̄ acq̄ſitio ſapie eſt nimis difficilis, ꝓpter quod facit hoies ſeſe retrahere: ꝓpter hoc iſtud remouet dicēs. Clara ē ⁊ q̄ nūq̄ꝫ marceſcit ſapientia. ꝓpter qđ viſibilis eſt oculis mentalib⁹ ſicut ſol oculis corpalibus: et hoc eſt verū q̄ꝫtū ad prima principia oibus ꝑ ſe nota: ſicut dicit phs. ij. metaphiſice. q̄ veritat̄ cognitio partim eſt facilis: ideo ſubdit̄.

l Et facile videt̄ ab his qui diligunt eā. nā affectus trahit intellectū ad interiora ſapientie. m Et inuenit̄ ab his qui querunt illam. per exercitiū lectionis ⁊ ſtudiū orationis. n Preoccupat q̄ ſe cōcupiſcūt ⁊c̄. ꝑ hoc intelligit̄ q̄ querētes dicto modo ſapientiaʒ in illa proficiunt in breui pluſq̄ꝫ credebāt. a Cogitare ergo de illa. Hic ꝯñter infert intentam ꝯcluſionem. ſ. q̄ querere diligenter

ſapiam eſt optimū dicens: Cogitare ḡ de illa. ꝑ ſanctas cogitationes. a Senſus eſt ↄſummatus.i. perfectus b Et qui vigilauerit. ꝓpt̄ illā bndā. c Cito erit ſecurus. de poſſeſſione ei⁹. d Qm̄ dignos ſeipa circuit ꝛc. repetitio eſt ſnie ꝑmiſſe ꝑ alia v̓ba ad maiorē expſſionem

Nam ꝑ hoc intelligit̄ velox ꝓfect⁹ in illis qui ſapientiā querūt feruenter ꝛ debito modo. e Et in oī prudentia.i. in oib⁹ agibilib⁹ hūanis. f Occurret illis. eos dirigendo. g Initiū em̄ illius.ſ. ſapientie. h Veriſſima ē diſcipline cōcupiſcētia. qua q̄s deſiderat doceri a deo ꝛ doctorib⁹ ſanctis. i Cura ḡ diſcipline.i. eius cōcupiſcētia. k Dilectio eſt ſapie. l Et dilectio. ſapie. m Cuſtodia legū illius eſt. ꝓpt̄ quod cōcludit apl̄s Ro. xiij. Plenitudo ergo legis eſt dilectio. n Cuſtoditio aūt legū ↄſum. incor. ē.ſ. ſpūalis peccati. qꝛ ſm̄ Aug⁹. peccatū eſt tranſgreſſio legi diuine. o Incorruptio aūt.i. puritas a peccato facit eſſe ꝓximū deo: ꝓpter ſilitudinē ad ipſuꝫ q̄ eſt ſanctuſſanctoꝝ: ꝛ ſic vlterius a primo ad vltimū cōcludit. p Cōcupiſcētia itaqꝫ ſa. dedu. ad reg. ꝑpet. qꝛ faciet regnare cū deo cuius regni nō erit finis. ꝛ cōcluſioneꝫ ſuam applicat ad ꝓpoſitū dicens. q Si ergo delectamini ſedibus.i. iudicantiū. r Et ſceptris. dn̄antiū. s Diligite ſapientiā vt imꝑpetuū regnetis.i. vt a tꝑali regno ad eternum tranſeatis. t Diligite lumen ſapientie. ſine quo in factis veſtris dirigi nō poteſtis. v Quid eſt aūt ſapientia. Poſtq̄ˀ autoꝛ ad ſapiam acquirendā induxit hic ↄn̄r oñdit qualiter haberi poſſit: tn̄ ad intellectum dicendoꝝ aliqua ſunt hic prenotanda. Primū eſt ꝙ auctoꝛ hic loq̄t in ꝑſona ſalomonis vt patebit ex.ix. ca. cui cōtinuat̄ litera ab hoc loco. In ſalomone v̓o fuit duplex ſapientia infuſa. Prima fuit cognitio creaturaꝝ hui⁹ mūdi que licꝫ ꝑ inueſtigationē rōnis ꝛ ſtudij exercitiū poſſit acq̄ri. hoc tn̄ eſt ꝑtialiter ꝛ diminute: nam vnus homo nō pōt omnes ſcientias ſic acquirere: ſed vix eius vita ſufficit ad vnam ſufficienter acquirendā. Itē ad hoc req̄rit̄ magn⁹ tract⁹ tꝑis vt patet. ꝛ hoc mō acq̄rit̄ cū erroꝛib⁹ multis: qḋ patꝫ ꝑ areſto. q̄ inter alios phos eſt famoſioꝛ ꝛ tn̄ in pluribus errauit. vt de mūdi eternitate: de numero intelligentiarū ꝛ de eaꝝ felicitate. vt patet. xij. metha. Salomō aūt hanc ſapiam habuit ex infuſione: vt patꝫ. iij. Regū. iiij. ꝓpter qḋ nō habuit eā diminute ſ; integraliter: qꝛ dei ꝑfecta ſūt opa Deutro. xxxij. nec ꝑ tractū tꝑis ſed in inſtāti in quo fit infuſio dei: nec cū admixtione erroꝝ q̄ a deo eē non pn̄t: iſta tn̄ ſapia ſalomonis fuit eiuſdē rōnis cū illa q̄ ꝑ acq̄ſitionē pōt eē in alijs: ſicut oculus formatus per naturā ꝛ dat⁹ ꝑ miraculū ſunt eiuſdē rōnis. nec obſtat ꝙ in alijs acq̄rit̄ cū admixtione errorū vt dictū ē: nā hoc ↄtingit ꝑ accidēs ex indebita deductione principioꝝ ad ↄcluſiōes maxime remotas: qḋ aūt eſt per accidēs nō variat ſpeciem nec cadit ſub arte. Alia v̓o fuit in ſalomone ſapia infuſa ad quā nō attingit facultas rōis que pertinet ad cognitionē ꝓpheticā: nā aliq̄s pſalmos ꝓphetice compoſuit. vt dicit Hieronimus

a ſenſus ē ↄſūmat⁹ b ꝛ q̄ vigilauerit ꝓpt̄ illā: c cito erit ſecur⁹. d Qm̄ dignos ſe circuit ipa q̄rēs: ꝛ in vijs ſuis oñdet ſe illis hilarit̄: e ꝛ in oī ꝓuidētia f occurret illis. g Initiū em̄ illius h veriſſima eſt diſcipline ↄcupia. i Cura ḡ diſcipline k dilectio eſt: l ꝛ dilectio m cuſtodia legū illius n Cuſtoditiō aūt legū ↄſummatio incoꝛruptiōis ē: o incoꝛruptio aūt facit eē ꝓximū deo. p Cōcupia itaqꝫ ſapientie deducet ad regnū ꝑpetuum. q Si ḡ delectamini ſedibus r ꝛ ſceptris o reges ppl̄i s diligite ſapiam vt imꝑpetuū regnetis. t Diligite lumē ſapie: oēs q̄ preeſtis ppl̄is.

---

ro. in ꝓlogo ſuꝑ librū pſalmoꝝ. libꝝ etiā canticoꝝ ꝓphetice ſcripſit ſicut dictū fuit ibidem ſm̄ expoſitores hebraicos ꝛ latinos. Cū igit̄ ſalomon hic loquat̄ vt dictū ē ꝑ ↄn̄s videt̄ ꝙ loquat̄ de ſapia ꝓut fuit in ipſo. Item ſciendū ꝙ ois ſapientia creata ꝛ maxime illa q̄ eſt a deo ꝑ infuſionē eſt quedaꝫ impreſſio ſapiētie diuine ꝓpter quod eſt quedā relatio vnius ad alterā: ſicut effectus ad cauſam ꝛ econuerſo. ꝓpter quod ſalomon aliquando de ſapiētia vna: aliq̄n tranſit ad aliam ꝛ econuerſo. His igit̄ premiſſis reſpectu ſequentiū: pmo ꝑmittit̄ breuis ꝓlogus: ſecūdo ſubdit̄ tractat⁹ ca. ſe. Circa primū dicit Salomon vel philo i ꝑſona Salomonis. v Quid eſt aūt ſapi. ſm̄ ꝓprietatē ſue nature. x Et quēadmodū facta ſit. in me. y Referaꝫ. vñ in ſequentibus dicit ſe ex dono dei eam habuiſſe. z Et nō abſcondam a vobis ſacra dei.i. eius ſecreta mihi reuelata. ? Sed ab initio natiuitatis mee inueſtigabo. Vñ in principio ſequētis ca. tractat de ſua cōceptiōe ꝛ natiuitate. a Et ponā in lucem.i. in euidenti. b Scientiā illius. ſtudioſis tn̄ ꝛ nō negligentibus. c Et nō ꝑteribo veritatē. omittēdo de ↄtingentib⁹. d Neqꝫ cū inuidia tabeſcēte iter habebo. talentum a deo mihi traditū abſcondēdo. e Qm̄ talis ꝛc. ſapientie.ſ. diuine. nam ens diuinū non eſt natum inuidere.i. methaphiſice. f Multitudo aūt ſapientiū ſanitas eſt orbis terraꝝ. nam ſicut per ſanitatem bene diſponit̄ corpus ad exercendū opera ſibi ↄuenientia. ſic ꝑ ſapientes bene diſponit̄ orbis ad exercēdū ea que ſunt humano generi conuenientia. g Et rex ſapiens populi ſtabilimentū eſt. in bono. nā ſicut caput bene diſpoſitū influit mēbris ſenſum ꝛ motū bene ordinatum. ſic rex ſapiēs ſubditos ſuos dirigit ad commune bonū ꝛ ſic finaliter ↄcludit. h Ergo accipite diſciplinam ꝛc. ꝛ patet.

Capitulum. vij.

Sum quidē ꝛ ego hō mortalis. Hic ↄn̄r accedit ad tractatū: et quoniam in ſequentibus plura dicturus eſt de ſapientia ſua ad remouendum notam ſuperbie: primo declarat humilitatem natiuitatis ſue: ſecundo excellentiam ꝛ acquiſitionem ſapiētie ſicut promiſerat capitulo precedenti dicens. Quid eſt autem ſapientia ꝛc. ſecunda ibi. Propter hoc optaui. Circa primū dicit. a Sum quidē ꝛ ego hō mortalis ꝛc. ſi enim Adam ſteteſſet in originali iuſticia generaſſet filios ſimiles.ſ. ſibi: potentes nō mori. ſ; qꝛ ꝓpter lapſum ꝑ pctm̄ fuit neceſſe mori: ſic homines ab eo deſcendentes habēt neceſſitatem moriendi. b Et in ventre matris figurat⁹ ſuꝫ caro. ꝑ v̓tutē formatiuā. c Decē mēſiū tꝑe. aliqui. n. pueri naſcunt̄

u Quid eſt aūt ſapia x ꝛ quēadmodū facta ſit: y referaꝫ: z ꝛ nō abſcōdā a vobis ſacra dei: ? ſ; ab initio natiuitatis inueſtigabo: a ꝛ ponā ī luceꝫ b ſciam illi⁹: c ꝛ nō ꝑteribo veritatē: d neqꝫ cū inuidia tabeſcēte iter habebo e qm̄ talis hō nō erit ꝑticeps ſapie f Multitudo aūt ſapientiū ſanitas ē orbis terraꝝ: g et rex ſapiēs ppl̄i ſtabilimētū eſt. h Ergo accipite diſciplinā ꝑ ſmōes meos et ꝓderit vobis.

Ca. vij.

a Sum q̄dē ꝛ ego mortalis homo ſimilis oībus ꝛ ex genere terreno illi⁹ q̄ prioꝛ factus eſt: b ꝛ ī vētre mr̄is figurat⁹ ſū caro: c decē

in menſe ſeptimo: ⁊ aliqui in nono: ⁊ aliqui in decimo ⁊ iſti ſunt magis vitales de quibꝰ fuit ſalomō. ¶ b Coagulatꝰ ſuꝫ in ſanguine .i. meſtruo mēſis. ¶ e Ex ſemine hoīs. In generatiōe .n. maſ. hꝫ virtutē actiuā: ⁊ femia paſſiuā. vt dicit phs libro de generatiōe aīaliū. Et ideo in ſemine viri deriuatꝰ virtꝰ actiua et formatiua fetus ꝯ materia a matre miniſtrata q̄ eſt ſanguis meſtruus. ¶ f Et delectamēto ſomni cōueniente. puer eñ animatus adhuc in vtero matris exiſtēs eſt quaſi dormiēs. ¶ g Et ego natus coem accepi aerē. tūc eñ puer incipit viuere ꝑ ꝓpriā reſpirationē. ¶ h Et in ſiliter factā decidi trā. puer .n. naſcēs in trā caderet niſi acciperetꝰ ab obſtetrice: vel ab alia ꝑſona vicem eius ſupplente. ¶ i Et primā vocem ſimileꝫ omnibus emiſi plorans. maſculus enim naſcens gemendo profert a: femina vero e: quaſi ꝯquerentes de primoꝝ parentū trāſgreſſione ꝓpter quā naſcuntur filij ⁊ filie ire ⁊ miſerie. vnde verſus. Omnis maſculus a naſcens e femina ꝓfert. A dat adaꝫ genitor e dedit eua prior. ¶ k In inuolumentis nutritus ſum. q̄ꝛ pueri nati inuoluūtꝰ pannis ⁊ pellibus: ⁊ poſtea indumentis: q̄ꝛ natura nō dat eis tegumentū: ſicut dat auibus plumas: ⁊ lanas ouibus: ⁊ ceteris ꝓuidet de ſufficienti tegumēto. ¶ l Et magnis curis. Cetera vero aīalia puo tpe nutriūtꝰ a parentibus: nam de victu ſibi ꝓuidere pnt infra breue tēpus: ſic aūt non eſt poſſibile in natura humana que lōgo tractu tpis indiget nutritione parentū anteq̄ neceſſaria ſibi poſſit acquirere: tum ꝓpter impotētiā corporis: tū ꝓpter ignorātiā mentis. ¶ m Nemo eñ ex regibus. q̄ ſunt excellentiores in ꝑplis. ¶ n Aliud habuit natiuitatis initiū. q̄ꝛ naſcuntꝰ impotentes corpe ⁊ ignorantes mente ſicut ⁊ ceteri. aīa eñ in ſua creatione eſt ſicut tabula raſa in qua nihil eſt actu ſcriptū. iij. de aīa. ¶ o Vnꝰ ḡ introitus eſt oibus ad vitā. q̄tum ad impotentiā ⁊ ignorantiā. ¶ p Et ſilis exitus. q̄tum ad anguſtiam ⁊ oim tpalium expoliationem.

¶ q Propter hoc. Oſtenſo q̄d ſalomō habuit ex natura: hic pnter oñdit q̄d habuit ex ſapia diuinitꝰ ſibi data: ⁊ diuidit in duas ptes. nā primo oñdit q̄ntū ſibi valuit. ſecūdo ponit orationē quā ꝓ ipſa habēda ad deū effudit ca. ſequēti: ibi. Puer erā. Prima in duas: quia primo oñdit qualiter ſapia eū direxit in vita ꝯtēplatiua: ſcdo in vita actiua capi. ſequenti. Prima adhuc in duas: q̄ꝛ primo deſcribit pcioſitatē ſapientie. ſcdo qualiter dirigit in actibus vite ꝯtemplatiue. ibi. Ipſe eñ. Circa primū dicit. ¶ q Propter hoc. id eſt quia natꝰ fui totaliter ignorans. vt dictum eſt. ¶ r Optaui. ſapientie donum. ¶ s Et datus eſt mihi ſenſus .i. donum ſapientie ⁊ intellectus: quod aliq̄n ꝑ ſenſum intelligitur: ſicut cōiter dr̄. talis bene ſentit de tali q̄ſtiōe .i. bene capit ⁊ intelligit. ¶ t Et inuocaui. ꝑ orationem deuotam. ¶ v Et venit in me ſpūs ſa-

menſiū tpeᵇ coagulatꝰ ſū in ſanguīe:ᵉ ex ſemīe hoīs:ᶠ ⁊ delectamēto ſomni ꝯueniēte. ᵍEt ego natꝰ accepi cōeꝫ aerē:ʰ ⁊ ī ſilr factā decidi trāꝫ: ⁱ⁊ primā vocē ſileꝫ oibꝫ emiſi plorans. ᵏIn inuolumentis nutritꝰ ſū:ˡ ⁊ magnis curis. ᵐNēo eī ex regibꝫ ⁿalid̄ habuit natiuitatis initiuꝫ. ᵒVnꝰ ḡ introitꝰ ē oibꝫ ad vitā:ᵖ ⁊ ſilis exitꝰ. ᵠPropt̄ hoc ʳoptauiˢ ⁊ datꝰ eſt mihi ſenſus:ᵗ ⁊ inuocaui:ᵛ ⁊ venit in me ſpūs ſapie.ˣ Et ꝓpoſui illā regnis ⁊ ſedibꝫ: ⁊ diuitias nihil eſſe dixi in ꝯpatōe illius. Nec cōpaui illi lapidē pcioſuꝫ: q̄m oē aurū in ꝯpatiōe illiꝰ harēa ē exigua ⁊ tāq̄ lutū eſtimabit̄ argētū in ꝯſpectu illiꝰ. ʸSup ſalutē ⁊ ſpēꝫ ᶻdilexi illāᵃ et ꝓpoſui ꝓ luce habere illā. ᵇquoniā inextinguibile eſt lumē illius. ᶜVenerūt aūt mihi oia bona pit̄ cū illa:ᵈ ⁊ innumerabilis honeſtas ꝑ manus illiꝰ:ᵉ ⁊ letatꝰ ſuꝫ in oibꝫ q̄m antecedebat me iſta ſapiētia:ᶠ ⁊ ignorabāᵍ q̄m bonoꝝ oim mr̄ ē. ʰQuā ſine fictiōe didici:ⁱ et ſine inuidia cōmunico: ⁊ honeſtatē illiꝰ non abſcondo. ᵏInfinitus enim theſaurus eſt hominibus:ˡ quo qui vſi ſunt:ᵐ pticipes facti ſūt amicicie dei.

pientie .i. ſpūſſanctus q̄ dat ſapientiā. ¶ x Et ꝓpoſui illam regnis ⁊ ſedibꝰ ⁊c. Nam excellentie tpales ⁊ diuitie naturales ⁊ artificiales cōes ſunt bonis ⁊ malis ⁊ freq̄ntius ꝯcedūtꝰ malis q̄ bonis: vt pꝫ ad ſenſum: ꝓpt̄ qḋ nō ſunt vera bona hoīs: q̄ꝛ ſic ꝯcederentꝰ ſolis bonis. vt diffuſe deducit boetiꝰ libro de cōſolatione. Sapientia vero de q̄ hic fit ſmo ſolis bonis conceditꝰ. ꝑficit etiaꝫ hoiem ſm excellentiorē ſui ptēꝫ ꝓpter qḋ bona exteriora reſpectu ipſiꝰ nulliꝰ momēti ſunt reputāda. ¶ y Super ſalutē ⁊ ſpēm .i. ſup ſanitatē corporis ⁊ eius pulcritudinem. ¶ z Dilexi illā. q̄ꝛ ſanitas et pulcritudo ſunt ꝑfectiōes corpis. ſapiētia vero mētis. et ideo quanto aīa eſt melior corpe tanto ſapientia eſt illis ꝓferenda. ¶ a Et ꝓpoſui ꝓ luce habere illaꝫ. q̄ꝛ ſicut lux corpalis dirigit in corpalibus ſic ſapientia in ſpūalibus

¶ b Quoniaꝫ inextinguibile eſt lumen illius. ſi loquamur de ſapientia increata: lumen eius eſt ſimpliciter ⁊ ꝑ omnē modum incorruptibile nā eſt quoddā neceſſe eē cū ſit idē qḋ ipē deꝰ. ſi aūt de ſapia creata: ſic nō eſt incorruptibilis ꝑ oēm modū: nā ois creatura pōt nō eſſe ꝑ ſubtractionē ꝯſeruatōnis ipſiꝰ dei: ſic aūt deſinit eē iſta ſapia ꝑ hoc q̄ hñs eā demeretꝰ diuine ꝯſeruationis ſubtractionē: tñ eius natura eſt incorruptibilis: q̄ꝛ forma corrumpitꝰ dupliciter: vno mō ꝑ corruptionē ſubiecti: alio mō ꝑ ſuū ꝯtrariū: vt dicit phs lib. de morte ⁊ vita. Sapia vero creata de qua loquimur nō ē corruptibilis ꝑ corruptionem ſubiecti cum ſit in aīa intellectiua que eſt incorruptibilis: nec ꝑ ſuū ꝯtrariū: q̄ꝛ nō habet: nā in hac ſapia nō ꝯſiderantꝰ niſi tria: lumen naturale intellectus: ⁊ lumē diuinū ſupinfuſum: ⁊ ſpēs intelligibiles. Lumen vero naturale intellectꝰ nō habet ꝯriū ⁊ multo minus diuinū: ſiliter nec ſpēs intelligibiles. q̄ꝛ ſpēs ꝯrioꝝ in intellectu nō ſunt ꝯtrarie: ⁊ hoc modo lumen ſapiētie create poteſt dici inextinguibile ſicut et incorruptibile. ¶ c Venerūt aūt mihi oia bona pariter cū illa. qḋ pꝫ. iij. Reg. iij. vbi dr̄: q̄ ſalomon petendo ſapiam a dño nō ſolū illā obtinuit ſ ēt cū illa diuitias ⁊ honores ſup oēs reges ¶ d Et innumerabilis honeſtas ꝑ manꝰ illiꝰ .i. ꝑ opa ipiꝰ: q̄ ꝑ manus deſignantꝰ: eo q̄ manus eſt organū organoꝝ iij. de aīa. ¶ e Et letatus ſuꝫ. iungatur ſic lr̄a: q̄m ipſa ſapiētia antecedebat me in oibꝰ oñdendo qualiter agere deberem. ¶ f Et ignorabam. anteq̄ ipam haberem. ¶ g Quoniam omnium bonoꝝ mater eſt. ſed ipſa habita hoc cognoui: ideo premittitꝰ. Venerunt aūt mihi omnia bona pariter cum illa. ſicut filie cum matre. ¶ h Quā ſine fictione didici. a deo a quo ipſam deuote poſtulaui. iij. Reg. iij. ⁊ a nathan ꝓpheta cui fui traditus ad erudiendū. ij. Reg. xij. ¶ i Et ſine inuidia ꝯmunico. verbo ⁊ ſcripto. Nam omnes reges ⁊ ſapiētes deſiderabant audire ſapiam ſalomonis. Scripſit etiā multa ad noſtraꝫ inſtructionē: vñ aliq̄ eiꝰ libri ſunt in canone computati. ¶ k Infinitꝰ eñ theſaurus eſt .i. inappreciabilis vt predictum eſt. ¶ l Quo qui vſi ſunt. opa ſapientie exercendo. ¶ m Participes facti ſunt amicicie dei. tanq̄ conformes.

‑tis operibus ſuis que ↄformitas eā eſt dilectionis. Eccĩ. xiij. Omne aial diligit ſibi ſile ⁊c. ¶ a Propter diſciplie dona cõmendati. ſ. deo cui⁹ ſunt vere diſcipuli. ¶ b Mihi aũt dedit de⁹ dicere ex ſnia ⁊c. i. loq̄ ad honorẽ dei ⁊ edificationẽ proximi ſcḋm grãm a dño m̄ datã. ¶ c Quia ipe ſapientie dux ē. id eſt actor ei⁹. ¶ d Et ſapientiũ emendator. dona ſua i ipſis ꝓpter vſuꝫ bonum augmētando. ¶ e In manu enim illius ⁊ nos ⁊ ſmones noſtri ⁊c. quia nullũ bonũ ſine eo agere poſſum⁹ nec etiã loq̄: nec cogitare. ¶ f Ipſe em̄ dedit. Declarata p̄cioſitate ſapie: hic ↄ̄ñter ſalomon oñdit qualiter eũ direxit in actibus vite contemplatiue ⁊ p̄mo q̄ñtũ ad cõtemplationẽ rerũ naturalium: ſcḋo ſupnaturaliũ: ibi. Eſt em̄ in illa. Circa p̄mũ dicit. ¶ f Ipe em̄ dedit mihi horum. que ſunt in natura. ¶ g Scientiã verã. ſine admixtione falſitatis que a deo nõ põt eē: ſcientia vo de talibus acq̄ſita frequẽter habet aliqua falſa admixta: vt dictũ eſt ſupra.

ª ꝓpter diſciplie dona ↄmendati. ᵇ Mihi aũt dedit deus dicere ex ſnia ⁊ p̄ſumere digna hoꝝ q̄ mihi dant̃: ᶜ q̄m ipe ſapie dux eſt. ᵈ ⁊ ſapiẽtiũ emẽdator. ᵉ In manu em̄ illi⁹ ⁊ nos ⁊ ſmões nr̃i: ⁊ ois ſapia: ⁊ operũ ſcie diſciplia ᶠ Ipe em̄ dedit mihi hoꝝ q̄ ſt̃ ᵍ ſciaꝫ verã: ʰ vt ſciã diſpoſitionẽ orbis terrarũ: ᵇ ⁊ virtutes elementoꝝ: ⁱ initiũ et ↄſũmatõnẽ ⁊ medietatẽ tẽporꝝ ᵏ viciſſitudinũ p̄mutatiões: ˡ ⁊ ↄſũmatiões tẽpoꝝ ⁊ moꝝ mutationes: diuiſiones tẽpoꝝ: ᵐ anni curſus ⁿ et ſtellaꝝ diſpoſitiones: ᵒ nãs aialiũ: ᵖ ⁊ iras beſtiaꝝ. q vim vẽtoꝝ ʳ ⁊ cogitatiões hoim ˢ d'ras ṽgultoꝝ: ᵗ et ṽtutes radicũ: ᵛ ⁊ q̄cũq; ſt̃ abſcõſa

¶ b Ut ſciam diſpoſitionẽ orbis terrarũ. q̄ñtũ ad ſitũ corpm celeſtiũ ⁊ elementariũ. ¶ b Et virtutẽ elementoꝝ. q̄ñtũ ad ea que poſſunt fieri p virtutes coꝝ. ¶ i Initiũ ⁊ conſummationẽ ⁊ medietatẽ temporꝝ. Diuidit em̄ annus in quatuor tp̄a. ſ. ver. eſtatẽ. autumnũ et hyemẽ. ⁊ quodlibet iſtoꝝ habet certũ principium: mediũ ⁊ finẽ. ¶ k Uiciſſitudinũ pmutationes. ſ. de calore in frig⁹ ⁊ econuerſo: ⁊ de die in noctẽ ⁊ hmõi. ¶ l Et ↄſummationes tp̄m. q̄libet. n. res gñabilis hꝫ certã p̄iodũ tp̄is in qua augmētat̃: decreſcit ⁊ tãdẽ corrumpit. ¶ m Anni curſus. p mẽſes hebdomadas ⁊ dies. ¶ n Et ſtellaꝝ diſpoſitiones. q̄ñtum ad ſitũ planetarũ ⁊ eoꝝ curſum. ⁊ ſilr octaue ſpere in qua ſunt ſtelle fixe. ¶ o Naturas aialiũ. quoꝝ ſpecies ⁊ mores ſunt valde diuerſi. ¶ p Et iras beſtiarũ. nã aliq̄ ſt̃ aliis ferotiores. ¶ q Uim ventoꝝ. nã aliqui ſunt ſereni aliq̄ p̄celloſi ⁊ aliq̄ egrotatiui ⁊ aliq̄ ſanatiui. ¶ r Cogitatiões hoim. que poſſunt cognoſci dupliciter. Uno modo p certitudinẽ: et hoc modo cognoſci nõ p̄nt niſi diuina reuelatione. ꝓpt̃ qḋ hec cognitio nõ p̄tinet ad cõtẽplationẽ q̄ eſt rerũ naliũ. Alio modo p̄nt cognoſci p ↄiecturã ex ſignis exteriorib⁹ ⁊ ſic ſapientes hoies de cogitationib⁹ alioꝝ frequẽter ↄiecturãt ⁊ de tali cogitatione loq̄t̃ hic ſalomon. ¶ s Differẽtias virgultoꝝ. i. arboꝝ q̄ꝝ ſunt multe ſpẽs ⁊ varie virtutes: et aliq̄ creſcũt in regionib⁹ calidis: aliq̄ in frigidis. ¶ t Et virtutes radicũ. diuerſaꝝ herbaꝝ. ¶ v Et quecũq; ſunt abſcõſa. ſicut virtus p quã magnes trahit ferrũ eſt abſconſa hominib⁹ lꝫ videãt effectũ: noticia iſtoꝝ ⁊ ſupradictoꝝ ſaltẽ p magna p̃te data fuit ſalomoni p infuſionẽ vt dictũ eſt. õ. ió ſbdit. ¶ x Omniũ em̄ artifex docuit me ſapientiã. ió potuit docere ſalomonem effectuũ ſuoꝝ naturam. ¶ y Eſt em̄ i illa. Hic ↄ̄ñter oſtẽdit ſalomon qualiter ſapientia direxit eũ in ſupnaturali ↄtẽplatiõe. ⁊ diuidit̃ i duas p̃tes: nã p̄mo declarat ṽtutẽ increate ſapie: ſcḋo qualiter dirigit in ſupnaturali ↄtemplatione. ibi. Et p̄ nationes. Circa p̄mũ dicit̃. ¶ y Eſt em̄ in illa. ſ. ſapia increata de q̄ immediate antedixit: Omniũ em̄ artifex ⁊c. ¶ z Spũs intelligẽtie ſanctus. ſ. formalit̃ in ſe ⁊ effectiue alia ſcificãs. ¶ b Multiplex. in donis. ¶ a Unicus in ſe. ꝓpt̃ qḋ aplś. j. Coꝝ. xij. enumerãs varijs ſpũſſcti donis ſbdit. Hec oia opat̃ vnus atq; idem ſpiritus diuidẽs ſingulis ꝓut vult. ¶ c Subtilis. i. eſt penetrãs oia ſua virtute. Un̄ . j. Coꝝ. ij. dicit̃. Spũs oia ſcrutat̃ etiã pfunda dei. ¶ d Diſertus. effectiue nã facit diſerte loq̄ etiã i oi idiomate: vt patet Act. ij. de aplis. ¶ e Mobilis. ſilr effectiue: nã homines facit mobiles ⁊ agiles ad ſequendũ inſtinctũ ſuũ Roma. viij. Qui ſpũ dei agunt̃ hi filii dei ſunt. ¶ f Incoinquinat⁹. formaliter ⁊ effectiue quia nulla coinquinatio poſſibilis ē in eo nec ab eo cauſari.

⁊ iprouiſa didici. ˣ Omniũ em̄ artifex docuit me ſapientiã ʸ Eſt ei i illa ᶻ ſpũs itelligẽtie ſanct⁹: ª vnic⁹: ᵇ m̃ltiplex: ᶜ ſbtilis: ᵈ diſert⁹: ᵉ mobilis: ᶠ icoinq̄nat⁹: ᵍ cert⁹: ʰ ſuauis ⁱ amãs bonũ: ꝗcut⁹ ᵏ q̄ nihil vetat bñfacẽ: ˡ hũan⁹: ᵐ benign⁹: ⁿ ſtabil̃: cert⁹: ᵒ ſecur⁹. ᵖ oẽm hñs ṽtutẽ: q oia ꝓſpiciẽs: ʳ ⁊ q̄ capiat oẽs ſpũs intelligibiles: ˢ mũs: ſubtilis. ᵗ oib⁹ em̄ mobilib⁹ mobilior ē ſapia. ᵛ Attingit aũt vbiq; ꝓpter ſuã mũdiciã. ˣ Uapor eſt em̄ ṽtutis dei: ʸ ⁊ emanatio quedaꝫ eſt claritatis omnipotentis dei ſincera. ᶻ ⁊ ideo nihil inquinatuꝫ in eã incurrit. ª Candor eſt em̄ lucis eterne ᵇ ⁊ ſpeculũ ſine macula dei maieſtatis: ᶜ et

¶ g Cert⁹. ſilr formalit̃ ⁊ effectiue: q2 de nullo põt dubitare: ⁊ qḋ reuelat inſinuat abſq; ambiguitate. ꝓpt̃ qḋ ꝓphete ſancti veritatẽ ſibi reuelataꝫ denũciabãt ſine heſitatiõe. Hiere. xxvj. In veritate miſit me ad vos dñs. ¶ h Suauis. i. ſc. q2 eſt ſummũ bonũ. ⁊ in aliis: nã oia grauia fac̃ ſuauia. ¶ i Amãs bonũ. nã ē ipa bonitas p eſſentiã. ¶ k Quĩ nihil vetat bñfacẽ. min⁹ dicẽdo pl⁹ ſignificat. ſ. q ad omne bonũ agẽdũ inuitat. ¶ l Human⁹. nr̃is defectibus ↄpatiendo. ¶ m Benign⁹. i. bene igniẽs ad amorẽ dei nos inflamãdo. ¶ n Stabilis. ꝯ mala p̄ſentia nos firmando. ¶ o Securus. ꝯ futuris malis imminentibus timorẽ auferẽdo. ¶ p Omnẽ habẽs virtutẽ. in operãdo. ¶ q Omnia ꝓſpiciẽs. in cognoſcẽdo. ¶ r Et qui capiat omẽs ſpũs intelligibiles. q2 q̄cq̄d ꝑfectionis eſt vel eſſe põt in ſpiritibus creatis multipliciter ⁊ diuiſim: totũ in eo ſimpliciter eſt ⁊ vnitum. ¶ s Mundus ſubtilis. expoſitũ eſt ſupra vbi dictũ eſt Subtilis incoinq̄natus. ¶ t Omnib⁹ enim mobilibus mobilior eſt ſapia. motio iſta ſimilitudinarie dicitur inq̄ntum diuina ſapiẽtia ad oẽs effectus dei diſponendos ptingit vſq; ad minima. ¶ v Attingit autẽ vbiq; ꝓpter ſuam mundiciã. i. puritateꝫ: eo em̄ q nihil hꝫ extraneũ admixtũ nõ hꝫ aliq̄d reſtringens ad vnũ locũ. ¶ x Uapor em̄ eſt virtutis dei. vapor aũt ē q̄dã eleuatũ p̄cedens ab aqua ⁊ nature aquee exiſtẽs: ſicut filius in diuinis qui dicit̃ ſapientia patris p̄cedit ab eo. ⁊ eſt eiuſdem nature cum ipſo. ¶ y Et emanatio q̄dã ē claritatis omnipotentis ⁊c. ſic em̄ loquit̃ aplś Hebre. j. Qui cum ſit ſplendor ⁊ figura ſubſtantie ei⁹ ⁊c. ¶ z Et ideo nihil inquinatũ ⁊c. h̄ eſt expoſitum ſupra. ¶ a Candor eſt enim luc̃ eterne. quia filius in diuinis eſt lux de luce. ¶ b Et ſpeculum. in quo omnia relucent clariſſime. ¶ c Et imago

bonitatis illi⁹. ꝓprīū ē.n.filij dei ꝙ ſit ymago prīs.an geli cū̄ ⁊ hoīes ad ymaginē eius ēē dicūt̄. ¶ d Et cū ſit vna.ſimpliciſſima. ¶ e Oīa pōt.quia infinita. ¶ f Et pmanēs in ſe.oīno immutabilis. ¶ g Oīa innouat.faciēs oēm mutabilitatē.et hoc mō pbs omia mobilia reducit ad vnā cām primā oīno imobilem. ¶ h Et p natiōes. Oſtēſa virtute ſapie increate. hīc ſuñr idē oſtēdit̄ q̄lit̄ dirigit ī ſupnaturali ɔtemplatiōe cum dicit̄. Et p natiōes diuerſas.ſine perſonaꝝ acceptōe ¶ i In aīas ſanctās.i.p conatū liberi arbitrij in bonū diſpoſitaſ ad ſapie donuȝ ¶ k Se trāſfert hoc donū conferēdo. ¶ l Amicos dei.per fidē charitate formatā. ¶ m Et ꝓphas.per cognitiōem ſupnaturalē. ¶ n Cōſtituit ſicut patet in veteri teſtamēto.ꝙ multi fuerūt ꝓphe.ñ ſolū de hebreis.ſed etiā de gentilib⁹. ſicut pȝ de ſācto Iob.q̄ fuit gentilis. Sibylla etiā eritbrea habuit ſpirītū ꝓpheticū.vt dicit Aug. Siꝯ in hiſtorijs romanorū legitur.ꝙ tpe Cōſtantini et Helene matris eius inuentū fuit qðdam ſepulchrū in quo iacebat homo laminā aureā hñs in pectore ſuo ī qua ſcriptū erat.xp̄s naſcetur ex virgine et credo in eū. O ſol helene ⁊ conſtantini tpibus iterū me videbis.i.facies me videri. ¶ o Nemīnē ⁊c.ſapia inhabitat.qð pōt intelligi de ſapientia increata cū qua hitat hō p charitatē. j. Iohā. iiij. Qui manet in charitate in deo manet ⁊ deus ī eo Pōt etiā intelligi de ſapia creata cū qua hitat homo hñs eā inq̄ꝝtū reflectitur intellectus ſup ſe ad cognoſcendum et amandū ſapie donū. ⁊ hūc diligit de⁹.nā ſapia ꝓut eſt donum ſpiritusſancti: ⁊ p quā hō bñ iudicat de diuinis p quādam cōnaturalitatē ad ipa.q̄ꝝuis non habeat noticiā ſcripturarū.ſicut virtuoſus bñ iudicat de ptinentibus ad virtutē q̄ꝝuis nō habeat noticiā libri ethicoꝝ. ɔnaturalitas aūt ad diuina ē p charitatē que vnit hoīem deo. ⁊ ſic ſapia de qua loquitur hic ſcriptura p̄ſupponit charitatē vt ei annexā. neminem aūt diligit deus niſi ſit in charitate. ¶ p Eſt enī hec ſpecioſior ſole.hoc patet verū non ſolum de ſapia increata.ſed etiā de creata.q꞉ ſpecioſitas ſolis corporalis eſt quaȝ p̄cellit ſpecioſitas ſpiritualis. ¶ q Et ſup omnē diſpoſitionē ſtellarū. trāſcendit ſpecioſitas ſapie.et eadē rōne. ¶ r Luci.ſ.corporali. ¶ s Cōparata inuenitur prioꝛ.ſi intelligat̄ de ſapia increata. ſic prior eſt dignitate et duratiōe.nā eſt eterna. lux āt corporalis facta eſt in tpe Geñ.j. Fiat lux et facta eſt lux.et ꝙ de iſta loquat̄ h pȝ p hoc qð ſubditur. ¶ t Illi.n.ſuccedit nox.et Geñ.j. dicit̄. Appellauitq̄ꝫ lucē dieȝ ⁊ tenebras noctē. Si aūt intelligat̄ de ſapia creata ꝓut ē donū ſpūſſancti datū hominibus ſic prior eſt luce dignitate.nō tñ duratiōe. nā lux iſta facta fuit p̄ma die.natura vo hūana die ſexta Geñ.j. ¶ v Sapiam aūt nō vincit malicia.qð pȝ verū de ſapientia increata ſimiliter de creata q̄ꝝtū ad hoc quod per maliciam culpe non corrūpit̄ effectiue.ſed tñ demeritorie.quia inq̄ꝝtuȝ hō peccans demeret̄ vt ſibi donum ſapie a deo ſubtrahatur. videt̄ tamē hic ſcriptura loqui de ſapia increata p hoc qð ſubdit̄. ¶ x Attingit ergo a fine vſq̄ꝫ ad finē fortit̄. oīa creata penetrando ſua virtute vſq̄ꝫ ad minima. ¶ y Et diſponit oia ſuauiter.q꞉ dat oībus creaturis formas ⁊ inclinatiōes p quaſ mouent̄ ɔnālit̄er ad act⁹ ⁊ fines ſuos.ſicut lapidi grauitatē p quā naturaliter tēdit deorſuȝ.

ymago bonitatis illi⁹.[c] Et cum ſit vna:[e] oia pōt.[f] et ī ſe pmanēs [g] oia innouat [h] et p natiōes.[i] in aīas ſanctas [k] ſe trāſfert.[l] Amicos dei [m] et ꝓphas [n] ɔſtituit [o] Nemīnē.n diligit de⁹ niſi eū q̄ cū ſapia inhabitat.[p] Eſt.n.hec ſpecioſioꝛ ſole:[q] et ſup oēm diſpoſitiōȝ ſtellaꝝ [r] luci [s] ɔparata inuenit̄ pōr.[t] Illi.n.ſuccedit nox:[v] ſapiam autē nō vincit malicia.[x] Attingit ḡ a fine vſq̄ꝫ ad finē fortit̄ [y] et diſponit oia ſuauit̄

Cam viij.

H[a]Anc amaui [b] ⁊ exq̄ſiui a iuuētute mea:[c] ⁊ q̄ſiui ſpōſā mihi eā aſſumere [d] et amator fact⁹ ſum forme illi⁹ [e] Generoſitatē illi⁹ gl̄ificat cōtuberniū hñs dei [f] ꝫ ⁊ oīm dñs dilexit illā:[f] Doctrix.n.ē diſciplie dei [h] ⁊ electrix operū illi⁹.[i] Et ſi diuitie appetūt̄ ī vita [k] qd ſapia locupleti⁹ q̄ opat̄ oia:[l] Si aūt ſenſus [m] opat̄.[n] q̄s hoꝝ q̄ ſūt [o] magis ꝙ illa ē artifex [p] Et ſi iuſticiam q̄s diligit [q] labores hui⁹ [r] magnaſ hūt

Caplm. viij.

Hanc amaui ⁊ exq̄ſiui eā a iuuētute mea. Oñſo q̄lit̄ ſapia dirigit in vita ɔtemplatiua. h̄ ɔñr oſtendit̄ qualiter dirigit̄ in vita actiua. Et diuidit̄ in duas ptes.quia primo oñditur ꝙ ſapia ē ſumme diligenda.ſcðo qualit̄ dirigit circa agēda.ibi.Et ſi iuſticiam. Circa primuȝ dicit ſalomon. ¶ a Hanc amaui. ſingulariter. ¶ b Et exq̄ſiui eā a iuuētute mea.diſcēdo a nathan ꝓpha ⁊ petēdo eā deuote a deo mihi dari.vt dictū ē.ſ. Et ſic pȝ ꝙ loquit̄ hic de ſapia creata. Sub eodē.n. ɔtextu lr̄e frequēter trāſit de increata ad creatā.et ecōuerſo rōne ſupradicta ca.vj. ¶ c Et queſiui ſponſam mihi eā aſſumere.i.eius meditationibus inſepabilit̄ adherere. ¶ d Et amator factus ſum forme illius. Eſt enī decor aīe aſſimilās eam decori creatoris. ¶ e Generoſitatē illius glorificat cōtuberniū hñs dei.i.hō hñs cōtuberniū dei.i. p charitatē p quā hō manet in deo et deus in eo. Glorificat.i.glorioſā confitet̄ ⁊ laudat. Generoſitatē illius.ſ.ſapie create quā cognoſcit eſſe quādā impſſionē et emanatiōem a ſapia diuina. ¶ f Sed et oīm dominus dilexit eā. inq̄ꝝtum facit hoīes deo diligibiles.vt p̄dictū ē. ¶ g Doctrix enī eſt diſcipline dei.nam donum ſapie facit homineꝫ ſubdi mandatis diuinis. ¶ h Et electrix operum illius.nam per ipſam eligit homo opera deo placita. Cōſequenter arguit ipſam eē.diligibilem per locum a minori dicens. ¶ i Et ſi diuitie appetuntur in vita. et accipitur hic ſi pro quia.q꞉ ſic ē.vt apparet ad ſenſum. ¶ k Quid ſapientia locupletius que operatur omnia.quaſi diceret ſapiētia hac ratione diligibilior eſt.per quaȝ multo plura maiora et meliora poſſunt haberi q̄ꝫ per diuitias temporales.vnde ꝓuer.xvij. Quid ꝓdeſt ſtulto hr̄e diuitias cuȝ ſapiam emere non poſſit. ¶ l Si aūt ſēſus.i.induſtria humana. ¶ m Operatur.in agibilibus humanis. ¶ n Quis horum que ſunt.i.operum humanorum. ¶ o Magis q̄ꝫ illa eſt artifex.quaſi diceret in operibus humanis multo magis operatur donum ſapientie q̄ꝫ vītus naturalis induſtrie.propter quod eſt magis diligēda. ¶ p Et ſi iuſticiam. Oſtenſo ꝙ ſapiētia ſit ſumme appetenda.hic conſequenter oſtenditur qualiter dirigit ī vita actiua.et primo q̄ꝝtum ad partem actiue que voca tur monaſtica.que reſpicit bonum regimen vnius perſone. ſecundo q̄ꝝtum ad illam partem que dicitur politica que reſpicit bonū regimē multitudinis. ibi. Habebo propter hanc claritatem. Monaſtica vo conſiſtit in acquiſitione et exercitio moralium virtutum que reducūt̄ ad quattuor virtutes cardinales.id eſt principales.de q̄bus dicitur hic. ¶ p Et ſi iuſticiam quis diligit: accipitur hic iuſticia legalis que includit omnē virtutē.ſicut. dictū fuit.ſ.ca.j. ¶ q Labores hui⁹.i.opa ſapie. ¶ r Magnas hn̄t vtutes. ſibi ānexas.q̄s explicat dicēs

r Sobrietatē .n.i.tēperātiā. s Et ſapiaꝫ.i.prudētiā q̄ ē ſapia circa agibilia hūana. t Et iuſticiā.q̄ ē v̄tus ſpālis. v Et virtutē i.fortitudinē.iſte ſt̄ quatuoꝛ v̄tutes cardinales ad quas alie virtutes morales reducū tur.iō ſubdit̄. x Quibus vtilius nihil ē i vita pn̄ti.

magnificentiā ſalomonis nō habebat vltra ſpiritū. s Tacentē me ſuſtinebūt.i.cū reuerētia expectabūt quouſq̄ v̄bū reſumā.vel dem eis loquēdi licentiā. t Loquētē me reſpiciāt.attoniti de mea eloquētia. v Et ſermocionātē me plura man⁹ ori ſuo iponēt.i. quātūcūq̄ protrabā ſermonē ſueręter auſcultabūt.

y Hoībus. q: p virtutes morales efficit̄ hō bon⁹ſimplicit̄. p v̄tutes āt intellectuales q̄ ſt̄ artes et ſcie ſpeculatiue .nō efficitur hō bonus ſimpliciter.ſ ſm̄ q̄d.vt bonus artifex bonus phus.et hmōi.
z Et ſi multitudinem ſcientie. ſcilicet practice.
a Deſiderat q̄s. hoc ſupple habꝫ p ſapiam.iō ſubdit̄.
b Scit p̄terita.i. facit ſcire co mō loquēdi quo grāmatica facit ꝯgrue loqui.videt̄.n.h̄ ſcriptura loq̄ de ſapia ꝓut fuit i ſalomone.vt .ſ̄ .dictū ē.c. p̄cedēti. Salomō autē p ſapiam ſibi datā multa cognouit de p̄teritis.⁊ p illa poterat coniecturare de futuris iō ſubdit.
c Et de futuris eſtimat. Salomō etiā plura cognouit de futuris p ſpiritū ꝓphetie certitudinaliter.

virtutes. r Sobrietatē.n. s ⁊ ſapiam docet t ⁊ iuſticiā v ⁊ v̄tutē x q̄bꝫ vtili⁹nihil ē i vita y hoībꝫ. z Et ſi multitudinē ſcie a deſiderat q̄s b :ſcit p̄terita c ⁊ de futuris eſtimat. d ſcit v̄ſutias e ſmonū f ⁊ diſſolutōes argumētoꝝ: g ſigna ⁊ mōſtra ſcit anteq̄ fiāt :et euētus tēpoꝝ ⁊ ſcloꝝ h Propoſui g i hāc adducere mihi ad ꝯuiuēdū : k ſciēs q̄m mecū cōicabit de bonis : ⁊ erit allocutio cogitatōis m ⁊ tedij mei n Habeo ꝓpt̄ hāc claritatē ad turbas: o ⁊ honorē apud ſeniores p Iuuenis ⁊ acutus iueniar i iudicio. q ⁊ i ꝯſpectu potētiū āmirabilis ero. r ⁊ facies pricipū mirabunt̄:me s Tacētē me ſuſtinebūt. t loquētē me reſpiciēt v ⁊ ſermocionātē me plura:man⁹ ori ſuo iponēt x Preterea hēbo p hāc immortalitatē y ⁊ memoriā etnā his q̄ poſt me futuri ſūt relinquā. z Diſponā pp̄los a ⁊ natiōes mihi erūt ſubdite. b Timebūt me audiētes reges horrēdi c ⁊ i mltitudine d videbor bon⁹ e ⁊ i bello fortis f Intrās i domū meā g ꝯquieſcā cū illa. h Non em̄ habet amaritudinē ꝯuerſatio illi⁹:nec tediū ꝯuictus illi⁹:ſed leticiā ⁊ gaudium Hec cogitās apud me:⁊ cōmemorās in corde meo: i q̄niā immortalis ē in cogitatiōe ſapia k ⁊ i amicitia illi⁹ delectatio bona l ⁊ i opibus manuū illi⁹ m honeſtas ſine defectiōe: n ⁊ in certamine loq̄le illius ſapia: o ⁊ p̄clarītas i cōicatiōe ſmonū ipi⁹ p circuibā q̄rēs vt mihi illā aſſumerē. p Puer aūt eram ingenioſus : r ⁊ ſortitus ſuꝫ aiam bonā. s Et cum eſſem

Preterea habebo p hāc imortalitatē. apud deum.
y Et memoriā eternā.apd hoies. z Diſponā pplos.ad bonū cōe.
a Et natiōes mihi erūt ſubiecte. multi nāq̄ gentiles fuerūt ſubiecti ſalomoni.
b Timebūt me audi.re. horrendi. multi em̄ reges horrēti alijs audientes ſapiaꝫ ⁊ potentiā ſalomonis timebāt eū ⁊ reddebant ei tributū.
c Et in multitudine. ſubditoꝝ meoꝝ
d Videbor bonus eis benefaciendo.
e Et in bello fortis. cōtra aduerſarios meos
f Intrās. Hic ꝯnr oſtenditur qualit̄ ſapiētia

o Scit verſutias.i.fallacias. e Sermonū.quas ſapiētia facit auertere. f Et diſſolutōes argumētoꝝ.q̄ ſiūt ꝯ veritatē ſpecialit̄ in moralib⁹. g Signa ⁊ mōſtra ſcit anq̄ fiāt. h̄ eſt verū de ſapia increata quā nihil latet.ſilr de creata ꝓut fuit in ſalomōe. Nā ipe cognouit diſpoſitiōem celi ⁊ ſtellaꝝ.vt dictū ē.c.p̄cedēti.⁊ ſic p̄cognouit ortū ſignoꝝ ⁊ cōſtellationū q̄ mōſtrāt aliqua futura.vt ſterilitatē terre futurā. vel fertilitatē ⁊ hmōi.ppter qd̄ dicūt̄ mōſtra a mōſtrādo. h Propoſui ergo ꝓpter p̄dicta bona. i Hāc adducere mihi ad cōuiuēdū.p frequētes meditatōes ſapie: in q̄bus ē delectabilis vita. k Sciēs q̄m mecū cōicabit de bonis.p frequētes.n.meditatiōes ſapie augmētat̄ ſp bonū in hoīe.
l Et erit allocutio cogitatiōis.q: tales meditatōes ſūt verba mētis. m Et tediū mei.ſ.excludēdi.tales.n.meditatiōes oīne tediū excludūt. n Habeo. Hic ꝯnter oſtendit̄ qualiter ſapia dirigit in politica. Et diuiditur in duas ptes.q: p̄mo oñditur q̄liter p eā ꝓplus gubernatur.ſcdō q̄liter ipa ſm̄ ꝓpriū cōſolat̄.ibi. Intrās in domū meā. Circa primū dr̄. n Habeo ꝓpter hāc claritatē ad turbas. audientes ſententias meas veras et ad ꝓpli trāquillitatē ordinatas. o Et honorē apud ſeniores.⁊ hoc fuit verū ad lr̄am in ſalomone.q̄ ꝓplm gubernauit pacifice.⁊ q̄ ſapia p̄cellebat alios ſapientes ⁊ ſeniores.iij. Reg.iiij. p Iuuenis ⁊ acutus iue.in iudicio Iuuenis.n.adhuc exīs valde ſolerter iudicauit filiū reddi vere matri.iij. Reg.iij. q In cōſpectu potentium admirabilis ero.omnes em̄ reges mirabant̄ de ſapiētia ſalomonis. r Et facies principū mira.me.vnde.iij. Reg.x.dicitur .q regina ſaba q̄ erat ſapiētiſſima videns

ſm̄ ꝓpriū cōſolat̄ cū dr̄. Intrās in domū meā.i.ꝓpiam cōſciam.nā intellectus ⁊ volūtas ſūt potētie reflexiue ſup ſeipas. g Cōqeſcā cū illa.hō em̄ p donuꝫ ſapie hꝫ meditatiōes valde delectabiles apud ſe.idō ſubditur. h Nō em̄ hꝫ amari.⁊c. Dicit aūt ꝯuerſatio ſapie ⁊ eius cōuictus meditatio q̄ ex itellectu et hitu ſapie ꝓcedit.⁊ ſubdit̄ cā hui⁹ delectatiōis cū dr̄.
i Qm̄ imortalis ē in cogitatōe ſapia.i.ꝓpter h̄ ē delectabilis.q: facit cogitare de imortalib⁹ ⁊ diuinis ſicut ſapia aīalis ⁊ t̄rena facit cogitare d̄ carnalib⁹ ⁊ terrenis.quaꝝ cogitatio anxietatē inducit. k Et in amicitia illius delectatio bona.nā hec delectatio ꝯuenit homini ſm̄ illā partē aie in qua ꝯuenit cū angelis ſanctis. l Et in opibus manuū illi⁹.i.in opibus a ſapia ꝓcedentibus. m Honeſtas ſine defectiōe.nā ab ea nihil inhoneſtū pōt ꝓcedere. n Et in certamie loq̄le illi⁹.i.in collatōe ſapiētū adinuicē.q: nō ꝯferūt de vanis.ſed de vtilib⁹ ⁊ honeſtis. o Et p̄clari tas i cōi.ſer.illi⁹.nā ſermōes quib⁹ ſapiēs cōicat alijs doctrinā ſuā clari ſūt ⁊ intelligibiles.q: que melius ſciuntur clarius ꝓnūciant̄. p Circuibā querēs vt illā mihi aſſumerē. Inuenit̄ em̄ ſapia p diligentē rōnis inueſtigationē. q Puer erā. Poſtq̄ ſalomon oſtēdit q̄liter ſapia pficit in vita cōtēplatiua ⁊ actiua.hic ꝯnr ponit orōnem quā fecit ꝓ ipa habenda. Et p̄mo ponit orādi motiuū.ſecundo orōnis ſue formā ⁊ modū.c.ſequēti. Circa primū dic̄. q Puer eram ingenioſus.p intellectus ſubtilitatē. r Et ſortitus ſuꝫ aiam bo.p affectus puritatē.hec.n.huit ſalomon a iuuentute q̄n fuit ſub diſciplina nathan ꝓphe. ꝓter qd̄

vocauit nomē eius amabilis dño. ij. reg. xij. ¶ s Et
cū eſſem magis bon⁹. i. pficiēs i virtutib⁹. ¶ t Ueni
ad corp⁹ icoinquinatū. hoc nō pōt intelligi de cōtinē-
tia vginali: qr ſalomō valde multis ↄtraxit mrimoniū
cū filia pharonis. ppt̄ qd̓ intelligendū ē de ↄtinētia cō
iugali. et etiā ab
alijs vicijs vita
bilibus: quam
ſeruauit per lō-
gū tp̄s. vn̄ dicit
iij. Reg. xi. 7. xj.
Cūqʒ iam eſſʒ
ſenex deprauā-
tum eſt cor e⁹ p
mulieres.
¶ v Et vt ſciui
ꝛc. eē cōtinēs a
vicijs et crimi-
nib⁹. ¶ x Ni-
ſi de⁹ det. ſine c⁹
dono hō nō pōt
pſeuerare in bo
no. ¶ y Et h
ipm erat ſapia.
ſcʒ ſcire ꝙ h cō-
tinentia ē dei do
num. nā ſapia ē
cogitatio diui-
noꝝ. ¶ z Adij
dn̄m. attente.
¶ a Et depcat⁹
ſum illū. deuote
¶ b Et dixi ex to
t' pcordijs me-
is. i. ex toto in-
tellectu meo et
affectu.

Capi. ix.

Deus pa-
trū meo-
ruʒ. Hic
ↄn̄r ponit ſalo-
mon ſue orōnis
formā 7 modū.
Et diuiditur in
tres ptes. nam

magis bon⁹: [t] veni ad corp⁹
incoinquinatū. [v] et vt ſciui
qm̄ aliter nō poſſem eē cōti
nēs [x] niſi deus det: [y] Et hoc
ipm erat ſumma ſapientia
ſcire cui⁹ eſſet hoc donum:
[z] adij dn̄m [a] et depcatus ſuʒ
illum: [b] 7 dixi ex totis pcor-
dijs meis. Ca. ix.

D[a]eus patrū meoꝝ 7
[b] dn̄e miſericordie [c] q̄
feciſti oīa v̓bo tuo [d] 7
ſapia tua ↄſtituiſti hoīem.
vt dn̄aret̄ creature q̄ a te fa
cta ē. [e] vt diſponat orbem
terraꝝ i equitate 7 iuſticia:
[f] 7 in directiōe cordis [g] iudi-
ciū iudicet: [h] da mihi ſediū
tuaꝝ aſſiſtricē ſapiaʒ 7 [i] no-
li me r̄probare a pueris tu
is: [k] qm̄ ſeruus tuus ſuʒ e go
7 fili⁹ ancille tue: [l] hō infir-
mus 7 exigui tp̄is [m] 7 minor
[n] ad intellectū iudicij 7 le-
gū. [o] Et ſiqs erit ↄſūmatus
inf̄ filios hoīm: [p] ſi aufuge-
rit ab illo ſapia tua: [q] in ni-
hilū ↄputabit̄. [r] Tu aūt ele

giſti me regē ppl'o tuo: 7 iu
dicem filioꝝ tuoꝝ 7 filiarū
[s] Et dixiſti me edificare tē-
plū i mōte ſcō tuo 7 i ciuita
te hītatōis tue altare: [t] ſimi-
tudinē tabernaculi ſcī tui
[v] qd̓ pparaſti ab initio [x] 7 te
cuʒ ſapia tua: q̄ nouit opa
tua: [y] que 7 affuit tūc cū or-
bē terraꝝ faceres: 7 ſciebat
qd eſſet placitū oculis tuis
7 qd directū in p̄ceptis tu-
is. [z] Mitte illam de celis ſā
ctis tuis: 7 a ſede magnitu-
dinis tue [a] vt mecū ſit [b] 7 me
cū laboret vt ſciā qd acce-
ptū ſit apud te. [c] Scit eīn il
la oīa 7 intelligit [d] 7 deducet
me i opib⁹ meis ſobrie: 7 cu
ſtodiet me i ſua potētia. [e] et
erūt accepta opa mea 7 di-
ſponā populū tuum iuſte:
7 ero dignus ſediuʒ patris
mei. [e] Quis eīn hominū po
terit ſcire conſiliū dei. Aut
quis poterit cogitare quid
velit deus? [f] Cogitatio-
nes eīn mortalium timide:

mihi donum ſapientie. ¶ k Qm̄ ſeruus tuus ſum ego
ꝛc. Salomon eīn et eius mater ex receptione legis mo-
ſaice erant obligati ſeruituti diuine. ¶ l Hō infirmus
7 exigui temporis. eſt eīn breuis vita humana. et multis
infirmitatibus ſubiecta. propter quod parū ſcire poteſt
ex acquiſitione p-
pria. nā ad acqſitō
nē ſcie reqrit̄ lōgi-
tudo tp̄is 7 expiē-
tie. iō ſubdit̄.
¶ m Et minor. i. in
ſufficiēs. ¶ n Ad
intellectū iudicij 7
legū. ſ. diuine 7 hu
mane. ſm̄ qs debʒ
iudicium dari.
¶ o Et ſiqs erit cō
ſūmat⁹ pfect⁹ i ſa-
pientia humana
¶ p Si aufugerit
ab illo ſapia tua. i.
a te iſuſa. ¶ q In
nihiluʒ cōputabit̄
qr ſua ſapia fatui-
tas reputabitur. j.
Cor. iij. Sapia h⁹
mūdi ſtulticia eſt
apud deū. ¶ r Tu
aūt. Poſtqʒ ſalo-
mō petiuit ſapiaʒ
diuinā. Hic ↄn̄ter
ad h allegat multi
plicē rōnes 7 p̄mo
rōnem ſumptā ex
pte ſui ſpālit̄. ſcd̓o
ex pte generꝭ hūani
gn̄aliter: ibi. Quis
eīn hoīm. Circa p̄-
mū dicit. ¶ r Tu
aūt elegiſti me re-
gē ppl'o tuo. p da-
uid patre meo.
¶ s Et dixi. me edi
ficare tem. ꝛc. hec
duo habet̄. j. paly.
xxviij. hec nō pn̄t
dici de phylone q̄

p̄mo dei beniuolentiā captat. ſcd̓o petitionē ſuā for-
mat ibi. Da mihi. tercio ad hoc rōnes allegat: ibi. Tu
aūt. Circa primū captat dei beniuolentiā ei⁹ clemētiā
ↄfitēdo dicēs. ¶ a Deus patꝝ meoꝝ. quos clemē-
ter elegiſti: vt abraam. yſaac 7 iacob. 7 ſpāliter dauid
patrē meuʒ quē elegiſti ad regnū. ¶ b Dn̄e mie. qui
remiſiſti pr̄i meo pctm̄ de morte vrie. ¶ c Qui feci-
ſti oīa v̓bo tuo. nā dicē dei ē facē: et in h cōfitet̄ dei po-
tentiā: et tercio ei⁹ ſapiam cū dr̄. ¶ d Et ſapi. tua cō
ſti. ho. vt dn̄a ꝛc. ſi eīn ſteti ſſet in ſtatu nature condite
habuiſſet plenū dominiū ſup creaturas inferiores ſc.
Sequit̄. ¶ e Ut diſponat orbē terre i eqtate. diſpo
nēdo creaturas ad id ad qd̓ ſūt facte. ¶ f Et in dire-
ctione cordis. ſm̄ dictamē recte rōnis. ¶ g Iudiciū
iudicet. et hoc pprie ptinet ad ſupiores q̄ habēt de in-
ferioribus iudicare. ¶ h Da mihi. Hic ↄn̄r format
ſuā petitionē dicēs. Da mihi ſediū tuaꝝ aſſiſtricē ſa-
pientiā. loqt̄ de deo ſicut de iudice ſūmo cui aſſiſtūt ſa
piētes. et a quo ſapia deriuat̄ ad iudices inferiores. et
hoc mō ſalomō vt iudex inferior petit a deo ſapiam ſi
bi dari. Pōt etiaʒ alit̄ exponi. vt ſedes dei dicat̄ ſedes
regni iſrl̄. j. paly. xxix. dicit̄ de ſalomōe. ꝙ ſedit ſup ſo
liū dn̄i. 7 hoc nomē ſedes noīat̄ ſedes in pl'ali. eo ꝙ ad
plures actus ſe extēdit. 7 ſm̄ hoc petit ſalomon ꝙ dei
ſapia aſſiſtat ſedi regni ſui. vt ſine errore gubernetur.
ideo ſubditur. ¶ i Noli me reprobare. denegando

nō fuit rex nec templū edificauit. ſed ſolū de ſalomone.
¶ t Similitudinē taber. ſcī tui. qd̓ fecit moyſes de mādato
dn̄i. ¶ v Qd̓ pparaſti ab initio. ſ. exit⁹ d̓ egypto. vt h̓r
Exo. xxv. ¶ x Et tecū ſapia tua. ſi accipiat̄ h ſapia ge-
nita. ſic eſt idē ꝙ filius in diuinis q̄ ſemp ē idē in eſſentia
cū pr̄e. diſtinctus tn̄ in pſona. et cū eo cūcta opatur. Si
aūt accipiat̄ ſapia diuina abſolute. ſic diſtinguit̄ ab eo ſo
la rōne. et de vtraqʒ verificat̄ hec litera cū ſubditur.
¶ y Que 7 affuit. Et qm̄ ad duo p̄dicta. ſ. regimē ppli et
edificationē templi requirebat̄ in ſalomōe ſapia infuſa:
que eſt quedā impſſio ſapie diuine. iō ſubdit̄. ¶ z Mitte
te illā de celis. p effectū ſuū in me. ¶ a Ut mecū ſit. me
iuſtificando. ¶ b Et mecū laboret. i opib⁹ me dirigēdo
¶ c Scit eīn illa oīa. ſimpliciter vſqʒ ad minima. ſi acci-
piat̄ ſapia put ē in deo. ſi aūt accipiat̄ pro ſapia infuſa.
ſic ſcit oīa. i. facit ſcire oīa formaliter. non oīa abſolute. ſʒ
omnia neceſſaria homini cui datur. ¶ d Et deducet
me in opi. meis ſobrie. i. ſine exceſſu rōnis et legis diui-
ne. cetera patent. ¶ e Quis eīn hominum. Hic ↄn̄r al
legatur ratio ex pte generis hūani generaliter. qd̓ patit̄
defectū in cognoſcēdo 7 maxime circa diuina ad que ſe
habet intellectus noſter ſicut oculus noctue ad lucē ſol.
ido dicit. ¶ e Quis eīn hoīm poterit ſcire ↄſiliū dei ꝛc.
q. d. null⁹. niſi p ſapiam diuinit⁹ ſibi datā. ¶ f Cogita-
tōes. Hic ponit̄ ſecūda rō q̄ accipit̄ ex defectu cognitōis
nr̄e circa agibilia hūana. que ſalte vt in plurib⁹ talia ſunt

ꝛ ͣ icerte ꝓuidētie nr̄e ᵇ Corpus.n. qđ corrūpit̄ aggrauat aīam: ᶦ ꝛ terrena inhītatio deꝓmit ſēſū ᵏ mlt̄a cogitāte. Et difficile eſtimam⁹ q̄ in t̄ra ſūt: ᵐ ꝛ q̄ in ꝓſpectu ſt̄ ⁿ iuenim⁹ cū labore. ᵒ Que i celis ſunt aūt q̄s iueſtigabit: ᵖ Senſū aūt tuū ᵠ q̄s ſciet. niſi tu dederis ſapiam et miſeris ſpm̄ ſcm̄ tuū d̄ altiſſimis ʳ ꝛ ſi correcte ſint ſemite eoꝝ q̄ ſunt i terris: ꝛ que tibi placēt didicerit hoīes ˢ Nā p ſapiam ᵗ ſanati ſunt quicūqꝫ placuerīt tibi dn̄e a pncipio.

Ca.x.

H ᵃ Ec ᵇ illū q̄ pm⁹ formatus ē a deo ᶜ pater orbis trarꝝ: ᵈ cū ſol⁹ eēt creat⁹ ᵉ cuſtodiuit: ᶠ ꝛ eduxit illū a delicto ſuo. ᵍ Et eduxit illū de limo t̄re: ʰ ꝛ dedit illi ꝩtutes ꝯtinēdi oīa. ⁱ Ab hac ᵏ vt receſſit iniuſt⁹ ˡ i ira ſua: ᵐ p irā hōicidij ⁿ fraternitas deperijt. ᵒ Propt̄ qđ ᵖ cū aq̄ delēt t̄rā: ᵠ ſanauit iterū ſapiā: p ꝯtēptibile lignū ʳ iuſtū gubnās: ˢ Hec ꝛ i ꝯſenſu ſupbie cū ſenatōes extuliſſent ᵗ ſciuit iuſtū ᵛ ꝛ ꝯſuauit ſine querela deo: ˣ ꝛ in filijs ʸ miſericordiā forte cuſtodiuit. ᶻ Hec iuſtū ᶻ a pereuntib⁹ impijs liberauit fugiētem: ᵃ deſcendente igne ᵇ in pentapolim: ᶜ quibus in teſtimōiū neqtie ᵈ fumigabūda ꝯſtat deſerta t̄ra: ᵉ ꝛ i certo tp̄e fruct⁹ hn̄tes arbores ᶠ et incredibil' aīe ᵍ memoria

q᷑ ad ea nō hr̄ demōſtratō. ſ ſolū ꝓbabilis rō. q̄ nō facit intellectuꝫ aſſentire ſimplr̄ vni parti. ſ cū formidīe alterius. et hoc ē qđ dicit. ¶ f Cogitatiōes.n.mortaliū timide. q2 cū oppoſiti formidine. vt dictū ē. ꝛ p ꝯñs.
¶ g Incerte ꝓuidētie nr̄e. niſi dirigāt̄ dono ſapie diuie.
¶ h Corp⁹.n. Hic ponit̄ tercia rō q̄ accipit̄ ex corruptibilitate corpis intellectū impediēte in ſuo ope. iō dicit Corp⁹.n. qđ corrūpit̄ aggra. aiam. q.d. hoc nō facit corpus inq̄ꝫtū corp⁹. quia nō impediebat i ſtatu innocentie. ſ inq̄ꝫtū corruptibile. quale factū eſt peccatū ade
¶ i Et t̄rena inhabitatio deꝓmit ſenſum.i. intellectum
¶ k Multa cogitātem. nā ꝑt̄ hāc inhabitatōē hꝫ hō cogitare d̄ neceſſarijs multis ex pte corporis. ¶ l Et difficile. Hic ponit̄ q̄rta rō. q̄ accipitur ex defectu cognitōnis nr̄e circa naturā ſenſibiliuꝫ q̄rū ꝓprietates nō poſſum⁹ ſcire ꝑfecte ſic pꝫ q᷑ ꝓprietates minimi folij arboris q̄ꝫtū ad virtutē. figurā. colorē. et hmōi. ad plenū p rōnem nō poſſum⁹ inueſtigare. Eccl's.j. Cūcte res difficiles: nec eſt q̄ poſſit eas explicare ſermone. iō dicit.
¶ l Et difficile eſtimam⁹.i. cognitiōēꝫ debileꝫ habem⁹. et cū difficultate. ¶ m Et q̄ in ꝓſpectu ſūt.i. ſubiecta ſenſibus hūanis. ¶ n Inuenim⁹ cū labore.i. rōnes eoruꝫ aliq̄s inuenim⁹ cū laborib⁹ multis. freq̄nt̄ cū admixtione erroris. vt pꝫ de phis. qui tn̄ circa talia inueniēda fuerunt valde laborioſi. et tn̄ in mltis errauerūt. ſic dictuꝫ eſt. ꝫ. d̄ Areſto. ¶ o Que in celis ſūt autem q̄s inueſtigabit. q.d. nul⁹. niſi p ſapiam a deo datā. Sic ex rōnib⁹ ꝓpoſitis arguit̄. q᷑ ſapia diuinit⁹ īfuſa neceſſaria ē homi ꝛ maxīe ꝑpli regimē hn̄ti. vn̄ ſubdit̄. ¶ p Senſū autēꝫ tuū.i. conſiliū diuinū. ¶ q Quis ſciet ꝛc. niſi p ſapiaꝫ ꝛ ſpm̄ tuū. ¶ r Et ſi cor. ſūt ſemi. coꝝ ꝛc.i. hoim p reditū a culpa ad grāꝫ. p quā placita ſt̄ tibi opa coꝝ ſupple nullus ſcire pt̄. niſi p ſapiam ꝛ ſpm̄ tuū reuelantē Eccl's.ix. Nemo ſcit vtrum amore vel odio dign⁹ ſit. ¶ s Naꝫ p ſapiam. diuinā. ¶ t Sanati ſunt oēs q̄ placuerūt tibi poſt lapſum parentis primi.

Capitulū.x.

H Ec illū q̄ prim⁹ formatꝰ ē a deo. In ꝓcedētib⁹ induxit auctor ad appetituꝫ ſapie rōcinādo. ſ ꝯñr inducit ad idēꝫ exēplificādo ponēdo eoꝝ exēpla q̄ p ſapiam diuinam illuſtrati ſe bene habuerūt. ꝛ p oppoſitū illoꝝ q̄ ꝓpter defectū ſapie male ſe habuerūt vt oppoſita iuxta ſe poſita magis elucēſcāt. Et diuidit̄ in duas ptes. Nā pmo ponūt̄ aliq̄ꝝ pſonaꝝ exēpla ſpālit̄. ſcđo totius ꝑpli iſrl' generalr̄. c. ſeq̄nti. Prima diuidit̄ in ſeptē ptes ſm ſeptē pſonas notabiles. et patebūt ptes ꝓceq̄ndo. Prima pſona ē ipē adā q̄ p ſapiam diuinā penitens ſaluat⁹ fuit. ꝛ ecōtrario cayn p inſipiētiā perīt. ꝛ h̄ ē qđ dicit̄. ¶ a Hec.i. ſapia diuina. ¶ b Illū ꝛc. ſ. Adam Geñ.j.c. ¶ c Pater orb terraꝝ.i. oim hoim. ¶ d Cū ſolus eſſet creatus. quia poſtea formata ē mulier de coſta eius. geñ.ij. ¶ e Cuſtodiuit. q̄diu in ſtatu innocētie ſtet̄ t. ¶ f Et eduxit illū a delicto ſuo. poſtq̄ꝫ peccauit. ¶ g Et eduxit illū de limo. corp⁹ eius inde formādo. Geñ.j. et hoc fuit añ pctm̄ e⁹. ¶ h Et dedit illi virtu. ꝯti. oīa. nā dedit illi dn̄iuꝫ ſup oīa inferiora. Geñ.j.
¶ i Ab hac. ſcꝫ ſapia. ¶ k Ut receſſit iniuſt⁹. ſcꝫ Cayn.
¶ l In ira ſua. eo q᷑ de⁹ ad munera fratris ſui reſpexerat. ꝛ nō ad ſua.
¶ m Per irā homicidij.i. p peccatū fratricidij.
¶ n Fraternitas deperijt.i. amicitia fraterna.
¶ o Propt̄ qđ. Hic ponit̄ ſecūdū exēplum de Noe. q̄ p ſapiaꝫ a deo ſibi dataꝫ cum domo ſua fuit ſaluat⁹ meritorie. alijs i diluuio pemtib⁹ ꝛ hoc ē qđ dicit̄.
¶ o Propt̄ qđ. id eſt ꝓpter ſapientie donum.
¶ p Cū aqua deleret terrā geñ. vij. ¶ q Sanauit iterū ſapia p cōtēptibile lignū.i. p archā de lignis factā. quā cōtēnebāt homines illius temporis reputātes fatuos noe et eius filios. ¶ r Iuſtū gubernans.i. ſapia gubernās noe iuſtum cū ſua familia. ¶ s Hec et in cōſenſu ſupbie. Hic ponit̄ terciū exemplū de abraā qui p diuinā ſapientiā fuit liberatus de vr chaldeoꝝ. vt dictū fuit plenius Geñ.xj. et hic breuiter repetitur cū dicitur. Hec ſcꝫ ſapientia diuina. ꝛ i ſeq̄ntib⁹ ſimilr̄ intelligatur. et in cōſenſu ſupbie cū ſe nationes extuliſſent. volentes edificare turrim vſqꝫ ad celum ad magnificandū nomen ſuū Geñ.xj. ¶ t Sciuit iuſtū. ſcꝫ abraā quē ſciri fecit per approbationēꝫ. ¶ v Et conſeruauit ſine querela.i. notabili culpa. ¶ x Et in filijs. abrae.
¶ y Miſericordiā forte cuſtodiuit. nā hoſtes eorum fortiter debellauit. vt patet in Exo. et libro Joſue.
¶ z Hec iuſtū. Hic ponitur q̄rtū exēplū de Loth. cum dicit̄. Hec iuſtū. ſ. Loth. ¶ z A pereūtib⁹ impijs li. fu. de ciuitate ſodomoꝝ. vt hr̄ Geñ.xix. ¶ a Deſcēdente igne. ſulphureo. ¶ b In pentapolim. ſic vocabatur illa regio. eo q᷑ erāt ibi q̄nqꝫ ciuitates que fuerāt ſubuerſe a dn̄o. ¶ c Quib⁹ in teſti. neq̄.i. vicij cōtra naturā quo erāt īfecti. ¶ d Fumigabūda cō. deſer. t̄ra. nā facta ē inhabitabil'. ꝛ deīnde ſurgit fum⁹ ꝛ fetor q̄ſi itolerabili teſtimoniū dānatiōis ꝓoꝝ habitātiuꝫ.
¶ e Et i certo tp̄e fru. ha. arbores.i. ꝓter ſolitū curſū nature in teſtimōiū q᷑ habitatores illi⁹ tp̄is peccauerāt ꝯ naturā. dicit̄ etiā q᷑ ibi ſūt arbores pulchros fruct⁹ hn̄tes exterius. qui cū manu tangūt̄ incinerātur. ꝛ fetor exalat ex eis in teſtimoniū dicti vicij ꝛ dānatiōis.
¶ f Et icredibilis aie.i. vxoris Loth. q̄ fuit incredibil' angelo p̄cipienti ne reſpiceret poſt tergū ſuū. et accipitur hic aīa pro toto cōiuncto. ſicut Exo.j. Oēs aie q̄ egreſſe ſunt de femore iacob. ¶ g Memoria ſtās figmentuꝫ ſalis. verſa eēm fuit vxor Loth in ſtatuā ſal' Geñ.xix. vt poſteri memores eſſent ſue incredulitat'

ad euitādū eā. vñ dicit ſaluator Luc. xvij. Memores
eſtote vroris Loth. Conſequēter oñdit malū illoꝝ q̄
diuina ſapīa caruerūt cū dr̄. ¶ b Sapiā z. n. ꝑtereū-
tes. i. ipam hr̄e negligētes. ¶ i Nō tm̄ in hoc lapſi ſē
vt igno. bona. ſ. ētucū q̄ ſunt vere bōis bona. qꝛ faciūt
hoiem ſimplicit̄
bonum.

a fratribus ſuis eum occidere volētib⁹. ¶ e Deſcēdit-
qꝫ cū illo in foueam. id eſt in carcerē regis egypti Gene.
xxxix. vñ dicit̄ ibidē. Fuit aūt dñs cū Joſeph. deditqꝫ ei
gratiā in cōſpectu ꝛc. ¶ f Et in vinculis ꝛc. ſceptrū re-
gni. id ē dominatōem in regno egypti poſt regē immedi-
ate Gene. xlj.

¶ k Sed ꝛ inſi-
pie. ſue reli. ho.
memoriā. ꝑ ſuā
punitionē. ſicut
dictū eſt d̄ ſodo
mitis et vrore
Loth. ¶ l Ut
i his q̄ peccaue-
rūt. ad hoc. n. fe
cit de⁹ ꝑ punitio
nē eoꝝ peccata
māifeſta. vt aliq̄
terrore pene a
talibus arcerē-
tur. ¶ m Sa-
piētia aūt hos
qui ſe obſeruāt
ꝑ ſanctā cōuer-
ſationē ꝛ deuo-
tam orationem
¶ n A dolorib⁹
liberauit. vt pꝫ
in exemplis di-
ctis ꝛ etiā dicē-
dis. ¶ o Hec
aūt ꝓfugū. hic
ponit̄ q̄ntū ex-
emplū de iacob
cum dicit̄. Hec
aūt ꝓfugum ire
fratris iuſtuz. ſ.
iacob. qui iuſt⁹
fuit ꝛ i meſopo-
tamiā iuit fugi-
ens iram Eſau
fratris ſui Gene.
xxvij. ¶ p De
duxit ꝑ vias re
ctas. morum.

ſtans figmētū ſalis. [b] Sapi
entiā z. n. ꝑtereūtes [i] nō tm̄ i
hoc lapſi ſunt vt ignorarēt
bona: [k] ſed ꝛ inſipientie ſue
reliquerūt hoīb⁹ memoriā
[l] vt in his q̄ peccauerūt nec
latere potuiſſent. [m] Sapīa
aūt hos q̄ ſe obſeruāt [n] a do
lorib⁹ liberabit. [o] Hec aūt
ꝓfugū ire fratris iuſtū [p] de-
duxit ꝑ vias rectas: [q] ꝛ oſtē
dit illi regnū dei: [r] ꝛ dedit il
li ſciētiā ſcōꝝ. [s] Honeſtauit
illū in laborib⁹ [t] et cōpleuit
labores illius. [v] In fraude
circūuenientiū illū [x] affuit
illi [y] ꝛ honeſtū fecit illū [z] Cu
ſtodiuit illū a b inimicis: ꝛ
a ſeductorib⁹ tutauit illū.
[a] Et certamē forte dedit il
li [b] vt vinceret et ſciret q̄m
oīm potētior ē ſapīa. [c] Hec
vēditū iuſtū nō dereliq̄t [d] ſꝫ
a pctōrib⁹ liberauit eū [e] de-
ſcenditqꝫ cū illo i foueā [f] ꝛ i
vinculis nō dereliq̄t illum
donec afferret illi ſceptruz

regni: [g] ꝛ potētiaz aduerſus
eos q̄ eū deꝑmebāt: [h] ꝛ men
daces oñdit q̄ maculauerūt
illū: [i] ꝛ dedit illi claritatem
eternaz. [k] Hec ꝑplm iuſtū ꝛ
ſemē ſine q̄rela [l] liberauit a
natiōib⁹ q̄ illū deꝑmebant
[m] Intrauit [n] in aīaz ſui dei
[o] ꝛ ſtetit ꝯ rges horrēdos [p] i
portētis ꝛ ſignis [q] Et reddi
dit iuſt̄ mercedē laboꝝ ſuo
rū: [r] ꝛ deduxit illos ī via mi
rabili: ꝛ fuit illis ī velamē-
to diei: ꝛ ī luce ſtellaꝝ ꝑ no
ctē. [s] Et trāſtulit illos per
mare rubꝝ: ꝛ trāſuexit illos
ꝑ aq̄z nimiā. Inimicos āt
illoꝝ demerſit ī mare: [t] ꝛ ab
altitudine inferorū eduxit
illos. [v] Jō iuſti tulerūt ſpo
lia impioꝝ [x] ꝛ decātauerūt:
dñe nomē ſcm̄ tuū: [y] ꝛ victri
cē manū tuaz laudauerūt
parit̄. [z] Qm̄ ſapīa apuit os
mutoꝝ: ꝛ linguas infantiū
fecit diſertas. [z] Dixerit opa
eoꝝ in manib⁹ ꝓp̄he ſancti.

¶ g Et potentiam
aduerſus eos qui
eū deprimebant. ſ.
phutiphar ꝛ vro-
rem eius. quib⁹ ſu
perior factus fuit.
¶ h Et mendaces
oñdit q̄ maculaue
runt illū. imponē-
do ſibi adulteriuz
nam malicia muli
eris fuit detecta.
¶ i Et dedit illi cla
ritatē eternā. ſcili-
cet bone fame que
manet adhuc. Et
manebit i poſterū
ſemꝑ. ¶ k Hec
ꝑplm. Hic ponitur
ſeptimū exemplū
d̄ moyſe q̄ ꝑ ſapiē
tiaz diuinitus ſibi
datā liberauit po-
pulū iſrl̄ ab egypti
ſeruitute. cū dicit̄:
Hec ꝑplm iuſtū ꝛc
id eſt ꝑplm iſraeliti
cum colentē domi
nū. ¶ l Liberauit
a natōib⁹ egyptō-
rū. que illuz oppri-
mebant nimis gra
uiter: in tātū qꝫ per
ducebāt ad amari
tudinē vitā coruz
vt hr̄ Exo. j. ꝛ ſub
dit̄ modus liberā
di cum dicitur.
¶ m Intrauit. ſ. di
uina ſapia.

¶ p Et oñdit illi regnū dei. q̄n vidit ſcalā. cui⁹ ſummi-
tas tāgebat celū. ꝛ dñm innixū ſcale Gen. xxviij. Lūc
eñ habuit reuelationē de ſupna hierlm̄. ꝓpter qđ eui-
glās dixit. Nō ē hic aliud niſi domus dei et porta celi
iđ ſubditur. ¶ r Et dedit illi ſciam ſcōꝝ. i. noticiā de
ſanctis angelis quos vidit aſcendentes ꝛ deſcēdētes
ꝑ illā ſcalā. ¶ s Honeſtauit illū in laborib⁹. i. reddi
dit eū inclytū ꝛ diuitē ꝑ laboribus ſuis in cuſtodien-
dis ouibus Labā Gen. xxx. Ditatuſqꝫ ē hō vltra mo
dū ꝛc. ¶ t Et compleuit labores illi⁹. q̄n deo ꝓtegē-
te receſſit de meſopotamia cū vxorib⁹ et liberis et di
uitiis ſuis. ¶ v In fraude circūueniētiū illū. i. La-
ban et filioꝝ ſuorū q̄ nitebant̄ eū decipe mutādo fre-
quēter mercedē ſuā Gen. xxxj. ¶ x Affuit. multipli-
cādo greges. q̄ ſm pactum debebat cedere in merce-
dē iacob. ¶ y Et honeſtū fecit illū. ditādo eū in tpa-
libus ꝛ ſpūalibus diuitiis. ¶ z Cuſtodiuit eū ab ini-
micis ꝛc. i. a Laban et eius filiis inſequētib⁹ Jacob re
cedentē ad eū ſpoliandū Gen. xxxj. ¶ a Et certamē
forte dedit illi. cum angelo luctanti Gen. xxxij.
¶ b Et vinceret. ſ. Eſau ſibi aduerſantē. ad hoc. n. fuit
illa lucta. vt Jacob aſſecuraret̄ de Eſau quē nimis ti-
mebat. ꝓpter quod dixit ſibi angel⁹. Si ꝯtra dñm for
tis fuiſti. quāto magis ꝯ hoīes ꝑualebis. ¶ c Hec
venditū. Hic ponit̄ ſextū exemplū de Joſeph cū dr̄.
Hec venditū iuſtū. yſmabelitis a fratribus ſuis Gen.
xxxvij. ¶ d Sed a peccatoribus liberauit eum. id ē

¶ n In aiam ſerui dei. ſ. moyſi. ¶ o Et ſtetit ꝯtra reges
horrēdos. ſ. pharaonē ꝛ ꝑncipes ſuos. ¶ p In portēt̄
ꝛ ſignis. flagellando egyptū decē plagis. ¶ q Et reddi
dit iuſtis mercedē laboꝝ ſuoꝝ. nā de mādato dñi filij iſrl̄
recedentes ſpoliauerūt egyptum petentes mutuo a vi-
cinis vaſa aurea ꝛ argentea Exo. xij. Et hoc in recōpen-
ſationē laborū. quibus iniuſte defraudauerant eos egy-
ptij. ¶ r Et eduxit eos in via mirabili. nā colūna nubiſ
ꝑcedebat ꝑ die: et colūna ignis ꝑ noctem Exo. xiij.
¶ s Et trāſtulit illos ꝑ mare rubrū ꝛc. hoc habet̄ Exo.
xiiij. ¶ t Et ab altitudine inferoꝝ. i. de ꝓfundo maris.
¶ v Ideo iuſti tulerunt ſpolia impioꝝ. viderūt eñ egy-
ptios mortuos ſuꝑ littus maris Exo. xiiij. Et ſpoliaue-
runt eos armis et oībus ꝑcioſis. ꝛ ſm hebreos iſta ſcđa
ꝑda fuit maior qꝫ illa qua ꝑus ſpoliauerāt egyptū vaſis
aureis et argenteis. ¶ x Et decantauerūt dñe nomen
ſanctū tuū. dicētes. Cantem⁹ dño glorioſe ꝛc. Exo. xv.
¶ y Et nutricem manū tuā. i. potentiaz tuam egyptios
ſubmergentē. ¶ z Quoniā ſapia aperuit os mutoruz
ꝛc. i. hebreoꝝ: q̄ prius exiſtētes in egypto non audebant
mutire nec aliqđ fari ꝯtra opprimētes ſe nequiter ꝛ iniu
ſte. ſed qꝛ hec oīa attribuūtur meritis moyſi. iđ ſubditur
¶ z Dixerit opera eorum in manibus ꝓp̄he ſancti. ſcili
cet moyſi. de quo dicitur Deut̄. vltimo. Et nō ſurrexit
propheta vltra in iſrl̄ ſicut Moyſes quem noſcet domi-
nus facie ad faciem.

Capitulum. xj.

I[a]ter fecerūt p ꝺ[ſ]erta q̄ nō hītabāt [b]ı ī loc̄ ꝺeſertis fecerunt caſas. [c]Steterūt ꝯ̄ hoſtes ꝛ ꝺe inimicis ſe vindicauerūt. [d]Sitierūt ꝛ inuocauerūt te. [e]ꝛ data ē illis aq̄ ꝺe petra altiſſima: [f]ꝛ reqͤs ſitis ꝺe lapide duro. [g]Per q̄ eīn penas paſſi ſunt inimici illoꝝ: [h]a ꝺefectōe pot⁹ ſui [i]ī eis [k]cū abūdarēt filij iſrł letati ſunt. [l]Per hec cū illis [m]ꝺeeſſent bn̄ cū illis actū ē [n]Nā p fonte quidē [o]ſempiterni fluminis [p]humanū ſanguinē ꝺediſti iniuſtꝭ. [q]Qui cū minuerēt [r]in traductiōe infantiū occiſoꝝ. [s]ꝺediſti illis [t]abūdātē aquā inſpate: [u]oñdēſ p ſiti q̄ tūc fuit [x]quēadmodū tuos exaltares: [y]ꝛ aduerſarios illoꝝ necares. [z]Cū n. tētati ſūt: [a]ꝛ quidē [b]cū miſcd'ia diſciplinā accipientes: [c]ſcierūt [d]quēadmodū cū ira [e]iudicati ipij [f]tormēta paterēt. [g]Hos qdē [h]tanq̄ pr̄ monēs pbaſti: [i]illos aūt [k]tanq̄ dur⁹ rex [l]interrogās ꝯdēnaſti. [m]Abſētes eīn ꝛ pn̄tes ſilr̄ torquebāt. [n]Duplex n. illos acceperat tediū: [o]ꝛ gemit⁹ [p]cū memoria pteritoꝝ. [q]Cū n. audirēt [r]p ſua tormēta [s]bn̄ ſecū agi: [t]cōmemorati ſūt dn̄m: [u]admirantes in finem exitus. [x]Quē n. in expoſitiōe praua proiectū [y]ꝺeriſerunt

Iter fecerūt. Poſtq̄ poſita ſūt exēpla ſpālia. hic ꝯn̄r ponūt generalia ꝺeclarādo bn̄ficia diuia circa pplm̄ iſrł p ſapiam collata. et econuerſo mala pplis alijs inflicta pp̄ inſipiētiā. Et diuidit̄ i ſex ptes ƀꝫ ſex bn̄ficia iſrł collata. que patebunt pſequēdo. Pria ꝺo ps ꝯtinet bn̄ficiuꝫ collatū in exitu ꝺe egypto. ſ. aque collate pplo ſitiēti añq̄ venirēt ad mōtē ſinay. Exo. xvij. ꝛ ꝯtinet̄ in hoc ca. qđ diuidit̄ i duas ptes. nā pmo ponit hoc bn̄ficiū. ſcd'o ꝯtrariū egyptijs inflictuꝫ. ibi. Per que. n. Circa primū ꝺe aq̄ bn̄ficio duo pmittūtur ſcꝫ pceſſus iſrł p⁹ exitum ꝺe mari rubro cū dicitur. a Iter fecerunt p ꝺeſerta q̄ nō habitabāt. ꝛ iō nō inueniebātur ibi victualia. pp̄ter qđ vixit pplus ꝺe his que apportauit ꝺe egypto vſq̄ ad tēpus quo data fuit ſibi manna ꝺe celo Exo. xvj. b Et in locis ꝺeſert̄ fecerūt caſas. i. tētoria ꝛ tuguria ꝺ' ramis arboꝝ facta. Scd'm ē ꝺebellatio hoſtiū cū dr̄. c Steterūt cōtra hoſtes ꝛc̄. ſ. ꝯtra regē amelech ꝛ ſocios eꝰ. ꝯ̄ quos pugnauit Joſue armis. ꝛ Moyſes pcib⁹ ꝺeuotis Exo. xvij. ꝛ ſubdit̄ bn̄ficiū aque cū dr̄. d Sitierūt ꝛ inuocauerūt te. moyſes. n. p pplo clamauit ad dn̄m Exo. xvij. d Et data ē illis aqua ꝺe petra altiſſima. ſ. ꝺe petra oreb. vt ibidē dicit̄. q̄ forte erat i loco alto ꝛ ſicco ad maiorē ꝺeclarationē miraculi. e Et reqͤs ſitis ꝺe lapide duro. nā aqua iſta potata pplus reqͤuit a ſiti. f Per que. n. Hic ꝯn̄r oñdit cōtrariā egyptioꝝ afflictionē. ſ. p ꝯuerſionē fluminis in ſanguinē. vt hr̄ Exodi. vij. Sciendū aūt q̄ hic loquit̄ ꝯmixtim ꝺe pena egyptioꝝ ꝛ bn̄ficio hebreoꝝ. ꝛ malis illoꝝ. et bonis iſtoꝝ. iō ſubvno cōtextu lr̄e ꝺ' egyptijs trāſit ad hebreos ꝛ ecōuerſo. et diuidit̄ in tres ptes. qꝛ pmo ponit̄ hec egyptioꝝ afflictio. ſcd'o ſoluitur quedā tacita q̄ſtio: ibi. Cū eīn tēptati ſunt. Tercio ſubdit̄ dicti rō: ibi. Pro cogitatōib⁹. Circa pmū dicit̄. f Per q̄. n. penā paſſi ſr̄ inimici illoꝝ. i. egyptij oppreſſores hebreoꝝ. g A ꝺefectiōe pot⁹ ſui. p conuerſionē fluminis potabil' in ſāguinē. quē nō poterāt egyptij bibere. h In eis. i. in aq̄s fluminis. i Cū abūdarent filij iſrł letati ſunt. qꝛ ſicut dictū fuit Exo. vij. qn̄ hebrei hauriebant ꝺe dicto flumie. ſtatim qđ hauſtū erat reuertebat̄ ad naturā potabilis aque. ꝛ ſic letabāt̄ filij iſrł ꝺe diuino bn̄ficio. Nā ex eodē flumie egyptij affligebantur ꝛ filij iſrł reficiebant̄. iō ſubdit̄. k Per hoc. i. per aquas potabiles. l Cū illis ꝺeeſſent. i. egyptijs. m Bene cū illis actū ē. i. cū hebreis modo dicto. n Nā p fonte. i. aq̄ potabili. o Sempiterni fluminis. i. nili. q̄ dr̄ ſempitern⁹. eo q̄ ē a pncipio mūdi. eſt. n. vn⁹ ꝺe q̄tuor flumib⁹ padiſi. et vocat̄ alio noie gyon Gen̄. ij. ca. p Humanū ſanguinē ꝺediſti iniuſtis. i. egyptijs. q̄bus aq̄ fluminis erat ſāguis. et dr̄ hūanus. qꝛ ſilis erat humano ſanguini. Cōſeq̄nt̄ loquit̄ ꝺe hebreis dicēns. q Qui cū minuerent̄. in numero. r In traductiōe infantiū occiſoꝝ. quos Pharao p̄cepit in flumie ſubmergi. Exod. i. q̄ ſi vixiſſent maior fuiſſet numer⁹ filioꝝ iſrł. s Dediſti. n. illis. i. hebreis. t Abundātēꝫ aquā inſperate. p reuerſionē ſanguinis hauſti ad naturā potabilis aq̄. vt p̄dictū ē. vł p aquā fluētē ꝺe petra oreb miracloſe. u Oñdens p ſitim q̄ tūc fuit. in egyptijs et hebreis. x Quēadmoduꝫ tuos exaltares. i. hebreos aquā potabilē eis dādo. y Et aduerſarios illoꝝ necares. p aqua ſanguinē eis pināndo. z Cū. n. Hic ꝯn̄r ſoluit tacita q̄ſtio ex p̄dictis ortū. hn̄s dictū ē. n. q̄ egyptij fuerūt afflicti ſiti p ꝯuerſionē aque in ſanguinē in egypto et q̄ ſilr̄ filij iſrł fuerunt afflicti ſiti per ꝺefectū aque in ꝺeſerto Quarit̄ q̄ ꝺe⁹ fuit magis fauorabilis iſtis q̄ illis Ad hoc rndet̄. q̄ penā ſitis immiſit hebreis ad pbatōeꝫ eoꝝ. egyptijs aūt ad eoꝝ damnationē. ſicut iudex aliter punit filiū pprium. ſ. ad ei⁹ emēdationē. ꝛ aliter latronē extraneū. ſ. ad eius mortem. ꝛ hoc ē qđ dr̄. z Cū eīn tētati ſūt. ſ. hebrei p paſſionē ſitis. a Et quidē. i. certe. b Cū miſeri diſcipli. accipiētes. qꝛ poſt ſitis afflictiōem p dei miſericordiā ꝯſecuti ſunt aque recreationē. c Scierūt. per hoc. d Quēadmodū cū ira diuina. e Iudicati impij. i. egyptij cōdēnati. f Tormēta paterēt. i. ſine tali dei miſcd'ia ſubſequēte. pp̄ qđ ſubdit̄. g Hos q̄dē. ſ. hebreos. h Tanq̄ pr̄ monēs pbaſti p afflictionē ad eoꝝ correctionē. i Illos autēꝫ. i. egyptios k Tanq̄ durus rex interrogās. i. tormentis ſubijciens. vn̄ et cōmuni ſermone talia tormēta queſtiones dicūtur. l Condēnaſti. nō ſolū pena tpali. ſed etiā eterna. m Abſentes et preſentes ſimiliter torquebant̄. Egyptij. n. aſſiſtentes pharaoni ꝛ abſentes ab eius pn̄tia ſilr̄ affligebant̄. ſicut veſicis turgentib⁹. et alijs plagis ſilibus. Cōſequēter loquit̄ ꝺe hebreis dicens. n Duplex. n. illos acceperat tediū. ꝛ qđ fuerit illud duplex tediū ſubditur. o Et gemitus. et pro id ē. Gemitus p p̄ſentibus afflictiōibus. ſicut dr̄ Exod. ij. Et ingemiſcentes filij iſrł pp̄ter opa ꝛc̄. p Cū memoria pteritoꝝ. ſ. bonoꝝ hītoꝝ tpe Joſeph. hec. n. memoria ē valde tedioſa et afflictiua tpe infortunij ſubſequētis. vn̄ dicit Boeci⁹ lib. ꝺe ꝯſolatiōe. Infeliciſſimū infortunij gen⁹ ē fuiſſe felicē. q Cū eīn audirent. i. intelligerent. r Per ſua tormenta. i. p afflictōes i egypto ſibi illatas. s Bn̄ ſecū agi. in liberatione ſua mirabili. quā meruerāt p tribulatiōis ſufferentiā Exo. ij. Aſcēditq̄ clamor eoꝝ ad deū ab opibus ꝛc̄. t Cōmemorati ſūt dominū ꝺe clemēti puidentia. v Admirantes eā in finem exitus. ſ. ſui ꝺe egypto. x Quē. n. in expoſitōe praua piectū. ſ. moyſen. q̄ fuit expoſitus in flumie in vaſe iūcco. y Deriſerūt dicēdo. q̄s ꝯſtituit te iudicē ſuper nos ꝛc̄. Exo. ij. et. v. dicētes moyſi ꝛ aarō. Fetere

feciſtis odorē noſtrū corā pharaone ⁊ ſeruis eius.
y In finē euēt⁹ mirati ſunt. ꝓpt mirabilia. q̄ p moyſen fec̄ de⁹. a Nō ſilr̄ iuſtis faciēs. ſic hn̄t libri correcti. ⁊ dicunt̄ hic iuſti ipi hebrei. egyptū vo iniuſti qb⁹ nō ſilr̄ fecit de⁹. Nā egyptios poſt flagella plagarū in mari ſubmerſit hebreos aūt p⁹ afflictionē mirabiliter liberauit.
b Pro cogitatoibus. Hic cōſequēter reddit cām dicti. ſ. q̄re de⁹ ſe habuit ad hebreos tanq̄ pr̄ monens: ad egyptios aūt ſicut rex dur⁹ cōdānans. Et primo facit ꝓpoſitū. ſcdo declarat intentū: ibi. Multū em̄. Propoſito vo cā ē. q: licz hebrei in mltis peccarēt. deū tn̄ verū colebāt. et ad ipm̄ p pniaz recurrebāt. Egyptij vo in idolatria obſtinati erant. et h̄ ē qd̄ dr̄. b Pro cogitationib⁹ aūt inſenſatis. egyptiorū. c Iniquitates illorū3 id ē opa nequiſſima ex illis cogitationib⁹ pcedētia. ⁊ q̄ ſunt opa illa ſubditur. d Qd̄ quidez errātes colebāt mutos ſerpētes tanq̄ deos. e Et beſtias ſupuacuas. i. inutiles. vt talpas

[y] in finē euētus mirati ſunt [a] Nō ſilr̄ iuſtis faciēs [b] pro cogitatiōibus aūt inſenſatis [c] iniquitates illoꝝ [d] Qd̄ quidā errātes colebāt mutos ſerpētes: [e] ⁊ beſtias ſupuacuas: imiſiſti illis [f] multitudinē mutoꝝ aīaliū [g] i vindictā: [h] vt ſciret q: p q̄ peccat q̄s: p hec ⁊ torquet. Nō em̄ [i] impoſſibilis erat oīpotens manus tua: q̄ creauit orbē terraꝝ [i] ex materia inuiſa: imittere illis multitudinē vrſoꝝ: aut audaces leones: aut noui generis ira plenas et ignotas beſtias: aut vaporē igneū ſpirātes aut fumi odorē ꝓferentes: aut horrēdas ab oclis ſcintillas emittētes: [k] quaꝝ nō ſolū leſura [l] poterat illos exterminare: [m] ſ3 ⁊ aſpect⁹ [n] per timorē occidere. [o] Nam et ſine his [p] vno ſpiritu [q] poterāt occidi [r] pſecutiōez paſſi [s] ab ipis factis ſuis: ⁊ diſpſi p ſpm̄ virtutis tue: [t] ſed oīa in menſura ⁊ numero ⁊ pōdere diſpoſuiſti. [v] Multum

em̄ valere [x] tibi ſoli ſuperat ſp: [y] ⁊ virtuti brachij tui q̄s reſiſtet. [z] Qm̄ tanq̄ momētum ſtatere: ſic ē ante te orbis terraꝝ: [3] ⁊ tāq̄ gutta roris antelucani q̄ deſcendit in terrā. [a] Et miſereris oīm q: oīa potes [b] ⁊ diſſimulas peccata hoīm ꝓpter pniam [c] Diligis.n. omia que ſunt. [d] ⁊ nihil eoꝝ odiſti que feciſti: nec em̄ odiēs aliquid cōſtituiſti aut feciſti. [e] Quō aūt poſſet aliquid pmanere: niſi tu voluiſſes: aut qd̄ a te vocatum nō eſſet cōſeruaretur: [f] Parcis aūt oīb⁹ q̄m tua ſūt dn̄e: [g] qui amas animas. Ca. xij.

O [a] Q̄ bon⁹ ⁊ ſuauis eſt dn̄e ſpūs tu⁹ in oīb⁹ [b] Ideoq̄ [c] hos q̄ exerrāt [d] ptib⁹ corripis: [e] ⁊ d̄ q̄b⁹ peccāt ām̄ones ⁊ alloq̄ris: vt relicta malicia credāt i te dn̄e. [f] Illos.n. antiquos inhitatores t̄re ſcē tue: [g] q̄s exhorruiſti: quoniā odibilia opa tibi faciebāt [h] p medicamīa [i] ⁊ ſacrificia iiuſta.

ſemper. qui ab eterno virtutis es infinite. iō ſubditur.
y Et virtuti brachij tui q̄s reſiſtet. q. d. nullus. ⁊ ſubdit̄ rō. 3 Qm̄ tanq̄ momentū ſtatere. ſic ē ante te orbis terraꝝ. cui ſubtracta cōſeruatiōe diuina. ſtatim rediget̄ in nihilū. 3 Et tanq̄ gutta roris. que cadens in terram ſtatim euaneſcit. ⁊ ſiccat̄. a Et miſeris oim. ꝯſeruando ea in eſſe.
b Et diſſimulas ⁊c. qd̄ dupliciter pt̄ intelligi. vno mō ſic. Et diſſimulas peccata. i. dimittis punire pena etna ꝯmutando illā in tp̄alem ꝓpt pniam verā ſupuenietem. Alio mō ſic. Et diſſimulas pctā ⁊c. i. differs ea punire ꝓpter penitētiam. i. vt des hoīb⁹ penitendi tp̄s. ⁊ ſubditur cā.
c Diligis em̄ oīa que ſunt. cōſeruādo ea in eſſe.
d Et nihil odiſti eoꝝ q̄ feciſti. deus em̄ diligit naturaz quā fecit. culpam aūt odit quā nō fecit. q: nō eſt actor mali culpe. iō ſubdit̄. Nec em̄ odiēs ⁊c. e Quō autē poſſet ⁊c. q. d. nllo mō. q: oīa redigerent̄ in nihilū ceſſante ſua iſluētia. f Parcis autem oibus. conſeruādo ea in eſſe tua mera benignitate.
g Qui amas animas ſpāli modo. ⁊ loquitur de aīabus rationalibus quas

et veſpertiliones. ſm̄ qd̄ dr̄ Iſa. c. ij. f Immiſiſti illis multitudinē mutoꝝ aīaliū. viliū ⁊ inutiliū. ranarū ſcz et cinificū. vt hr̄ Exo. viij. Licet aūt talia aīalia habeant vocē. tn̄ nō eſt articulata. ꝓpter qd̄ dicunt̄ muta. ſicut hō mutus dr̄. qui ꝓfert vocē inarticulatam. g In vindictā. idolatrie. q: colebāt aīalia vilia.
h Ut ſciret ⁊c. ſ. q̄ peccato correſpōdet pena. Non em̄ impoſſibile erat ⁊c. Seq̄tur. i Ex materia inuiſa. nā materia p̄ma p ſe nō ē cognoſcibilis. cū ſit potētia pura. Immittere illis multitudinē vrſoꝝ ⁊c. ſequitur k Quarū nō ſolū leſura. p morſus vel intoxicatōes ⁊ ſilia. l Poterat illos extmiare. ſubito. m S3 ⁊ aſpect⁹ eaꝝ. terribilis. n Per timorē occidere. Timor em̄ vehemēs aliqū interficit hoīez. o Nā et ſine his. aīalib⁹ terribilib⁹. p Uno ſpiritu. i. vno tuo iuſſu. q Poterāt occidi. iuſte. iō ſubdit̄.
r Perſecutiōem paſſi. i. mortē. s Ab ipis factis ſuis. i. p ſuis enormib⁹ peccatis. t S3 oia i menſura ⁊c. i. ordinatiſſime eos puniſti p aīalia vilia. ſicut in vilibus aīalib⁹ peccauerāt. vt p̄dictū ē. v Multi. n. Hic declarat quoddā dictū. ſ. q̄ de⁹ imiſit aīalia vilia egyptijs. nō ꝓpter potētiā. naz aliter poterat eos punire ſm̄ ſuam voluntatem. Et hoc eſt quod dicitur. Multum em̄ valere. i. poſſe. x Tibi ſoli ſuperat

diligit volendo eis bonum. nō ſolū. nature. ſed etiā grē i pn̄ti. et glorie in futuro. Capitulū. xij.
O Q̄ bon⁹ ⁊ ſuauis eſt dn̄e ⁊c. Poſt collatū bn̄ficiū ipſo iſrl̄ in exitu de egypto. hic ponit̄ bn̄ficium eī collatū in introitu terre ꝓmiſſionis. a qua eiecit chananeos ꝓpt idolatriā. et fecit ibi habitare hebreos ꝓpter latriā. ⁊ diuiditur in duas ptes. ſ. p̄ncipalē ⁊ incidentalē. que incipit ſequēti. ca. Prima in duas. q: p̄mo oſtendit ꝓpoſitū. ſcdo declarat ſuū dictū: ibi. Nō q: impotens. Circa primū dr̄. a O q̄ bon⁹ ⁊ ſuauis ē dn̄e ſpūs tuus in oibus. ſic habent libri correcti. ſpūs em̄ dn̄i attingit a fine vſq̄ ad finē fortiter. et diſponit oia ſuauit̄ vt hr̄. ſ. c. viij. b Ideoq̄. i. ꝓpter bonitatē tuā.
c Hos q̄ exerrāt. p diuerſa peccata. d Partib⁹ corripis. i. ptialit̄ punis ⁊ nō ſil̄ eos auferēdo de vita. vt habeant tp̄s penitēdi. iō ſubdit̄. e Et de quib⁹ pec. admo. et allo. aliqū p inſtinctū internū. aliqū p vexationez corpis q̄ dat intellectū. et iducit ad hoc exēplū de chananeis cuz ſubdit̄. f Illos. n. anti. inha. ter. ſancte tue. i. iudee. que dicit̄ ſancta. eo q̄ ibi viguit cultus dei tp̄e veteris teſtamēti. et ibi impletū ē xpi myſteriū tēpore noui g Quos exhor. q̄m odi. tibi opera faciebat. i. enormia peccata. h Per medicamēta. id ē ſortilegia et auguria. i Et ſacrificia iniuſta. quia demonijs oblata.

k Et filioꝝ ſuoꝝ necatores. eos idolis ſacrificantes.
l Et comeſtores viſcerũ hoim ꝛc. nõ inuenit̃ i veteri te
ſtamẽto. ꝙ chananei bitatores iudee añ filios iſrł͛ come
derẽt carnes hũanas. ꝛ biberẽt ſanguinem. iõ vr̃ ꝙ h̃ ſit
metaphoꝛica locutio. ſicut de p̃done vł vſurario dr̃ ꝙ co
medit hoies. quia
rapit ſubſtãtiã eo
rũ. et hoc mõ dicit̃
pš. lxxviij. Come
derũt iacob ꝛ locũ
ei᷒ deſolauerũt. iſti
võ chananei erãt
predones ꝛ rapto
res. ꝛ ſic dicũt̃ ho
minũ comeſtores
m Et auctores
parẽteſ aiaꝝ iauxi
liataꝝ. p̃res eñi te
nent̃ filios auxili
ari: chananei võ fi
lios ſuos idolł im
molabãt. vt dictũ
eſt. ꝛ ſic eis auxiliũ
debitũ ſubtrahe
bãt. igit̃ iungat̃ ſic
lra. Et parẽteſ. ſcʒ
chananeos. Au
ctores aiaꝝ. i. filio
rũ ſuoꝝ. in ſcriptu
ra. n. frequẽter ac
cipit̃ aia ꝓ toto cõ
poſito. ſicut dictũ
eſt. ŝ. n Inau
xiliatarũ. i. auxilio
debito deſtitutarũ
o Perdere. id ẽ
deſtruẽ. p Vo
luiſti a med. ſacro
tuo. i. a iudea. que
dicit̃ ſacra rõne p̃
dicta. ꝛ eſt i medio
climate bitabilis
terre.

etiã ſcirẽs eos ꝓ maiori pte in malicia ꝑſeuerare. ideo
ſubdit̃. Nõ ignorãs ꝛc. ſequit̃. e Et naturalis ma
licia ipoꝝ. i. lõga cõſuetudine indurata. q̃ q̃dẽ ꝯſuetu
do eſt quedã altera nã. vt dr̃ in libro de memoꝛia ꝛ re
miniſcẽtia. f Et qm̃ nõ po. mutari ꝛc. iſtud ñ poſ
ſe nõ ẽ ſimplex
ꝛ abſolutũ. naʒ
q̃diu viuit ho
mo põt reuerti
ad bonum. ſed
eſt ſm q̃d. q: ta
les cũ difficulta
te pñt redire ꝓ
pter cõſuetudi
nẽ peccãdi indi
nãtem ꝑ modũ
nãe. vñ. v. meta
phy. impoſſibi
le dr̃ vno mõ qđ
ẽ difficile. ſicut
etiã cõi ſmone
de hoie male vi
dẽte dr̃. ꝙ nõ po
teſt videre.
g Semẽ enĩʒ
erat maledictũ
ab initio. Geñ.
ix. Maledictuſ
chanaan ꝛc.
b Nec times
hic ꝯñter oſtẽ
dit ꝙ de᷒ nõ pu
niuit chanane
os ptialit̃ ex ti
more alicui᷒ ſu
perioris. q̃ poſſet
facta ſua corri
gere. q: hoc eſt
impoſſibile ꝛ h̃
eſt qđ dicitur.
b Nec timẽs
aliquẽ ꝛc. ꝛ patʒ

k ꝛ filioꝝ ſuoꝝ necatores ſi
ne miſericordia: l ꝛ comeſto
res viſcerũ hoim: ꝛ deuora
tores ſanguis: m ꝛ auctores
parẽteſ aiaꝝ n inauxiliataꝝ
o ꝑdere p voluiſti a medio ſa
cramẽto tuo: p ꝑ man᷒ parẽ
tũ nr̃oꝝ q vt dignã ꝑciperẽt
r ꝑegrinationẽ puerorũ dei
s que tibi oim charior ẽ tra
t Sʒ et his v tanq̃ hoibꝫ pep
ciſti: x ꝛ miſiſti añceſſoꝛes ex
ercitus tui veſpas: vt illos
paulatim extmiarẽt. y Nõ
q: ipotẽs eras i bello ſubij
cere impios iuſtis: z aut be
ſtijs ſeuis: a aut verbo duro
b ſimul extminare. c Sʒ parti
bus iudicãs d dabas locũ pe
nitẽtie: nõ ignorãs qm̃ ne
quã eſt natio eoꝝ: e ꝛ natu
ralis malicia ipoꝝ: f ꝛ qm̃ nõ
poterat mutari cogitatio
illoꝝ imꝑpetuũ. g Semẽ. n.

erat maledictuʒ ab initio.
h Nec timẽs aliquẽ: veniaʒ
dabas peccatł illoꝝ. Quis
eñi dicet tibi: quid feciſti:
aut q̃s ſtabit ꝯ iudiciũ tuũ
Aut q̃s in ꝯſpectu tuo ve
niet vindex iniquoꝝ hoim:
i aut q̃s tibi iputabit k ſi pe
rierĩt natiões q̃s tu feciſti:
l Nec ẽ. n. ali᷒ de᷒ q̃ tu m cui
cura ẽ de oibꝫ: vt oñdas qm̃
nõ iniuſte iudicas iudiciũ
Neq̃ rex neq̃ tyrãnus i cõ
ſpectu tuo inq̃rẽt de his q̃s
ꝑdidiſti. n Cũ ergo ſis iuſt᷒
iuſte oia diſponis: o ipm q̃ʒ
qui nõ debet puniri p con
demnas: q ꝛ exterũ r eſtimas
a tua virtute. s Virtus eñi
tua t iuſticie initiũ eſt: v ꝛ ob
hoc ꝙ omniũ dominus es:
omnibus te parcere facis.
x Virtutẽ eñi oſtẽdis y tu: q
non crederis z eſſe in virtute

p Per manus parentũ nr̃oꝝ. tpe Joſue.
q Ut dignã ꝑciperẽt. ſ. ioſue ꝛ q̃ cũ eo erãt. r Pere
grinationẽ pueroꝝ dei. ſ. abrae: yſaac. et iacob. q̃ fuerunt
ꝑegrini in terra illa. ꝛ ex hoc fuit ꝓmiſſa illa terra eoꝝ ſe
mini. vt habet̃ in pluribꝫ locis i Geñ. s Que tibi oim
charioꝛ ẽ terra. rõne ſupradicta. t Sʒ et his. i. chana
neis. v Tanq̃ hoib᷒ pepciſti. nõ ſic aũt angelis pec
cãtibus. x Et miſiſti añceſ. exer. tui veſpas. Dicunt
eñi expoſitores aliqui. ꝙ añ ingreſſum filioꝝ iſrł͛ ad traʒ
ꝓmiſſionis. dñs ad lraʒ imiſit chananeis veſpas hñtes
aculeos venenatos. q̃ plures chananeoꝝ iterfecerũt. et
ꝑ hoc alij occaſionẽ penitẽdi de pctis ſuis habuerũt. ali
qui võ dicũt. ꝙ veſpe iſte dicũt̃ timores. quos dñs imi
ſit chananeis. ꝑ quos aliq̃ receſſerũt de terra añ ingreſ
ſum filioꝝ iſrł. ſ. euei. ꝛ aliq̃ ad fidẽ vnius dei fuerũt ꝯuer
ſi et ꝑ ꝓ iſrł͛ ꝯiũcti. vt pʒ de Raab et eius cognatione.
Joſue. vj. ꝛ de gabaonitł Joſue. ix. y Nõ q: hic cõ
ſeq̃nẽter declarat dictũ ſuũ dicẽs. ꝙ dñs ex ſua bonitate
chananeos ptialit̃ puniuit dans eis locũ pnie. ꝛ h̃ decla
rat dupliciť. pˀo negatiue. ſcđo affirmatiue. ibi. Cũ g̃ ſis
iuſtus. Prima in duas. q: p̃mo oñdit̃ ꝙ de᷒ nõ fec hoc
ex defectu potẽtie. ſcđo ꝙ nec ex timore. ibi. Nec timẽs
aliquẽ. Circa p̃mũ dr̃. y Nõ q: impo. eras in bel. ſb
iſcẽ impi. iuſtis. i. chananeos hebreis. q̃s nõ oẽs ꝑ hebre
os debellauit. q: multi illoꝝ int̃ filios iſrł͛ remanſerũt. vt
habetur in libro Joſue in pluribꝫ locis. z Aut beſtijs
ſeuis. que ſtatim eos iugulaſſent. a Aut vbo duro.
ſcʒ tuo. b Sil͛ exterminare. ſ. chananeos: ꝛ ſupplen
dum eſt. ꝙ ſi iſta nõ feciſti eis. nõ fuit ex impotẽtia tua. ſ
ex miſericordia. iõ ſubdit̃. c Sed partib᷒ iudicãs. i.
partialiter eos puniens. d Dabas locũ penitẽtie lʒ

lra vſq̃ ibi. i Aut q̃s tibi imputabit. ad culpam.
k Si perierint nationes q̃s tu feciſti. q. d. null᷒. q: ſicut
mera volũtate ꝓduxit ea in eẽ. ita libere põt eas i ni
hilũ redigere. l Nec ẽ eñi alius deus q̃ tu. nã etiã
ſm phos neceſſe eſt eſſe vnã primã cãm omniũ.
m Cui cura eſt de oibus. nã diuina ꝓuidẽtia ad oia
ſe extendit quãtũcũq̃ minima. cetera patent.
n Cum ergo. Hic ꝯñr declarat dictũ ſuũ affirmati
ue. et diuidit̃ in duas ptes. q: primo facit ꝓpoſitũ. ſe
cũdo ex hoc infert triplex coꝛrelariũ: ibi. Docuiſti aũt
Declarat aũt qđ ſupra dictũ ẽ de puniitõe chananeo
rũ. ex hoc ꝙ deus ẽ iuſticia ꝛ bonitas ꝑ eſſentiã. ꝓpter
qđ nõ põt aliq̃d facere niſi pie ꝛ iuſte. iõ dr̃. n Cuʒ
g̃ ſis iuſtus. ꝑ eſſentiã. o Ipm q̃ʒ q̃ nõ dʒ puniri.
ꝯſiderãdo ſuã innocentiã. p Codemnas. i. punis
aliq̃ñ ad ſue patientie ꝓbatõem. ſicut patʒ de ſancto
Job. q Et exterũ. i. extraneũ. r Eſtimas a vir
tute tua. i. eſtimari ꝑmittis. vñ amici iob reputabant
ipm peccatorẽ. ꝛ a deo alienuʒ. eo ꝙ videbat eum ſic
flagellatum. vt in libro Job plenius fuit declaratum
s Virtus eñi tua. i. potentia tua. t Juſticie ini
tium ẽ. nã per omnipotẽtiã ſuã iuſtificat impiũ. Naʒ
ſicut dicit Aug᷒. Maius eſt iuſtificare impiũ q̃ crea
re celum ꝛ terram. et quia iuſticiam dei ſemper cõco
mitat̃ miſericordia. iõ ſubdit̃. v Et ob hoc ꝙ dñs
oim es. oibus te parcere facis. nã ſemꝑ punit citra cõ
dignũ. etiã i damnatis. x Uirtute. n. oñdis. i. potẽ
tiam tuam infinitam. y Tu qui non crederis. ab
idolatris. z Eſſe i virtute ꝯſummat᷒. i. ſimpliciter
perfectus. infideles enim et idolatre negantes deum
verum. non credebant ipſum eſſe ſimpliciter perfectũ

a Et hos q̄ te neſciūt.i.infideles. b In audacia traducis.i.traduci pmittis ꝺ pctō in pctm̄.ex hoc em̄ ꝙ deū ignorāt audacter peccāt. c Tu aūt dn̄ator virtutis.i.in virtute ꝑfect⁹. d Cū trāq̄llitate iudicas.i.modeſte punis. e Et cū magna reuerētia diſponis nos.nō ſtatim peccata puniēdo.ſed ad pniaꝫ expectando. Et ſbdit cā.

putabāt. Circa primū dr̄. z Vn̄ et illis q̄ in vi.ſua inſenſate.q̄ſtū ad deū. a Et iniuſte.q̄ſtū ad primos. b Vixerūt.vſqꝫ ad morte. c Per hec q̄ coluerunt .i.p cultū idolorū:que inſenſate etiā vilibus creaturis ex hibuerūt.vt habet.j. d Dediſti ſumma tormenta. id eſt eterna.

f Subeſt.n.tibi cuꝫ volueris poſſe.ſ.peccata punire. g Docuiſti autē. Hic ex dictis infert triplex correlariū. Primū ē ꝙ p hoc ꝙ de⁹ i puniēdo ſēp ſe hꝫ iuſte et pie. dedit exēplū iudicib⁹ hui⁹ mūdi: vt etiā ſic ſe haberēt ſubditos puniendo. Et h̄ eſt qꝺ dicitur. g Docuiſti āt ꝑplm tuū p talia opa.iuſta et pia. h Qm̄ optet iuſtū eſſe ꝛ hūanū.i.benignū iu dicē ſeculare. i Et bone ſpei. Hic ponit ſcōꝫ p hoc.n.ꝙ cū miſericordia puniuit chananeos dedit ſpem filijs iſrl̄ colētib⁹ ipm ꝯſequēdi ab eo mai⁹ bonū. ꝛ h̄ ē qꝺ dicit.

ꝯſummat⁹:[a] ꝛ hos q̄ te neſciūt[b] in audacia traducis. [c] Tu aūt dn̄ator ꝟtutis[d] cū trāquillitate iudicas:[e] ꝛ cū magna reuerētia diſponis nos.[f] Subeſt.n.tibi cū volueris poſſe.[g] Docuiſti aūt ꝑplm tuū p talia opa:[h] qm̄ optet iuſtū eē ꝛ hūanū:[i] et bone ſpei feciſti filios tuoſ[k] qm̄ iudicās[l] das locū i peccatis pnie.[m] Si em̄ inimicos ſeruoꝝ tuoꝝ[n] ꝛ debitos morti cū tanta cruciaſti attentione:[o] et liberaſti dans tp̄s ꝛ locum p que poſſent mutari a malicia:[p] cū quāta diligētia iudicaſti filios tuos[q] quoꝝ parentib⁹ iuramēta ꝛ cōuentiōes dediſti bonaꝝ pmiſſionuꝫ:[r] Cum ergo das nobis diſciplinā:[s] inimicos nr̄os[t] mltiplicit̄ flagellas:[v] vt bonitatē tuā cogitem⁹ iudicātes:[x] ꝛ cum de nobis iudicat̄[y] ſperem⁹ miſericordiā tuā.[z] Vn̄ ꝛ illis qui in vita ſua inſenſate[a] ꝛ iniuſte[b] vixerunt[c] p hec q̄ coluerūt[d] dediſti ſūma tormēta[e] Etem̄ in erroris via diuti⁹ errauerūt[f] deos eſtimātes h̄ q̄ in aīalib⁹ ſūt ſuꝑuacua:[g] infantiū inſenſatorū more viuētes[h] Propter h̄ tanq̄ pueris inſenſat̄ iudiciū i deriſuꝫ dediſti[i] Qui aūt ludibrijs ꝛ increpatōibus nō correcti ſt̄:[k] dignuꝫ dei iudiciū[l] expti ſunt. In his.n.que patiebāt[m] moleſte ferebāt:[n] in q̄b⁹ patientes[o] indignabāt.[p] Per hec q̄s putabāt deos i ipis[q] cuꝫ extīmiarent:[r] videntes[s] illū quē olim negabāt ſe noſſe:[t] veꝝ deū agnouerūt[v] Propt̄ qꝺ ꝛ finis ꝯdēnatiōis eoꝝ.[x] veīet ſup illos. Ca. xiij.

[a] Vani ſunt aūt

e Etem̄ in erroris via diuti⁹ errauerūt.i.p totā viam. f Deos eſti. hec que in aīali.ſūt ſuꝑuacua.i.hoīb⁹ inutilia.ſ magis nociua. vt ſerpentes et veſptiliones et talpas.vt dictum eſt ſupra. g Infantiū inſen. more viuētes.i.bonū a malo nō diſtiguētes. h Propt̄ hoc tanq̄ pue. inſen. iudi. in deri. dediſti. inferendo eis penā p quā deriſibiles reddebāt̄ vt cū egyptij ranis et cinifib⁹ grauit̄ affligebāt̄ ꝛ chananei veſpis pungētib⁹ vulnerabant̄ i Qui aūt ludi. ꝛ incre. non cor.ſūt. ſ magis obſtinati k Dignū dei iudiciuꝫ.i.penā eternā. l Expti ſt̄ ꝛ ſubdit hui⁹ cām dicēs. In his.n.q̄ patiebāt̄.a ranis ꝛ veſpis.et hmōi. m Moleſte ferebāt.i.impatiēter.

i Et bone ſpei fc.fi.tuos.i.hebreos:vn̄ Exo.iiij. Fili⁹ meus pmogenit⁹ iſrl̄. k Qm̄ iudicās.i.puniēs. l Das locū in ſpec.pnie.chananeis. vt pꝫ ex p̄dictis. ꝛ hoc arguit dicens. m Si.n.ini.ſer. tuoꝝ.i.chanāeos ꝛ egyptyos. n Et debitos morti.i.obligatos morti ꝓpt̄ pctā ſua enormia.vt dictū ē.ſ. o Et liberaſti.penā in ꝑte differēs.vt haberēt tp̄us penitendi. p Cū quāta dili.iudi.fi.tuos.i. puniſti hebreos modeſte ꝛ pie eoꝝ punitionē ordinās ad eorum emēdatiōem. q Quoꝝ parentib⁹ ꝛc̄.i.abrae yſaac et iacob.q̄b⁹ facta fuit dei pmiſſio. r Cū ḡ Hic ponit̄ terciū correlariū. et ſcōo declarat̄ qꝺdam dictū:ibi. Vn̄ et illis. Circa primū concludit ex p̄dict⁹ circa hebreos et eoꝝ aduerſarios diuerſū diuine punitionis modū.nā vn⁹ mod⁹ ē medicinalis. alt̄ ꝟo q̄ſtū ad obſtinatos in malo.et hoc ē qꝺ dr̄. r Cū ḡ das no.diſciplinā.i.flagellas nos ad nr̄aꝫ correctiōem ſicꝟberat magiſter diſcipulū: ꝛ pr̄ filiū. s Inimicos nr̄os.in malo obſtinatos. t Multipliciter flagellas.primo pena tꝑali.vt p hoc ſi vellēt. poſſent a malicia mutari.vt p̄dictū ē.ſ qꝛ abuſi ſūt p obſtinationē. ſcōo flagellati ſunt p penā eternā. v Vt bonitatē tuā cogi.iudicātes.i.vt cū alios punim⁹ hoc faciam⁹ modeſte exēplo bonitatis tue. x Et cū de nobis iudicatur.i.cū pena nobis infertur. y Sperem⁹ miſeri.tuā reuertētes ad te p pniam. z Vnde ꝛ illis. Hic ꝯn̄r declarat qꝺdam dictū.ſ.ꝙ pena tꝑalis obſtinatorū nō eſt medicinalis. qꝛ p hoc nō euadūt eternū interitū.et primo ponit ſuā declarationē.ſecundo remouet quandam falſam rn̄ſionēꝫ:ibi. Per hec quos

n In quib⁹ patiētes.nō a patia.ſ a paſſione.vt ſit ſenſus. In quib⁹.paſſiōib⁹ ꝛ plagis. o Indignabātur. ꝯ deuꝫ blaſphemātes ipm.ſicꝫ dr̄ apoc.xvj. Et blaſphemauerūt nomē dei hn̄tis ꝑtātē ſuper has plagas. p Per hec. Hic ꝯn̄r remouet quādā rn̄ſionē falſā.qꝛ poſſet aliq̄s dicere. ꝙ ꝓpter hoc punitiōem dei ferebant indignanter et moleſte. qꝛ noticiā eius non hēbant.hoc remouet̄ p hoc ꝙ videntes deos ſuos deſtrui p filios iſrl̄ q̄b⁹ de⁹ p̄ceperat deos chananeoꝝ deſtruere exo.xxxiiij. Cognouerūt ꝙ de⁹ hebreoꝝ erat potētior dījs ſuis. ꝛ ſic eū cognouerūt.nō tn̄ adorauerūt.ſic ad Ro.j.dr̄ de ph̄is Qui cū deū cognouiſſent. nō ſicut deū glorificauerunt. aut gr̄as egerūt ꝛc̄.et hoc ē qꝺ dr̄. p Per hec q̄s pu. deos in ipis.i.inter eos. q Cū extermiarent̄.a filijs iſrl̄. r Vidētes.i.aliq̄lit̄ cognoſcētes. s Illū quē olim nega.ſe noſſe.ſ.deū hebreoꝝ. t Verū deū agnouerunt.p effectū.vt dictū ē.nō tn̄ ſicut deuꝫ glorificauerūt.iō ſubditur. v Propt̄ qꝺ ꝛ finis cōdēnationis.i. pena eterna. x Veniet ſup illos.ſ.i finali iudicio.qn̄ cruciabuntur in aīa ꝛ corpe pena gehenne.

Capitulum.xiij.

Vani ſunt aūt oēs hoīes. Hec ē ps incidētalis i q̄ occaſione idolatrie chananeoꝝ tractat gn̄alit̄ de idolatria oim gētiū. ꝛ diuidit̄ i duas ptes.nā prio reprobat̄ idolatria gētiū.ſcōo ꝯmendat̄ latria deoꝝ.c.xv. Prima in duas.qꝛ prio reprobat̄ idolatria exhibita mirabilibus creaturis. ſcōo exhibita imaginib⁹ fabricatis:ibi. Infelices aūt ſt̄. Pria adhuc i duas:qꝛ pmo idolatria dicta declarat̄.ſcōo reprobat̄:ibi. Quoꝝ et ſi ſpecie. Circa pmū dr̄. a Vani ſunt āt.i.a veritate vacui

¶ b Oēs hoīes in q̄bus nō ſubeſt ſcīa dei. ⁊ iſti ſūt idolatre carētes noticia vbi dei. ¶ c Et de his q̄ videt̄ bona ꝑ participatiōem. ſicut ſūt ſol et luna ⁊ hm̄oi. ex quoꝝ influētia nobis ꝓueniūt bona. ¶ b Nō potuerūt intelligere eū q̄ ē. ſ. bonꝰ ꝑ eētiā. ¶ c Neq̄ opibꝰ diuinis.

¶ f Attendentes agnouerūt q̄s eēt artifex. ſ. deꝰ verꝰ q̄ lꝫ a priori n̄ poſſit cogſci: cogſcibil' tn̄ eſt a poſteriori. ſcꝫ ab effectibus.
¶ g Sed aut ignē. que vulcanū dicebāt. ¶ h Aut ſpiritū. i. purū etherē vl' aerē quē vocabāt iouē. ¶ i Aut citatū aerē. i. mobilē quē dicebāt iunonē. ¶ k Aut gyrū ſtellarum. i. ſigna in zodiaco reuoluta q̄s deos dicebāt. vnde de ſigno geminoꝝ dicebāt. ꝙ erat caſtor ⁊ pollux ī deos trāſlati. ⁊ ſic de ſimilibus.
¶ l Aut nimiā aq̄z quā tethim vocabāt. ¶ m Aut ſolē et lunā. quos vocabāt phebū ⁊ dianā. ¶ n Rectores orbis terrarū deos putauerūt. i. crediderūt eē deos mūdū regētes.
¶ o Quoꝝ. h̄ dn̄r dictꝰ error remouet̄: et ꝑ remouet̄ erronea opinio. ſecūdo q̄dā inſufficiens excuſatio: ibi. Sꝫ tn̄ circa primū dr̄.

[b] oēs hoīes in q̄bus nō ſubeſt ſcīa dei. [c] ⁊ de his q̄ videntur bona [d] nō potuerūt itelligere eū qui eſt: [e] neq̄ opibus [f] attēdētes agnouerūt q̄s eēt artifex. [g] ſed aut ignem [h] aut ſpm̄ [i] aut citatū aerē [k] aut gyꝝ ſtellaꝝ: [l] aut nimiam aquā [m] aut ſolē et lunā [n] rectores orbis t'raꝝ deos putauerūt. [o] Quoꝝ et ſi [p] ſpecie [q] delectati dos putauerūt [r] ſciāt [s] q̄nto his dn̄ator eoꝝ [t] ſpecioſior eſt. [v] Spēi. n. generator hec [x] omīa ꝯſtituit. [y] Aut ſi virtutē ⁊ opa eoꝝ [z] mirati ſunt: [a] itelligāt ab illis [b] qm̄ q̄ hec fecit [c] fortior ē illis. [d] A magnitudīe eīn ſpeciei ⁊ creature: [e] cognoſcibiliter poterit creator hoꝝ videri. [f] ſed tn̄ adhuc in his [g] minor ē querela [h] Et hi. n. fortaſſe errāt deū q̄rentes ⁊ volētes inuenire. [i] Etenim cū ī opibꝰ illiꝰ ꝯuerſent̄: [k] inq̄rūt ⁊ ꝑſuaſū hn̄t: [l] qm̄ bona ſūt q̄ vident̄. [m] Iterum autē nec his dꝫ ignoſci. [n] ſi enī tātū potuerūt ſcire: [o] vt poſſent eſtimare ſeculum: [p] quō huiꝰ dn̄m nō [q] faciliꝰ inuenerūt: [r] Infelices aūt ſt̄ [s] ⁊ inter mortuos ſpes illoꝝ ē: [t] q̄ appellauerūt deos opa manuū hominū: auꝝ ⁊ argentū artis inuentiōeꝫ ⁊ ſilitudines aīaliū: aut lapidē inutilē [v] opꝰ manꝰ antique [x] Aut ſiq̄s artifex faber [y] de ſilua lignū rectū ſecuerit: ⁊ huiꝰ docte eradat oēꝫ corticē ⁊ arte ſua vſus diligenter [a] fabricet vas inutile [b] in conuerſationem vite: [c] reliquūs autem eius operis [d] ad preparatiōem eſce abutatur: [e] ⁊ reliquum horum [f] quod ad nullos vſus facit [g] lignum curuum ⁊ verticibꝰ [h] plenum [i] ſculpat diligenter per vacuitatem ſu-

tes. ⁊ iō creaturis eminētibus deitatē falſe attribuētes. ¶ i Etenim cū in opibus illius cōuerſent̄. ordinem creaturarū meditando. ¶ k Inquirunt et perſuaſum habent. id eſt pro vero tenent. ¶ l Quoniā bona ſunt que videntur. ſcꝫ ſol et luna et alie notabiles creature. ſed per hec eorum creatorē noluerūt cognoſcere. iō ſubditur.
¶ m Iterū aūt nec his dꝫ ignoſci. q2 vere ſunt culpabiles. cuiꝰ cā ſubditur cū dr̄. ¶ n Si. n. tantū po. ſcire ꝑ rōnē naturalē. ¶ o Ut poſſent eſtimare ſeculū ⁊ cognoſcē creaturarū ordinē. p Quō huiꝰ dn̄m. ſ. ſeculi. q Faciliꝰ non inuenerūt. q. d. debuerūt ſtatī inuenire. Nam omnia mutabilia oportet ad vnū p̄mū p̄ncipiū immutabile reducere. aliter eſſet ꝓceſſus in infinitū. quod ē impoſſibile. cū igit̄ oēs creature viſibiles ſint mutabiles aliq̄ mō. potuerūt venire ex illis ad cognitiōem primi motoris oīno imobilis: ſicut ꝓbus deducit. viij. phiſi.

Sꝫ tn̄ circa primū dr̄. ¶ o Quoꝝ. ſ. ſolet lune ⁊ hm̄oi. ¶ p Si ſpecie. i. pulchritudine. ¶ q Delectati deos putauerūt. eos eē. vt dictū eſt. ¶ r Sciāt. q. d. ⁊ hoc deberent ſtatim ſcire. ¶ s Quāto his dn̄ator eoꝝ. i. deus q̄ ē cā prima oīm. ¶ t Specioſior ē. nā eius pulchritudo excedit ī infinitū. qḋ ꝓbat̄ cū ſubditur. ¶ v Speciei. n. generator. i. pulchritudis vniuerſe actor. ¶ x Hec oīa ꝯſtituit. ⁊ ꝑ ꝯn̄s eoꝝ pulchritudo in ipo excellētiꝰ in infinitū ꝑexiſtit. ¶ y Aut ſi virtutē et opa eoꝝ. que faciūt ī trāſmutatiōe creaturaꝝ. ¶ z Mirati ſūt. tanq̄ q̄dam excedentia intellectū noſtrū. ¶ a Intelligāt ab illis. i. intelligere debent ab iſtis. ¶ b Qm̄ q̄ hec fecit. ſ. deus q̄ ab oībus dicit̄ p̄ma cā. ¶ c Fortior ē illis. nā eminētiori mō oīa ꝯtinet creata. iō ſubdit̄. ¶ d A magnitudine. n. ſpeciei et creature. i. pulchritudinis vniuerſe.
¶ e Cognoſcibilr po. crea. boꝝ videri. nā ꝑ effectus pōt in cognitionē cauſe deueniri. ¶ f Sꝫ tn̄. Hic remouet̄ quedā excuſatio q̄ poſſet aliq̄s dicere. ꝙ laborātes ī cognitiōe creaturaꝝ poſſūt excuſari. ſi nō cognouerūt deū q̄ excedit creaturas ī infinitū. qḋ excludit̄ hic ꝑ hoc. ꝙ lꝫ ꝑ creaturas n̄ poſſit cognoſci deꝰ q̄tū ad diſtinctōꝫ pſonaꝝ diuinarū. pōt tn̄ ꝑ eas cognoſci q̄tū ad eēntialia attributa. ſ. potentiā. ⁊ hm̄oi. in q̄bus improportionabilr trāſcēdit omnē naturā creaturarū mūdi. Et hoc ē qḋ dr̄
¶ f Sed tn̄ adhuc in his. q̄ coluerūt creaturas excellētes tanq̄ deos. vt ſolem et lunam et huiuſmodi. ¶ g Minor eſt querela. q̄ in illis qui coluerunt ſerpentes ⁊ vilia animalia. ¶ h Et hi enim fortaſſe errant deū queren-

r Infelices. Hic dn̄r reprobat̄ idolatria imaginibus exhibita. ⁊ diuiditur in tres ptes. q2 p̄mo reprobatur imaginū fabricatio. ſcḋo earū adoratio: ibi. Et de ſubſtantia. Tercio ad orationē inchoatio: ibi. Initiū eſſi. Circa primū dr̄. r Infelices aūt ſt̄. i. priuati vera felicitate. s Et inter mortuos ſpes illoꝝ eſt. quia nulla ſpes ē de eoꝝ ſalute. q̄diu ſunt tales. t Qui appellauerūt deos opa manuū hoīm idola nāq̄ q̄tū ad figurā ſiūt per artē: materia vo eſt res nature. vt aurū ⁊ argētum ⁊ reliq̄ de q̄bus fiunt idola. v Opus manus antique. hoc addit̄. nā idola ab antiquo facta in maiori reuerentia habebantur vn̄ aliqui ſimplices xp̄iani aliq̄s imagines antiquas crucifixi. que dicūtur facte a Nicodemo magis reuerētur x Aut ſiq̄s artifex faber. ſ. lignariꝰ. y De ſilua lignū rectū ſecuerit. et huiꝰ docte eradat ⁊c. i. pfecte radat. a Fabricet vas inutile. ſic ē in libriſ correctis. i. valde vtile. vt dicunt aliqui: ⁊ adducūt ꝓ ſiſi dictū Uirgilij. Nūq̄ imprudētibus nocuit imber. id ē valde prudentibꝰ. Poſſet aliṫ dici. ſ. ꝙ ſint ibi due dictiōes. Uas inutile. i. factū ad vtilitatē humanā. ideo ſubdit̄. b In cōuerſatiōeꝫ vite. in qua neceſſaria ſunt multa vaſa lignea. c Reliquūs aūt eiꝰ operiſ. i. dolaturis. d Ad ꝑparatiōem eſce. i. ad coquendū eſcas. e Et reliquū horū. i. reſiduum ligni.
f Qḋ ad nullos vſus facit. q2 nō eſt aptum ad vas aliquod fiendū. g Lignū cur. et verticibꝰ. i. nodis
h Plenū. de tali vo ligno aliq̄n̄ fit imago. eo ꝙ ē ma-

am: ⁊ p̄ scientiā sue artis fi-
guret illō: et assimilet [k] illō
imagini hoīs: aut alicui ex
aīalib illud cōparet: [l] plini
ens rubrica: [m] ⁊ rubicūdie
faciens phuco colorē illi⁹:
[n] ⁊ oēz maculā q̄ i illo ē pli-
niēs [o] ⁊ faciat ei dignā hita-
tōez: ⁊ in piete ponēs illud
⁊ ꝯfirmās ferro ne forte ca
dat ꝓspiciēs illi: sciēs qm̄ n̄
pōt adiuuare se Imago. n.
ē. ⁊ opus ē illi adiutorium
Et [p] de substātia sua ⁊ de fi-
lijs suis: ⁊ de nuptijs: [q] votū
faciēs [q] inq̄rit. [r] Nō erube-
scit loqui cū illo q̄ sine aīa
est: [s] ⁊ p̄ sanitate quidē [t] in-
firmū deꝑcat: [v] ⁊ p̄ vita [x] ro
gat mortuū: ⁊ in adiutoriū
inutilē inuocat: et p itinere
petit ab eo q̄ ambulare nō
pōt: et de acquirendo et de
opando ⁊ de oīm rex euētu
petit ab eo q̄ in oībus ē in-
utilis.

❡ Capi. xiiij.

ITerum alius naui
gare cogitās ⁊ p̄ fe-
ros fluctus iter facere inci
piens: [b] ligno portāte se [c] fra
gilius lignū [d] inuocat [e] Il-
lud enim [f] cupiditas acquirē
di [g] excogitauit ⁊ artifex: sa
piētia fabricauit sua. Tua
aūt pater [h] ꝓuidētia ab ini-
tio cūcta gubernat: [i] qm̄ de
disti in mari viā ⁊ inter flu-
ct⁹ semitā firmissimā: ostē-
dens qm̄ potēs es ex oībus
sanare: etiā si sine rate ali-
q̄s adeat mare. [k] Sz vt nō
essent vacua sapie tue opa
[l] ꝓpter hoc etiā ⁊ exiguo li
gno [m] credūt hoīes aīas su-
as: [n] ⁊ trāseūtes mare [o] p̄ ra-
tem liberati sūt. Sed ⁊ ab
initio [p] cum perirēt superbi
gigātes: [q] spes orbis terra-
rū [r] ad ratē cōfugiēs [s] remi-
sit seculo semen natiuitat̄.
[t] q̄ manu tua erat guberna
ta. [v] Benedictū ē enim lignū
[x] p̄ qd̄ fit iusticia. [y] Per ma
nus autē qd̄ fit idolū [z] ma-
ledictū est et ip̄m q̄ fecit il
lud. q: ille q̄dez opatus est
illud autē cū esset fragile de
us cognomiatus est. simili-
ter autem odio sūt deo im-
pius ⁊ impietas eius [a] Ete-
nim qd̄ factū ē cū illo q̄ fec
tormēta patiet̄. [b] Propter
hoc et in idolis nationū [c] n̄
erit respectus: [c] quoniā cre-
ature dei [d] in odiū facte sūt:
[e] ⁊ in tēptatiōem aīe hoīm:

gis durū. ¶ i ❡ Sculpat dili. p̄ vacui. suā. i. ab eo. factā
nā sculpēdo facit aliq̄s vacuitates i ligno. Cetera pa-
tent vsq; ibi. ¶ k ❡ Illud ꝯparet. i. adeptat vl' assilet.
¶ l ❡ Perliniēs rubrica. i. calore rubeo. ¶ m ❡ Et rubi-
cūdine fa. phuco. i. pictura. ¶ n ❡ Et oēm ma. q̄ i il. ē p̄
liniēs. colorib⁹
ad hoc apt̄. Ali
qui libri hñt h̄.
Terra. ſ̄ nō est
i libri correctis.
¶ o ❡ Et fa. ei di.
hitatiōem. i. lo-
cū vbi reponat̄
cetera patent.
¶ p ❡ Et de sba.
Hic ꝯñr repro
bat̄ imaginum
adoratio. et p̄i
mo p̄ negocijs
in reb⁹ terrenis
scd̄o p̄ negocijs
marinis. c. scq̄n
ti. Circa primū
dr̄. ¶ p ❡ Et de
substātia. i. d̄ di
uitijs. ¶ q ❡ Vo
tū faciēs. idolo.
vt exaudiat eū
¶ q ❡ Inq̄rit. id ē
petit ab eo diui
tias filios. ⁊ nu
ptias filiorum.
¶ r ❡ Nō erubescit
loqui ⁊c. q. d. de
beret erubescē.
¶ s ❡ Et p̄ sanita
te q̄dez. obtinē-
da vl' ꝯseruāda.
¶ t ❡ Infirmū de
precat̄. hic acci-
pitur infirmitas
large p̄ impotē
tia. nā idolū nō
p̄t se iuuare in-
firmitas. n. pro
prie ē in aīalib⁹
enim sicut et sani-
tas. ¶ v ❡ Et p̄
vita. ꝯseruāda.
¶ x ❡ Rogat mor
tuū. i. carēs vi-
ta. Nā ꝓprie lo-
quēdo mortu⁹
nō dicitur nisi qui vixit. cetera patent.

❡ Capitulū. xiiij.

ITerū alius nauigare cogitās. Hic ꝯñr repro-
bat venerationē idoli p̄ negocijs marinis. ⁊ p̄-
mo ponit̄ hec reprobatio. scd̄o declarat̄ ad q̄d valet
nauigatio: ibi. Sz vt n̄ eēnt. Circa p̄mū dr̄. Iterū ali⁹
naui. cogi. ⁊c. ¶ b ❡ Ligno por. se. i. naui. ¶ c ❡ Fragili⁹
lignū. i. idolū ligneū. qd̄ ad nihil ē vtile. ¶ d ❡ Inuocat
vt nauigatiōem suā dirigat. ¶ e ❡ Illud enim. i. idolum.
¶ f ❡ Cupiditas acq̄rendi. pecuniā. ¶ g ❡ Excogitauit
vñ Act. xix. dr̄. q̄ demetri⁹ faciens edes argēteas dia-
ne p̄stabat artificibus magnū q̄stū. ¶ h ❡ Tua aūt pr̄
celestis. ¶ h ❡ Prouidētia ⁊c. gubernat. hoīm nauiga
tionē. ⁊ nō ip̄m idolū. qd̄ ꝓbat̄ p̄ hoc q̄ etiā sine naui
filijs isrl̄ dedit viā i mari Exo. xiiij. ⁊ hoc ē qd̄ dr̄.
¶ i ❡ Qm̄ dedi. in ma. viā ⁊c. et p̄z ex dict̄ lra. ¶ k ❡ Sz
vt nō eēnt. Hic ꝯñr ondītur nauigatiōis vtilitas ⁊ p̄-
mo facit ꝓpositū. scd̄o cōcludit fabricatōis idoli malū
ibi. Per manus. Pria in duas h̄m duplicē vtilitatē. se
cūda ibi. Sz ⁊ ab initio. Vtilitas vō prima ē. q: p̄ na-
uigationē hoīes deferūt illa q̄ abūdant in vna t̄ra ad ali
am. vbi est taliū penuria. et sic terrax releuant̄ indigētie
⁊ hoc ē qd̄ dr̄. ¶ k ❡ Sed ⁊ vt nō eēnt va. sa. tue opa. cre-
aturas enim inferiores fecit de⁹ ꝓpter hoīem. ⁊ iō si nō de-
seruirent eius necessitatibus. viderent̄ eē vacue q̄ntū ad
hoc i suis vtilitati
bus. p̄ nauigatōes
vō fiūt iste vtilita-
tes. vt dictū est: iō
subdit̄. ¶ l ❡ Pro
pter hoc etiā ⁊ exi
guo ligno. i. naui q̄
est valde parua re
spectu magnitudis
maris ¶ m ❡ Cre-
dūt ho. aīas suas. i.
exponūt vitā suā
¶ n ❡ Et trāseuntes
mare: vt p̄ merca-
tiōes releuent̄ ne-
cessitates humane
¶ o ❡ Per ratē libe-
rati sūt. Sed et ab
initio. Hic ponit̄
scd̄a vtilitas que
fuit tp̄e Noe. q̄ cū
vxore ⁊ filijs ⁊ eo-
rū vxorib⁹ p̄ nauē
liberat⁹. multipli-
cauit post diluuiū
genus hūanū. ⁊ h̄
ē qd̄ dr̄. Sed et ab
initio. i. a p̄ria mū-
di etate. q̄ ab adā
durauit vsq; ad di
luuiū: ¶ p ❡ Cū p̄-
irēt supbi gigātes
ꝓpt̄ quorū pctā
p̄ncipalit̄ inunda-
uit diluuiū. ad qd̄
denotandū dicitur
Geñ. vj. Gigātes
at erat sup̄ terrā i
dieb⁹ illis.
¶ q ❡ Spes or. t̄rar
. i. noe cū ꝑsonis di
ctis. ¶ r ❡ Ad ratē
ꝯfugiēs. i. ad archā
¶ s ❡ Remisit secu.
se. natiuitat̄. q: p̄
ip̄m et e⁹ filios mł
tiplicatū fuit post
diluuiū gen⁹ hūa-
nū. ¶ t ❡ Que manu tua erat gubernata. s. dicta archa.
¶ v ❡ Benedictū ē. n. lignū. i. archa illa de lignis facta.
¶ x ❡ Per qd̄ fit iusticia. nā impijs pereuntib⁹ p̄ eā iusti fuerīt
saluati. qd̄ erat iustū. ¶ y ❡ Per man⁹. Hic ꝯñr cōcludi-
tur cōe idoli malū cū dr̄. Per ma. aūt qd̄ fit idolū. i. idolū
manu factū. ¶ z ❡ Maledictū ē ⁊ ip̄m et q̄ fecit illud. et
subdit̄ cā cū dr̄. Silr̄ āt odio sūt deo ip̄i⁹ et eius ip̄ietas. i.
fabricator idoli et idolū ab eo factū. nā vtrūq; ē cā idola
trie. ¶ a ❡ Et enim qd̄ fa. ē cū illo q̄ fecit tor. patiet̄. hoc nō
pōt intelligi de idolo absolute. cū sensū nō hēat p̄ quem
possit tormētū sentire. ꝓpt̄ qd̄ intelligit̄ de demōe q̄ cole
bat̄ in idolo. et ibi r̄nsa dabat aliq̄n. ꝓpt̄ qd̄ dr̄ Math.
xxv. Discedite a me maledicti in ignē eternū. q̄ patus est
dyabolo ⁊ angelis ei⁹. ¶ b ❡ Propt̄ h̄ ⁊ i idolis nationū
. i. in demonib⁹ i idolis hītantib⁹ ¶ c ❡ Nō erit r̄spect⁹. s.
mie diuine: nā pctm̄ demonum ē irremissibile. ¶ c ❡ Qm̄
crea. dei. i. demōes a deo creati q̄ntū ad nāz ¶ d ❡ In odiū
facte sūt. p̄ eox culpā. q̄ nō ē a deo actore. h̄ a liberi arbi-
trij defectibilitate. ¶ e ❡ Et in tēptatōz aīe hoīm. nam de
celo deiecti studēt hoīes impedire a sua salute.

¶ a Et ī muſcipulā pedibꝰ inſipiētiū. q̄ vincūt̄ tētatōibus demonū: ſapiētibꝰ aūt q̄ viriliṫ reſiſtūt hmōi tētatiōes nō ſūt in muſcipulā. ſ; magis ī victoriā ⁊ coronā. ¶ b Initiū eñ. Hic ꝯñr ponitur idolatrie inchoatio. cuiꝰ p̄mo ponit̄ initiū. ſcđo procedens inde malū: ibi. Et nō ſuffecerat. Prima ī duas ſm̄ duplicē inchoatiōis cām. ſecunda ponit̄: ibi. Deinde interueniēte. Primo dō cā fabricatiōis idoloꝝ ⁊ idolatrie fuit affectus inordinatꝰ hoīm ad ꝓpinq̄s ſuos defunctos. q̄bus fecerūt imagines ad ſuā ꝯſolatiōnē; vt ſic in aſpectu imaginū defunctoꝝ ꝯſolarent̄. vn̄ dr̄ de Nino rege aſſyrioꝝ ſcribit̄ q̄ mortuo Belo p̄re ſuo imaginē ſuā fecit. cui tantā reuerentiā exhibuit. vt ſuis delinquētibus ꝓpter refugiū ad imaginē pr̄is parcerꝫ. ꝓpt̄ qđ hoīes illi imagini īpendē ceperunt diuinos honores. ⁊ huiꝰ exemplo aliꝫ potētes ceperūt facere ſuis chari defunctis imagines. quibꝰ ſīlem reuerentiā exhibebāt. Et ſicut a Belo inchoata ē fabricatio idoloꝝ. ſic et ab eiꝰ nomine denominatio alioꝝ. ꝓpt̄ qđ aliqui idolum ſuū nominauerunt bel. aliꝫ baal: aliꝫ beelzebub. ſm̄ varietatē idiomatū. ⁊ ſic Ninꝰ ad ſui ꝯſolationē fecit idolū pr̄i ſuo: ita p̄res aliq̄ p̄mogenitis ſuis an̄ eos morietibꝰ fecerūt idola. ⁊ ex eadē cā. ſic ḡ dr̄. ¶ b Initiū. n. fornicatiōis. i. idolatrie. q̄ eſt fornicatio ſpūalis. ¶ c Eſt exq̄ſitio idoloꝝ. i. fabricatō eoꝝ. ¶ d Et adinuētio illoꝝ corruptio vite ē. ſ. ſpūalis q̄ ꝯſiſtit in vnione ad deum. quā interrumpit idolatria ¶ e Nō eñ erāt ab initō. nā a creatione mūdi vſq; ad diluuiū. ⁊ etiā poſt ꝑ magnū tp̄s nō legit̄ fuiſſe aliqđ idolū ¶ f Neq; erūt in ꝑpetuū. iā eñ ceſſauerunt idola q̄ſi per totū mundum. ¶ g Supuacuitas. n. hoīm. i. defectus ſapie eoꝝ. ¶ h Hec adinuenit. ⁊ ſubdit̄ modꝰ cū dr̄. Acerbo. n. luctu. i. irrōnabili. ¶ k Dolēs pr̄ cito ſibi rapti filiꝫ. ſ. an̄ morte p̄ris. ¶ l Fecit imaginē. ad ſuā ꝯſolatōeꝫ. ¶ m Et ꝯſtituit int̄ ſeruos ſuos ſacra ⁊ ſacrificia illi imagini exhibēda. ¶ n Deide. Hic ponit̄ cā ſcđa inuentiōis imaginū. nā aliq̄ potētes et tyrāni volētes honorari nō ſolū in ſua p̄ntia. ſed etiā in ſua abſentia fecerūt ſuā imaginē. mittētes eā ad loca remota vt venerarent̄ in ea. ſicut refert Joſephꝰ libro antiq̄tatis iudaice xviij. ⁊ ī libro de iudaico bello de Caio ceſare. q̄ imaginē ſuā miſit ꝑ impiū romanū vt adoraret̄ in ea. ⁊ hoc ē qđ dr̄. Deinde ⁊c. et patet ex dictis lr̄a paucis exceptis. ¶ o Colebāt̄ figmēta. i. imagines tyrānoꝝ. ⁊ ſubdit̄ cā. ¶ p Hos quos in palā ⁊c. et pꝫ vſq; ibi. ¶ q Prouenit aūt. vbi ponit̄ alia cā que ē adulatio artificū ⁊ cupiditas. Nam volentes placere regibus et tyrannis fecerūt eis

[a] ⁊ in muſcipulā pedibꝰ inſipientiū. [b] Initiū. n. fornicatiōis [c] eſt exq̄ſitio idoloꝝ: [d] ⁊ adinuētio illorū corruptio vite ē. [e] Nō. n. erat ab initio [f] neq; erūt in ꝑpetuū. [g] Supuacuitas. n. hoīm [h] hec adinuenit ī orbē t̄raꝝ: ⁊ iō breuis illoꝝ finis eſt inuētus. Acerbo. n. luctu [k] dolēs pat̄ rapti cito ſibi filiꝫ [l] fec̄ imaginē: ⁊ illū q̄ tunc quaſi hō mortuꝰ fuerat: nūc tāq̄ deū colere cepit: [m] ⁊ ꝯſtituit int̄ ſeruos ſuos ſacra ⁊ ſacrificia. [n] Deinde interueniēte tp̄e ꝯualeſcēte antiq̄ ꝯſuetudine: hic error tanq̄ lex cuſtoditꝰ ē: ⁊ tyrānoꝝ impio [o] colebāt̄ figmēta. [p] Et hos q̄s in palā hoīes honorare nō poterāt ꝓpter hoc q̄ longe eſſent: a longinquo figura eoꝝ allata euidētē imaginē regꝭ quē honorare volebāt fecerūt vt illū q̄ aberat tanq̄ p̄ntē colerēt ſua ſolicitudine. [q] Prouenit aūt [r] ad hoꝝ culturā [s] ⁊ hos q̄ ignorabāt [t] artifices eximia diligentia. [v] Ille. n. [x] volēs plꝰ placere illi q̄ ſe aſſūpſit [y] elaborauit arte ſua [z] vt ſilitudinē [a] in meliꝰ figuraret. [b] Multitudo aūt hoīm [c] abducta ꝑ ſpēm opis: [d] eū q̄ an̄ tp̄us [e] tanq̄ hō [e] honoratꝰ fuerat [f] nūc deū eſtimauerūt. [g] Et hec fuit vite humane deceptio [h] quoniā aut affectui: [i] aut regibꝰ deſeruiētes homies [k] incōmunicabile nomē [l] lapidibꝰ ⁊ lignis impoſuerūt [m] Et non ſuffecerat [n] erraſſe eos circa dei ſciā: [o] ſed ⁊ in magno viuētes inſcie bello: [p] tot ⁊ tāmagna mala pacē appellant [q] Aut. n. filios ſuos ſacrificātes: [r] aut obſcura ſacrificia faciētes [s] aut inſanie plenas vigilias hn̄tes: [t] neq; vitā [v] neq; nuptias mūdas iā cuſtodiūt: [x] ſed ⁊ aliꝰ aliū ꝑ inuidiā occidit

imagines pulchriores q̄ eſſet eoꝝ ꝑſone. ⁊ ex tali pulchritudine fuerūt ſimplices magis inducti ad colēdū tales imagines. et hoc ē qđ dr̄. ¶ q Prouenit aūt. i. induxit. ¶ r Ad hoꝝ culturā. ſ. regū et tyrānoꝝ ī ſuis imaginibꝰ. ¶ s Et hos qui ignorabāt. i. ſimplices. ¶ t Artificis eximia diligentia. circa pulchritudinē imaginis. ¶ v Ille. n. artifex. ¶ x Volēs plus placere illi qui ſe aſſūpſit. i. regi qui eū ad faciendum ſibi imaginē elegit. ¶ y Elaborauit. i. ꝑfecte laborauit. ¶ z Et ſimilitudinē. id ē imaginē. ¶ a In meliꝰ figuraret eā faciendo rege pulchriorem. ¶ b Multitudo aūt hoīm. q̄ cōit̄ eſt ſimpliciū. ¶ c Abducta ꝑ ſpem opis. i. ſeducta ꝑ pulcritudinē imaginis. ¶ d Eū q̄ an̄ tēpus. illud. ¶ e Tanq̄ hō. purꝰ et mortalꝭ. ¶ e Honoratus fuerat. rōne ſue poteſtatis. ¶ f Nūc deū eſtima. falſe. ⁊ ex p̄dictis ꝯcludit. ¶ g Et hec fuit vite hūane deceptio. trahēs ad idolatriam.

¶ h Quoniā aut affectui. parentū ad defunctos filios vel alios amicos. qui fugiētibꝰ ad eoꝝ imagines parcebant. ¶ i Aut regibus deſerui. hoīes. mō p̄dicto. ¶ k Incōicabile. nomē deitatis. ¶ l Lapidibus ⁊ lignis impoſuerūt ipos deos noiantes: hoc eñ nomen deus ſignificat naturā diuinā q̄ nullo mō eſt multiplicabilis. ꝓpt̄ qđ h̄ nomē deꝰ ē incōicabile ſm̄ rem. et tñ cōicabile ꝑ ſilitudinē. ſicut h̄ nomē alexander ē incōicabile ſm̄ rē: eo q̄ ē vnius ſingularis ꝑſone nomē. cōicatur tñ ꝑ ſilitudinē hoībus liberalibus. liberalitatem Alexādri ꝑticipātibꝰ. ⁊ ſic hoīes ꝑticipātes aliq̄d diuinū dij noiant̄: ſicut Exo. vij. de moyſe dr̄. Ego ꝯſtitui te deū pharaonis. et pſal. lxxxj. Ego dixi dij eſtis. ¶ m Et nō ſuffecerat. Hic ꝯñr declaratur malū multiplex ex idolatria ꝓcedēs cū dr̄. Et nō ſuffecerat idolatris. ¶ n Erraſſe eos circa dei ſciam. eiꝰ dignitateꝫ lignis et lapidibus attribuentes. ¶ o Sed ⁊ in magno. vi. inſcie bello. nā bellauerūt cōtra dn̄m et ꝯ virtutis bonū ex defectu ſcie dei. ¶ p Tot et tāma. mala que ꝯñr exprimūtur cum dr̄. ¶ q Aut. n. fili. ſu. ſacrificātes. idolis. vt dictū ē. ſ. ¶ r Aut obſcure ſacri. faciētes. i. de nocte. eo q̄ ꝓpter ſuā turpitudinē nō fiebāt de die. ¶ s Aut inſanie ple. vi. hn̄tes. nā in aliq̄bus ſacrificijs fiebāt ſacerdotes arreptitij. in q̄bꝰ demōes loq̄bāt̄. ¶ t Neq; vitā. i. vite honeſtatē. ¶ v Neq; nuptias mūdas iā cuſtodiūt. ſ; ꝑ adulteriū polluūt. ¶ x Sed ⁊ aliꝰ aliū ꝑ inuidiā occidit ſic cayn abel frēꝫ ſuū

a Aut adulterās cōtriſtat. polluēdo eius vxorem.
b Et oīa ɔmixta ſt. i. ɔfuſa. et oī rōnis ordine deſti-
tuta. c Sāguis. in primi vulneratōe. d Homi
cidiū. i. ei⁹ occiſione. e Furtū. in ſue rei ſubtractōe
f Et fictio. in hypocriſis ſiſatiōe. g Corruptō. in

do idolatrie reiectio: ibi. Nō eīm. tercio ɔ idolatras inue
ctio: ibi. Sed ⁊ figulus. Circa p̄mū dicit phylo p ſe ⁊ to
to iudeoꝝ pplo. a Tu aūt de⁹. omniū p creationē.
b Nr. p cultū ſpāle. c Suauis. p tuā erga nos ɔde
ſceſionē. d Et verus es. ɔ idoloꝝ falſitatē. e Pa

virginū deflora
tiōe. h In-
fidelitas. in pri
mi deceptione.
i Turbatio. i.
diſcordiarū ſe-
minatione.
k Periuriū. in
falſa iuratione.
l Tumultus i
ſeditiōis moti-
one. m Bo
noꝝ dei imemo
ratō. i. ingratitu
dine.
n Aiaꝝ inqna
tio. p viciū gule
⁊ luxurie.
o Natiuitatꝭ
imutatio. p vi-
ciū ſodomie. nā
ex tali cōcubitu
nō naſcit̄ fetus
p Nuptiarū
incōſtātia. qua
aliq̄ ppriasvxo
res adinuicē cō
municabant.
q Infandoꝝ
id ē nefandorū
r Idoloꝝ cul.
oīs mali cā eſt.
nā p eaꝫ homo
directe a deo a-
uertitur. ⁊ ſic de
peccato i pecca
tū ruit ⁊ labit̄.
s Et finis. id
eſt ɔſummatio.
nā idolatria eſt
malū maximuꝫ
de genē ſuo. vn̄

ᵃaut adulterās ɔtriſtat: ᵇ⁊
oīa ɔmixta ſt: ᶜſanguis: ᵈho
micidiū: ᵉfurtum: ᶠ⁊ fictio:
ᵍcorruptio ʰ⁊ īfidelitas ⁱtur
batio ᵏ⁊ piuriū: ˡtumultus
ᵐbonoꝝ dei imemoratio:
ⁿaīaꝝ inqnatio ᵒnatiuitatꝭ
imutatio ᵖnuptiaꝝ incōſtā
tia: iordinatio mechie ⁊ im
pudicitie. ᵠInfandoꝝ eīm
ʳidoloꝝ cltura: oīs mali cā
eſt: ⁊ initiū ˢ⁊ finis. ᵗAut. n.
dū letāt ᵛinſaniūt: ˣaut cer
te vaticinant̄ falſa: ʸaut vi
uūt iniuſte: ᶻaut piurāt ci-
to. ᵃDū. n. ɔfidūt ī idolis q̄
ſunt ſine aīa ᵇmale iurātes
ᶜnoceri ſe nō ſperāt. ᵈUtra
q̄ ḡ illis eueniēt digne ᵉqm̄
male ſenſerūt de deo atten-
dētes idol: ᶠ⁊ iurauerūt in-
iuſte ī idolo ɔtēnētes iuſti
ciā. ᵍNō. n. iurātiū ē vtus
ʰſꝫ peccātiū pena pābulat
ſp̄ ⁱin iuſtoꝝ puaricatiōem

Tu aūt de⁹ nr̄ ᵇ
ᶜſuauis ᵈ⁊ ver⁹ es ᵉpa
tiēs ⁊ ī miſcdia diſpo-

nās oīa ᶠEt eīm ſi peccaueri
mus tui ſum⁹: ᵍſciētes ma-
gnitudinē tuā: ʰ⁊ ſi nō pec-
cauerim⁹: ⁱſcim⁹ qm̄ apd te
ſum⁹ cōputati. ᵏNoſſe eīm
te ˡɔſūmata iuſticia eſt. ᵐ⁊
ſcire iuſticiā ⁊ virtutē tuā:
ⁿradix ē imortalitatiſ ᵒNō
eīm in errorē ᵖinduxit nos
hominū male artis excogi-
tatio: ᵠnec vmbra picture:
ʳlabor ſine fructu: effigies
ſculpta per varios colores
ˢcuius aſpectus dat inſēſa-
to cōcupiſcētiaꝫ ᵗet diligit
mortue imaginis effigiem
ſine anima. ᵛMaloꝝ ˣama
tores digni ſunt morte qui
ſpem habent in talib⁹: et q̄
faciūt illos: ⁊ q̄ diligūt ⁊ q̄
colunt. ʸSꝫ ⁊ figulus mol
lem terrā p̄mens laborioſe
fingit ad vſus noſtros vnū
quodq̄ vas: ᵃet de eodē lu-
to fingit que mūda ſunt in
vſum vaſa: ᵇ⁊ ſimiliter que
his ſunt cōtraria. ᶜHoꝝ au
tem vaſorum quis ſit vſus

ties ⁊c. p pnīe nr̄e
expectatōe. iō ſb-
dit. f Et eīm ſi
pec. tui ſum⁹. q2 te
dn̄m nr̄m confite-
mur. g Scien
tes magnitudineꝫ
tuā. cui⁹ nō ē finis
h Et ſi nō pecca
uerimus. mortali
peccato. nā venia
le n̄ pt totalit̄ eui-
tari. i Scim⁹
qm̄ apd te ſumus
cōputati. numero
⁊ merito cū electꝭ
peccatū. n. veniale
nō tollit gratiam.
k Noſſe eīm te. ſ.
de formata chari-
tate. l Cōſum
mata ē iuſticia. nā
dignum facit vita
etna. m Et ſci
re iuſticiā ⁊ vtuteꝫ
tuaꝫ. ſcīa practica.
n Radix ē imor
talitatis. nā p opa
iuſticie ptingit̄ ad
imortalitatē glīe.
o Non eīm. Hic
ɔnr ponit̄ idola-
trie reiectio. cū dr̄.
Nō eīm in erroreꝫ
idolatrie. p In
duxit nos ho. male
artis excogitatio.
id eſt artis idoloꝝ
factiue: q̄ ad malū
inducit. q Nec
vmbra picture. de
corās idolū. Scīē

Leuit. xv. dicit glo. Omne peccatū ē imūdicia aie. ſꝫ
idolatria maxie. t Aut eīm dū letant̄. in feſtis ido
loꝝ. v Inſaniūt. q2 fiūt arrepticij. x Aut cer-
te vati. falſa. de corde ſuo fingentes ea. ſicut faciebāt
aliqui ſacerdotes idoloꝝ denūciātes hoibus pſpera
pter queſtū. y Aut viuūt iniuſte. inferētes pxi-
mis nocumenta. z Aut piurāt cito. ppt̄ maliciaꝫ
ſuā duplicē. ppt̄ qd ſubdit̄. a Dū eīm ɔfidūt ī ido
lis q̄ ſunt ſine aīa. ⁊ p ɔnſ ſine volūtate ⁊ intellectu.
b Male iurātes. i. falſū p idolū iurātes. c Noce
ri ſe nō ſperāt. q2 de hoc puniri nō timēt. ſicut nec ma-
li chriſtiani peierātes p nomē xp̄i. ideo cōcludit̄ coꝝ
punitio cū dr̄. d Utraq̄ ḡ illis euenient digne. id
ē iuſtū eſt vt puniant̄ p vicio vtroq̄. ſ. idolatria ⁊ per
iurio. iō ſubdit̄. e Qm̄ male ſenſerūt de deo. p ido
latriā. f Et iurauerūt iniuſte. piurando ad pximi
defraudationē. g Nō eīm iurātiū eſt virt⁹. i. iura-
mētū nō ē appetēdū tanq̄ pſe bonū. ſ; i neceſſitate tm̄
eo ē vtendū ad veritatis ⁊ fidelitatis int̄ hoies firma
mentū. h Sꝫ peccantiū pe. pam. ſp. i. creſcit ⁊ au-
gmentat̄. i In iuſtoꝝ puaricationē. i. in trāſgreſ-
ſionē mādatorū dei. q̄ ſunt iuſta. nā a deo nō pōt ali-
quid pcedere niſi iuſtū ⁊c.

Capitu. xv.

Tu aūt de⁹. Reprobata idolatria gentiū. h ɔnr
ɔmendatur latria iudeoꝝ. ⁊ diuidit̄ i tres
ptes. Nā p̄mo ponit̄ vere deitatꝭ ɔfeſſio. ſecū

dū q phylo loq̄t̄ h p ſuo tpe. naꝫ an̄ captiuitatē babylo
nis pplus iudeoꝝ fuit irretit⁹ mltis idolatrijs. vt pꝫ. iiij.
Reg. ⁊ p⁹ captiuitatē babylonis tpe antiochi epiphanꝭ
vt hr̄. j. mach. ⁊. ij. Sꝫ et tpe phylonis Cai⁹ impator mi
ſit ſtatuā ſuā p orbē vt adoraret̄ in ea. quā ſoli iudei ado
rare renuerūt. vt dic̄ Joſeph⁹ antiq̄tatꝭ iudaice li. xviij.
et ſub noie iudeoꝝ intelligit xp̄ianos. q̄ tūc adhuc lega-
lia i multis ſeruabāt. ppt̄ qd phylo in coꝝ laudē librum
ſcripſit. vt dicit hiero. in li. illuſtriū viroꝝ. r Labor
ſine fructu. in talib⁹. n. magn⁹ ē labor ⁊ null⁹ fruct⁹. imo
finis peſſim⁹. s Cui⁹ aſpect⁹ dat īſen. ɔcupiaꝫ. attra
hens ei⁹ animū ad idoli reuerētiā. t Et diligit mor.
imaginis. i. vita carētis. Effigiem. ⁊ ſubdit ei⁹ penam di
cens. v Maloꝝ. i. idoloꝝ. x Amatores digni ſt̄
morte. tpali ⁊ eterna. y Sꝫ ⁊ figulus. Hic ɔnr poni-
tur ɔ idolatras inuectio. ⁊ p̄mo ɔ idoloꝝ fictores. ſcd̄o
ɔ eoꝝ cultores: ibi. Oēs. n. inſipientes. Circa primū ſciē
dū. q fingi pprie dicit̄ qd de terra format̄. ⁊ inde figul⁹
appellat̄. ⁊ vaſa terrea fictilia dicunt̄. Et q2 paupes ido
la argentea ⁊ aurea habere nō poterāt. iō figuli ceperūt
idola terrea facere. q̄ quilib⁹ poterat habē. ⁊ d̄ eodē luto
faciebāt figuli vaſa ad varios vſus apta. ⁊ hoc ē qd dr̄.
Sꝫ et figul⁹. et pꝫ lr̄a vſq̄ ibi. a Et de eodē lu. fin. q̄
mū. ſunt. ſ. vaſa honeſtis vſib⁹ applicabilia. b Et ſilr̄
que his ſunt cōtraria. i. applicabilia vſibus inhoneſtis.
c Hoꝝ aūt vaſorum quis ſit vſus. id eſt debeat eſſe.

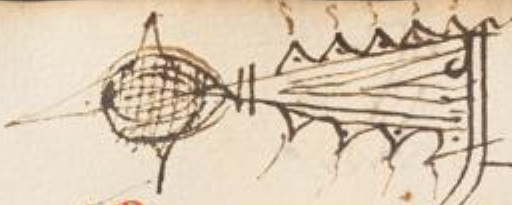

a Iudex ē figulus. qui vasa format ſm vſū ad quē debēt applicari. b Et cū labore vano ⁊c. labor. n. in fingendo vasa nō ē van⁹. q2 deseruit hūanis vtilitatib⁹. ſ3 labor fictiōis idoli ē van⁹. q2 idolū nō valet alicui vſui. c Ille q̄ pauloan̄ d̄ terra fact⁹ fuerat. ſ. figul⁹. nā corp⁹ humanū factum a dño ē terreum.

pōt per cognitionē ⁊ amorē. ⁊ cōcludit phylo de figulo dicens. d Hic. n. ſat. i. ſcire d3. e Se ſuper oēs. idoloꝝ factores. f Delinquere. qui ex terre materia ⁊c. nā tāuilis ē ꝙ nullus d3 ignorare. ꝙ deus nō pōt fieri ex ea. g Omnes enim. Poſt inuectionē contra idolorum fictores. h ponit̄ inuectio ꝯ illoꝝ cultores.

d Et poſt puſillū q2 breuis ē hoīs vita. e Reducit ſe vñ acceptus fuerat. ſc3 ad terram ad quā ducit mutua elemētoꝝ ꝯtrarioꝝ actō: q̄ ſunt i corpe humano. f Repetit⁹ a deo g Anime debitū quā de⁹ repetet in morte. ſicut eā tradiderat i infuſione h Sed cura ē illi ſ. figulo. i Nō q2 laboratur⁹ ē ⁊c. id ē nō ſolū ē ſollicitus de ſuo labore. et vite breuitate. k Sed etiā ꝯcertatur aurifici b⁹ ⁊c. nō argēto q̄ opus ſuū ſit magis ꝑcioſum. ſed ꝙ ſit vtile plurib⁹. q2 pōt haberi paruo ꝑcio: et ꝑ ꝯñs ab omnibuſ l Sed ⁊ erarios imitatur. fingēdo idola factis de ere ſilia. m Et gloriā artis ſue ꝓfert. q2 multitudo hominū ꝓ idolis habēdis recurrit ad eū. n Qm̄ res ſupuacuas. i. nlli⁹ aut parui ꝑcij ꝛ̄ſpectiue ad argēteas vl̄ aureas fingit. q̄ſ quilibet pōt hr̄e.

[a] iudex ē figul⁹. [b] Et cū labore vano deū fingit de eodē luto: [c] ille qui pauloante de terra factus fuerat: [d] ⁊ p⁹ puſillū [e] reducit ſe vñ accept⁹ ē [f] repetitus [g] aie debitū quā hēbat. [h] Sed cura ē illi [i] nō q2 laboraturus eſt: nec qm̄ breuis illi vita eſt: [k] ſ3 cōcertat̄ aurificib⁹ ⁊ argētarijs: [l] ſ3 ⁊ erarios imitat̄: [m] ⁊ glīa3 prefert: [n] qm̄ res ſupuacuas fingit. [o] Cinis ē. n. cor eius [p] ⁊ t̄ra ſupuacua [q] ſpes illi⁹ [r] ⁊ luto vilior vita e⁹ [s] qm̄ ignorauit q̄ ſe finxit. [t] ⁊ q̄ inſpirauit illi aiam [v] ⁊ amat que opat̄: [x] ⁊ q̄ inſufflauit ei ſpm̄ vitalē3. [y] Sed ⁊ eſtimauerūt [z] luſū eē [a] vitā nr̄am: [b] ⁊ ꝯuerſatiōē3 vite ꝯpoſitā ad lucꝝ [c] ⁊ oportere vndecūq3 etiā3 ex malo acq̄rere. [d] Hic enim ſcit [e] ſe ſup oēs [f] delinquere: q̄ ex t̄re materia fragilia vaſa ⁊ ſculptilia fingit. [g] Oēs em̄ inſipiētes ⁊ īfelices [h] ſupra modū aie ſue [i] ſupbi ſūt [k] inimici [l] ꝑpli tui: ⁊ imperātes illi. [m] qm̄ oīa idola nationū [n] deos eſtimauerūt q̄b⁹ neq3 oculoꝝ viſus ē ad videndū: neq3 nares ad ꝑcipiendum ſpm̄: neq3 aures ad audiendu3: neq3 digiti manuū ad tractandū: [o] ſed ⁊ pedes eoꝝ pigri ad ambulandū. [p] Homo. n. fecit illos. [q] ⁊ qui ſpm̄ mutuat⁹ eſt: is finxit illos. [r] Nemo em̄ ſibi ſimilem homo poterit deu3 fingere. [s] Cū. n. ſit mortaliſ [t] mortuū fingit [v] manib⁹ iniquis. [x] Melioꝛ. n. ē ipe his quos colit: q2 ipe quidē vixit cum eſſet mortalis: illi aūt nunq̄. [y] Sed et animalia [z] miſerrimi colunt. [z] Inſenſata. n. [a] comparata his [b] illis ſunt deteriora. [c] Sed nec aſpectu aliq̄s ex hiſ animalib⁹ bona pōt ꝯſpicere: [d] Effugerunt aute3 dei laudem [e] et benedictionē eius.

Et diuiditur in duas partes. q2 primo ponitur inuectio contra cultores imaginu3. ſcdo ꝯ cultores aialiū: ibi Sed et aialia. Circa primū dr̄ g Oēs em̄ inſipientes ⁊ infelices. i. idolatre de deo male ſentientes. et a felicitate vera deuiantes. h Supra modum aie ſue. i. plus q̄3 valeant. i Superbi ſunt. de ſe ꝓſumētes. k Inimici populi tui. oppmē do cultores dei. l Et improperantes illi. tēpore nanq3 phylonis: Gaius erat impator romanus. et miſit ſtatuā ſuā ꝑ orbe3 vt adoraret̄ i ca tanq̄3 de⁹. vt dictū ē. ſ. ꝑcedēti ca. Et intulit dei cultorib⁹ multa grauamina.

o Cinis ē. n. coꝛ ei⁹. ꝑ affectiō3. dicit em̄ Aug. Si diligis terrā terra es. iſte vō totā attentōe3 ſuā ponit ad terre figuratione. que mixtione aque ꝑuata redigeret̄ in puluerē vel cinerē: ꝓpter qd̄ cor figuli dicit̄ cinis. p Et t̄ra ſupuacua. vñ fingit idola. q Spes illius. q2 de hoc ſperat viuere. iō ſubdit̄. r Et luto vilior vita illius. q̄ ordinat̄ ad lucrū ex luto ſicut ad finē et finis ꝓſtantior ē his q̄ ſūt ad finē. et rō h⁹ erroris ſubdit̄ s Qm̄ ignorauit eū qui ſe finxit. ſ. deū q̄ in formatione corporis ē actor principalis. t Et qui inſpirauit illi aiam. ſolus infundēdo eā ꝑ creationē. v Et amat q̄ opat̄. ſ. idola. x Et q̄ inſufflauit ei ſpm̄ vitalē. ſc3 deū ignorauit. ⁊ eſt repetitio eius qd̄ dixit. Et qui inſpirauit illi aiam. ꝑ alia tñ verba. q2 dicit̄ aia inq̄ntū corpus adminiſtrat. ſpūs vō quāto ſupnis vacat. y Sz et eſtimauerūt. idolatre dicti. z Luſum eē. i. carnalē delectationē. a Vitā noſtrā. vñ in ꝑſona taliū dicit̄ ſupra. c. ij. Vbiq3 relinquamus ſigna leticie. qm̄ hec ē ꝑs noſtra. b Et ꝯuerſa. vite humane cōpo. ad lucrū. vñ ſupra. c. ij. ſubditur in ꝑſona taliū. Opprimam⁹ pauperē iuſtum nec parcamus vidue rapiendo bona eoꝝ. iō ſubditur. c Et oportere vndecūq3 etiā ex malo acquirere hec dicebant hoīes de vita alia non ſperantes. cuius erroris fuit ſymonides poeta dicens. ꝙ decet mortalem mortalia ſapere. de quo rep̄hendit eū ph̄us. x. ethi. eo ꝙ hō ſm̄ intellectum eſt quid immortale et diuinū. ex quo ꝯcludit ph̄us. ꝙ hō ſe deb3 ad imortalia ⁊ eterna trahere q̄ntu3

m Qm̄ oīa idola nationū. diuerſarū n Deos eſtimauerūt. ſ. romani. vñ dicit leo papa in ſermone d̄ beatis aplīs Petro et Paulo. ꝙ roma magnā credebat feciſſe religionē. cum nullius gentis reſpuiſſet falſitatē. Cetera patēt vſq3 ibi: o Sed ⁊ pedes eoꝝ pigri ad ambulandū. q2 nō poſſunt ſe mouere. et ſubditur rō cū dicit̄. p Hō enim fecit illos. qui ꝑ artē nō pōt facere aliquid viuū. q Et qui ſpiritū mutuat⁹ ē. a deo. Is finxit illos. et quia cā effectiua potior eſt ſuo effectu. iō ſubdit̄. r Nemo enim ſibi ſimilem poterit deum fingere. qui ſuperioꝛ eſt homine. s Cum enim ſit mortalis. ſ. hō. t Mortuū fingit. ſ. idolum vita carens. v Manibus iniquis. nā ad iniquitatē opus eius ordinat̄. x Melior eſt enim ipe ⁊c. quia melior eſt viuens non viuente y Sed et animalia. Hic ponitur inuectio cōtra cultores brutorū aialium. cum dicit̄. Sed et animalia bruta. z Miſerrimi. idolatre colunt. qui dicūt̄ miſerrimi. eo ꝙ inferiorem ſe colunt tanq̄3 ſupioꝛe3. iō ſubditur. z Inſenſata em̄. i. animalia bruta. a Comparata his. i. hoībus. b Illis ſūt deteriora. quia carent intellectu. c Sed nec aſpectu ⁊c. i. ex his que videbant in dictis aialibus. nō poterāt aliqd̄ bonū arguere. ꝓpt̄ qd̄ deberent ea colere. d Effugerunt aūt dei laudē. brutis aialib⁹ impēdentes ipſam. ⁊ ꝑ ꝯñs. e Bñdictionē eius. i. gr̄e ſue donu3. qd̄ frequēter in ſcriptura bñdictio nominat̄ eo mō loquēdi q̄ dr̄. j. Reg. xv. Accipe benedictione3 hanc ⁊c.

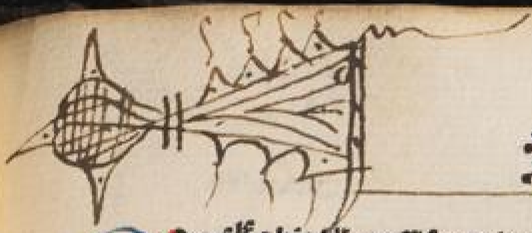

Capitulum xvj.

PRopter hec et his ſimilia paſſi ſunt digne tormēta. Hec ē tercia ps in qua recolit̄ terciū dei bn̄ficiū collatū hebreis. et ecōtrario tormētū inflictū egyptijs. Et eſt iſtud bn̄ficiū de cibo collato iudeis in deſerto. pncipalr̄ tn̄. nā et alia q̄dā bn̄ficia ſecundario in hoc ca. recoluntur. tes ꝑplm iſrl̄ murmurantē affligentes. Et ex hoc poſſet obijci hebreos nō fuiſſe melior̄ cōditōis q̄ egyptij morſibus aialiū afflicti. qd̄ remouet ꝑ hoc. q dn̄s ſtatim dedit remediū hebreis penitentibꝰ dicens moyſi. Fac ſerpentē eneū. et pone eū pro ſigno. et q̄ aſpexerit eū viuet. et hoc ē qd̄ dicitur

Agit̄ pſens ca. in duas ptes diuidit̄. q2 primo recolit̄ coturnicū eſca. ſecūdo māna celitꝰ data. ibi. Pro q̄bꝰ angelorū eſca. Prima in duas nā pmo bn̄ficiū dictū recolit̄. ſecūdo quedā obiectio remouet̄ ibi. Etenī cū ill. Circa primū cōtinuādo ſe ad pcedentia immediate dicit.

a Propter hec et his ſilia. ſ. idolatrias pdictas b Paſſi ſūt digne tormēta. ſ. egyptij idolatre c Et per multitudinē beſtiarū exterminati ſunt. ſ. ranarū et muſcarū Exod. viij. Sciendū tn̄ vbi tranſlatio noſtra habz. Omne genus muſcarū Exo. viij. In hebreo habet̄. cōmixtionē. et dic glo. hebraica. q venerunt aialia diuerſorū generū ad afflictiōez egyptiorꝫ.

Capitulum xvj.

PRopter hec et his ſilia paſſi ſūt digne tormēta: et ꝑ multitudinē beſtiarū extmiati ſūt. pro q̄bꝫ tormētꝫ bn̄ diſpoſuiſti ꝑplm tuū: q̄bꝫ dediſti ɔcupiaꝫ delectamēti ſui nouū ſaporē eſcam parās eis ortigometrā vt illi q̄dē cōcupiſcētes eſcā: ꝑpterea q̄ illis oſtēſa et miſſa ſūt etiā a neceſſaria ɔcupia auerterent̄. Hi āt i breui iopes facti. nouā guſtauerūt eſcā: Oportebat. n. illis ſine excuſatiōe q̄dē ſupuenire iteritū exercētibꝫ tyrannidē: his āt tm̄ oſtēdere quēadmodū inimici eoꝝ extmiabāt. Etenī cū illis ſupuenit ſeua beſtiaꝝ ira: morſibꝫ ꝑuerſoꝝ colubroꝝ extmīnabant̄. Sz nō imꝑpetuū tua ira ꝑmāſit: ſꝫ ad correptionē i breui turbati ſunt ſignū hn̄tes ſalut̄: ad cōmemoratōez mādati legis tue. Qui. n. ɔuerſus ē: nō ꝑ hoc qd̄ videbat ſanabat̄: ſꝫ ꝑ te oīm ſaluatorē. In hoc aūt oſtēdiſti inimicis tuis. q2 tu es q̄ liberas ab omni malo. Illos. n. locuſtaꝝ et muſcaꝝ occiderūt morſꝰ. et nō ē inuenta ſanitas aīe illoꝝ. quia digni erant ab huiuſmodi exterminari. Filios aūt tuos. nec draconū nec venenatoꝝ vicerūt dentes. Miſericordia eni3 tua aduenies ſanabat illos. In memoria enim ſermonū tuorū extermiabant̄: et velocit̄ ſanabant̄. ne in altā incidētes obliuionem. nō poſſent tuo vti adiutorio. Etenī neq3 herba neq3 malagma ſanauit eos. ſed tuus dn̄e ſermo q̄ ſanat oīa Tu es dn̄e q̄ vite et mortis habes poteſtatem et deducis vſq3 ad portas mortis et reducis. Hō aūt occidit quide3 ꝑ maliciā aīam ſuā: et cū exierit ſpūs nō reuertet̄ nec reuocabit aīam

y Etenī cū illis. ſcꝫ hebreis. et ptꝫ ex dictis. z Sed nō impꝑetuū ira tua ꝑmāſit nā dediſti eis remediū. vt dictū ē. iō ſubdit̄. a Sed ad correptioēm in breui. tempore. b Turbati ſunt. morſibꝰ ſerpentū. c Signū hn̄tes ſalutis. ſerpentem eneū. d Ad cōmemorationē etc. id eſt ꝑcuſſi et ſanati eſſent memores mādatoꝝ tuoꝝ ad implendū ipſa. e Qui. n. cōuerſus eſt. ſ. de hebreis ꝑ penitentiam. f Nō ꝑ hoc qd̄ videbat ſanabat̄. ſ. ꝑ ſerpentē eneū. qui nullā virtutē habebat ſanandi. g Sed ꝑ te oim ſaluatorem. ſupple ſanabat̄. h In hoc etc. q̄ liberas. clamātes ad te. i Illos. n. ſ. egyptios. Illos autē locu. et muſ. occiderūt morſus. vt pre dictū ē. k Et nō eſt inuēta ſanitas. i. nō ē datū remediū. Sꝫ ɔ hoc

d Pro quibꝰ tormētꝫ. i. loco tormētoꝝ egyptijs inflictoꝝ. et ecōtrario. e Bn̄ diſpoſuiſti. etc. dediſti ɔcu. delec. ſui. ſ. cibū delectabilē ab eis cōcupitū Nume. xj. f Nouū ſaporē. nā māna deſipiebat eis. ꝑpter qd̄ ɔcupierūt eſum carniū. g Eſcaꝫ parans eis ortigometrā. i. coturnicē. et ponit̄ h ſingulare pro plurali. ſicut Exo. viij. Venit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcarū. et ſic ē in ꝑpoſito. q2 tūc venit coturnicū maxia multitudo. h Et illi q̄dē. ſ. egyptij. i Cōcupiſcētes eſcā. ad ſui nutrimētū. k Propterea q̄ illis oſtēſa et miſ. ſt̄. ſ. ranas et muſcas venenatas cibos egyptioꝝ fedantes et venenātes. l Etiā a neceſſaria ɔcupia. i. a ɔcupiſ cibi neceſſarij. m Auerterent̄. horrētes cibos comedere fedatos et venenatos. n Hi aūt. i. hebrei. o In breui inopes facti. i. in breui tpe. p Noua guſtauert̄ eſcā ſcꝫ ortigometrā. et ſubdit̄ vtriuſq3 cauſa cū dicitur. q Oportebat etc. et iūgat̄ ſic lr̄a. Oportebat eni illis ſcꝫ egyptijs. s Exercētibꝰ tyrānidē. in hebreis q̄s affligebāt iniuſte exod. j. r Sine excuſatiōe q̄dem ſupue. interitū. i. ſine remedio. t His āt. i. hebreis v Tm̄ oſtēdere. ad eoꝝ cōſolatōez. x Quēadmodū ini. eoꝝ egyptij. Extēmiabant̄. ſequitur. y Etenim Hic ɔn̄r remouet̄ q̄dā obiectio. et ſcd̄o infertur diuine poteſtatis ɔfeſſio: ibi. Tu es dn̄e. Circa primū ſciendum q Nume. xxj. dicitur. q dominus miſit ſerpē-

vr̄ q2 Exo. viij. dr̄. q dn̄s illā plagā remouit. Ad qd̄ dicēdū q hoc nō fuit ad pces egyptiorū. ſed ad pces moyſi: ꝑpter qd̄ remediū nō fuit datū egyptijs ſicut hebreis. iō ſubditur. l Filios āt tuos. id ē hebreos. m Nec draconū nec venenatoꝝ vicerūt dētes. nā ſanati fuert̄ penitentes. iō ſubdit̄. Miſcdia eni tua etc. Sequit̄. n In memoria eni. id ē vt eſſent memores. o Sermonū tuorū exterminabant̄. i. affligebant̄. p Et velociter ſanabantur per tuā miſcdiam. q Ne in altā id ē pfundā. r Incidētes obliuionē. dei. s Nō poſſent tuo vti adiutorio. ꝑpter contēptū tui. ſm q dr̄ ꝑuer. xviij. Impius cū in profundū peccatoꝝ venerit contemnit. et. xxix. Repentinus veniet ei interitus. t Etenim neq3 herba. medicinalis. v Neq3 malagina. i. emplaſtrū. x Sanauit illos. ſed tuus dn̄e ſermo. q2 dicere dei eſt facere. pſal. xxxij. Dixit et facta ſunt y Tu es dn̄e. ex dictis infertur diuine virtutis confeſſio cum dicitur. Tu es domine qui vite. conſeruande. z Et mortis inferende. z Habes poteſtatē. tua voluntate. a Et deducis ad portas mortis. corporalis b Et reducis. ſanādo. ad portas vo mortis ſpūalis n̄ deducit. q2 nō ē actor peccati. ſed homo ꝑ defectibilitatē liberi arbitrij. iō ſubditur. c Homo aūt occidit quidē ꝑ maliciā. mortalis culpe. d Aīam ſuam. q̄ immortalis ē morte nature. e Et cum exierit ſpūs a corpe. f Nō reuertet̄. via hac. g Nec reuo. aīaꝫ. ſ. ipm corpꝰ

a Que recepta ē.i.ſepata ab eo. b Sed tuam ma.
effu.impoſſibile ē. nā aīe iuſtoꝝ recipiuntur i manu dīne
miſcdie.pctōꝝ vō in manu ſue iuſticie.iō ſubditur.
c Negātes.n.noſſe te impij.egyptij. d Nouis aqſ
7 grādinib⁹ ꝛc.ħ hr̄ exo.ix.vbi dr̄.ꝙ ſup t̄rā egypti grā-
do et ignis mixta
parit̄ ferebant̄. et
ille ignis forti⁹ cō-
burebat. ꝗ̄ ſi eſſet
ſol⁹.iō ſb̄dit̄. Qd̄
eniꝫ mirabile erat
ꝛc.et ſubdit̄ cā.
e Vindex ē eniꝫ
orbiſ.i.creatura or
bis. f Iuſtoꝝ
.i. hebreoꝝ ab egy
ptijs iniuſte affli-
ctorū.ꝓpt̄ qd̄ crea
tura obediēs crea
tori mirabilib⁹ mo
dis affligebat egy-
ptios.vn̄ 7 adhuc
ſubdit̄. g Quo
dā.n.tpe māſueta
bat̄ ignis. pdictuſ
h Ne cōbureret̄
q̄ ad impios. egy-
ptios. i Miſ-
ſa erant aīalia. ad
eoꝝ afflictiōem vt
dictū ē.ſ. in pnci-
pio hui⁹ capituli.
k Sꝫ vt ipi.egy-
ptij. l Viden-
tes.ꝙ aīalia eis no
ciua nō cōburebā-
tur.et vt eis vtilia
vt boues 7 iumēta
eodē igne cōſume-
rēt. m Scirēt
p hoc n Qm̄
dei iudicio .cui cre-
atura obedit ad nu
tū. o Patiunt̄
pſecutionē.et quo
dā tpe in aqua ſu
pra virtutē nālem
p Ignis arde-
bat ꝛc. repetitio ē
ad maiorē expſſio

a q̄ recepta ē b ſed tuā manū
effugere ipoſſibile ē c Negā
tes.n.noſſe te impij ꝑ forti
tudinē brachij tui flagella
ti ſunt: d nouis aq̄s 7 grādi-
nib⁹ 7 pluuijs pſecutōꝫ paſ
ſi: 7 ꝑ ignē cōſummati. Qd̄
em̄ mirabile erat in aq̄ que
oīa extiguit: pl⁹ ignis vale
bat. e Vindex ē.n. orbis f iu
ſtorū. g Quoddā.n.tpe mā
ſuetabat̄ ignis. h ne cōbure-
rent̄ q̄ ad ipios i miſſa erāt
aīalia: k ſed vt ipi l videntes
m ſcirēt: n qm̄ dei iudicio o pa
tiunt̄ pſecutionē. Et quo-
dā tpe i aqua ſupra virtutē
ignis p exardebat vndiqꝫ vt
iniquā terre natiōeꝫ exter-
minaret. q Pro q̄b⁹ r angelo
rū eſca s nutriſti pplm̄ tuuꝫ
t 7 paratū panē de celo pſti-
tiſti illis ſine labore: v om̄e
delectamētū i ſe hn̄tē: 7 oīs
ſaporis ſuauitatē x Subaꝫ
em̄ tuā 7 dulcedinē tuā quā
in filios habes y oſtēdebas:
z 7 deſeruiens vniuſcuiuſqꝫ
voluntati a Ad qd̄ q̄ſqꝫ b vo
lebat cōuertebat̄. c Nix āt

et glacies ſuſtinebant vim
ignis: 7 nō tabeſcebāt. d vt
ſcirēt qm̄ fruct⁹ inimicorū
e exterminabat ignis ardēs:
in grādine f 7 pluuia choru
ſcās. g Hoc aūt iteꝝ h vt nu-
trirent̄ iuſti: i ignis etiā ſue
virtutis oblit⁹ ē. l Creatura
em̄ tibi factori deſuiēs ex-
ardeſcit i tormētū aduerſ⁹
iniuſtos. 7 leuior fit ad bn̄
faciendū ꝓ his q̄ in te cōfi-
dunt. k Propt̄ hoc 7 tūc oīa
tranſfigurata l oīm nutrici
gratie tue deſeruiebāt. ad
volūtatē eorū qui a te deſi
derati ſunt: m vt ſcirēt filij
tui n q̄s dilexiſti dn̄e: o qm̄ n̄
natiuitatis fruct⁹ p paſcūt
hoīes: q ſꝫ ſermo tu⁹ hos q̄ i
te crediderīt: ꝯſeruat. r Nō
em̄ ab igne n̄ poterat exter-
miari: s ſtatim ab exiguo ra
dio ſolis calefactū tabeſce
bat. vt notū oīb⁹ eſſet. t qm̄
oportet pūenire ſolem v ad
benedictiōem tuam: x et ad
ortū lucis y te adorare z In-
grati enim z ſpes tanq̄ hy-
bernalis glacies tabeſcet:

ter oſtendit effectū oppoſitū ignis ad cōſolatiōem he-
breoꝝ dicēs. g Hoc aūt iterum fuit mirabile.
h Vt nutrirēt.i.viuerēt. i Ignis etiā ſue vir-
tutiſ oblitus eſt.ſ.ignis in camino triū pueroꝝ Dan.
iij.et etiam in egypto. naꝫ animalia hebreoꝝ de q̄bus
nutriebāt̄. igne
7 grādine nō fu
erūt leſa. lꝫ em̄ i
terra geſſen i q̄
fuerūt filij iſrl̄.ñ
fuerit illa peſti-
lentia grādinis
et ignis. vt dicit̄
Exod.ix.tamen
fuit in circuitu
illius terre: 7 ſic
dicitur ꝗ̄tuꝫ ad
hoc ignis obli-
tus ſue virtutiſ
inquātuꝫ aīalia
illius terre non
leſit. ſicut aliarū
in circuitu exi-
ſtentiū. 7 ſubdi-
tur cauſa huius
differētie cū dr̄.
l Creatura.n.
tibi factori ꝛc. 7
pꝫ lr̄a vſqꝫ ibi.
k Propt̄ hoc
7 tūc oīa trāſfi-
gurata.i. tranſ-
mutata a ꝓpeta
te ſue nature ſꝫ
imperiū volūta
tis tue.
l Oim nutri-
ci grē tue deſer-
uiebāt. vt dictū
eſt de igne 7 mā
na. m Vt ſci
rēt filij tui.ſ.he-
brei iuſti.
n Quos dile-
xiſti dn̄e. amore
ſpāli. ꝓpt̄ quod
data fuit eis lex
7 ꝓphete 7 alia
ſpecialia benefi
cia dei. pſal. cxl-
vij. Nō fecit taliter om̄i natiōi 7 iudicia ſua n̄ manife
ſtauit eis. o Qm̄ nō nati. fructus.i.nati de terra.
p Paſcūt hoīes. ſuppie ſoli. q Sed ſer. tuus ꝛc.
Deut. viij. Nō in ſolo pane viuit homo. ſꝫ in oī verbo
qd̄ egredit̄ ex ore dei. r Qd̄ em̄ ab igne n̄ poterat
exterminari.ſ.māna que ad ignē indurabat̄ et ad ſolē
liquefiebat. iō ſubditur. s Statim ab exi. ra. ꝛc. vt
notū oībus eſſet.ſ.hebreis. t Qm̄ oportet pūe. ſo
lē.i.ortū ſolis. v Ad bn̄di. tuā.i.ad colligēdū mā-
na q̄ bn̄dictio dei dr̄. eo ꝙ gratis ab eo dabat̄. x Et
ad ortū lucis.i.ſol. y Te adorare. de bn̄ficij tui col
latiōe. et ſubdit̄ cā cū dr̄. z Ingrati em̄.i.ei⁹ q̄ dei
bn̄ficiū nō recogſcit z Spes tāq̄ hyber. gla. tabe-
ſcet.i. totalit̄ pibit. ſic exponitur cōiter. ſꝫ Exo. xvi. dr̄.
Cūqꝫ incaluiſſꝫ ſol liq̄fiebat. qd̄ ꝓpe fit i meridie. 7 iō
ibi dictū fuit ſm hebreos. ꝙ tps colligēdi erat p⁹ ſoliſ
ortū vſqꝫ ad horā ſextā. 7 ſm ħ alit̄ exponēda ē ħ lr̄a
Oportet pūenire ſolē.i. feruorē ſolis ad colligendum
māna. q̄ dr̄ hic bn̄dictio dei. Et ad ortum lucis.i. ſolis
Te adorare in principio collectionis vel collationis
diuini beneficij. Sed contra hoc videtur qd̄ hic pmit
tit̄. Statim ab exiguo radio ſolis ꝛc. hora vō ſexta nō
eſt exiguus radi⁹ in vtute ſꝫ fortiſſim⁹. dicēdū ꝙ immo

nem eius qd̄ dictū eſt ſupra. Qd̄ em̄ mirabile erat ꝛc. et
ſequit̄. q Pro quib⁹. Hic ꝯſr̄ agit̄ de māna collata
7 pmo exprimit̄ hebreoꝝ cōſolatio. ſcdo egyptioꝝ affli-
ctio: ibi. Nix aūt. Circa primū dr̄. q Pro q̄bus.i. ꝑ
afflictiōibus egyptioꝝ dictis. r Angeloꝝ eſca.i. mā-
na que dicit̄ angeloꝝ eſca. eo ꙩ deſcendebat miniſterio
eorū. nā cibo corpali nō vtūt̄ Thobie. xij. s Nutriſti
pplm̄ tuū Exo. xvj. t Et paratū panē d̄ celo. aereo. nā
cū rore deſcēdebat Nume. xj. Preſtitiſti illis ſine labo
re. ſuo. v Omne delectamētū in ſe hn̄tē ꝛc. nam ho
nis ſapiebat ꝑut volebāt. vt hr̄ ꝯſr̄ cū ſubdit̄. x Sub
ſtantiā. n. tuā.i. diuitias tue bonitatis. y Oſtēdebas
in cibo māne. z Et deſeruiēs vniuſcuiuſqꝫ volūtati.
exiſtēti de numero bonorū. nā mal' inſipid⁹ erat cib⁹. vn̄
dicebāt Nume. xxj. Nauſeat aīa nr̄a ſup cibo iſto leuiſſi
mo. a Ad qd̄ q̄ſqꝫ. bon⁹. b Volebat cōuertebat̄
ſapiēdo ſibi ſicut volebat. et ħ nō erat ex nā māne. ſꝫ diui
na vtute. c Nix aūt. Hic reuertit̄ ad egyptiorū affli
ctionē dicēs. Nix aūt 7 glacies ꝛc. tabeſcebāt.i. liquefie-
bant. qꝛ mixta pariter ferebāt̄. vt pdictū ē. d Vt ſci-
rēt qm̄ fructus inimicorū.ſ. egyptiorū. e Extermia-
bat ignis ardēs in grādine. ſine grādinis diſſolutione.
f Et pluuia choruſcans. fulguratiōe Exo. ix. Cōſequē

ſi cōparet̄ ad feruoꝛē ignis. de q̄ h loquit̄ ꝛ cōparatiue
vt pꝫ. liber aūt Exo. eſt de canone. nō aūt liber ſapie.
propter qd litera huius libri magis trahenda eſt ad li
brum illum q̄ ꝫ econuerſo ꝛc.

erat timendū de fuga eoꝝ. et ſubdit̄ rō. ¶ r Quī ſonit⁹
deſcēdēs. i. fragor aeris p modū tonitrui. ¶ s Pertur
babat illos. ꝛ pſone tri. illis apparentes. i. fātaſmata ter
ribilia. ſicut aliq̄n fit i ſomnis. ¶ t Et ignis quidē nul
la vis poterat illis lu. p̄bere. ꝑpter denſitatē tenebre.

Capitulum. xvij.

Magna eī ſūt iudi-
cia tua domine
Hec ē pˢ t̄rta i
qua recolitur be
neficiū luc̄ da-
tū hebreis. et p
oppoſitum affli-
ctio tenebraruꝫ
inductarū egy-
ptijs. ꝛ p̄mo po
nit̄ hic ſecūduꝫ
ſecūdo p̄mū: ibi
Sanct̄ aūt tu-
is. c. ſeqnti. Pri
ma i tres. q꜡ pri
mo ponit̄ obte-
nebratio egypti
oꝝ. ſecūdo deri
ſio magoꝝ: ibi.
Et magice art̄.
tercio cōis affli-
ctio amboꝝ: ibi
Illi aūt. Circa
primū dicitur.
¶ a Magna. n.
ſunt iudicia tua
dn̄e. q꜡ ſūt icon-
p̄heſibilia. Ro.
xi. Q̄ incomp-
heſibilia ſunt iu
dicia eius.
¶ b Et inenar-
rabilia v̄ba tua.
id eſt opa verbo
tuo facta.
¶ c Propt̄ hoc
indiſciplinate aīe
i. hoīes v̄itateꝫ
diligere nolen-
tes cuiuſmōi fu
erūt egyptij. qui

ꝛ diſperiet tanq̄ aqua ſup-
uacua. ¶ Capi. xvij.
ᵃMagna ſt̄. n. iudicia
tua dn̄eᵇ ꝛ ienarrabi
lia v̄ba tua: ᶜꝑpt̄ h
indiſciplinate aīe errauert
ᵈDuꝫ. n. pſuaſum hn̄t iniq̄
ᵉpoſſe dn̄ari nationi ſancte
ᶠvinculis tenebraꝝ ᵍꝛ longe
noctis cōpediti: ʰincluſi ſb
tectis fugitiui: ⁱꝑpetue ꝓui-
dētie ᵏiacuerūt ˡꝛ dū putāt
ſe latere ᵐin obſcuris pctīs
ⁿtenebroſo obliuionis vela-
mento diſpſi ſūt: ᵒpauētes
horrēde: ꝛ cū admiratione
nimia ꝑturbati. ᵖNeq꜠ eīn
q̄ ꝯtinebat illos ſpelūca ᑫſi-
ne timoꝛe cuſtodiebat ʳqm̄
ſonit⁹ deſcēdēs ˢꝑturbabat
illos: ꝛ pſone triſtes ill' ap-
parētes: pauorē illis p̄ſta-
bāt. ᵗEt ignis q̄dē nll'a vis
poterat illis lumen p̄bere:
nec ſyderuꝫ limpide flame
illūīnare poterāt illaꝫ no-
ctē horrēdā. ᵛapparebat āt
illis ſubitane⁹ ignis timo-

re plen⁹ ꝛ timoꝛe ꝑcuſſi illi
us q̄ nō videbat̄ faciei eſti-
mabāt deterioꝛa eē q̄ vide-
bant̄: ˣꝛ magice art̄ appoſi
ti erāt deriſus ʸꝛ ſapiē glo-
ria correptio cū cōtumelia
Illi. n. q̄ ꝓmittebāt timo-
res ꝛ ꝑturbatiōes expellē
ſe ab aīa lāguēte: hi cū deri
ſu pleni timore lāguebant
ᵃNam etſi nihil eos ex mō
ſtris ꝑturbat: ᵇtrāſitu aīa-
liū ꝛ ſerpētiū ſibilatiōe cō-
moti: tremebūdi peribant
ᶜꝛ aerē quē nulla rōne q̄s ef
fugere poſſꝫ: ᵈnegātes ſe vi-
dere. ᵉFrequēter. n. p̄occu-
pant peſſima ᶠredarguente
ꝯſcia. ᵍCū ſit. n. timida ne
q̄tia ʰdata ē in oīm ꝯdēna-
tionē. ⁱSemꝑ. n. p̄ſumit ſe-
ua. ᵏꝑturbata ꝯſcia. ˡNihil
eīn ē timor niſi p̄ſumptiōis
adiutoriū: ᵐꝓditio cogita
tionis auxilioꝝ. ⁿEt dū ab
intro ᵒminor ē expectatio:
ᵖmaiorē putat potētiaꝫ ei⁹
cauſe de q̄ tormentū p̄ſtat.

¶ v Apparebat āt
illis ſubi. ignis ꝛc.
id eſt in momento
apparēs nō ad eo-
rū ꝯſolatōem. ſed
magis ad deſolati
onem. q꜡ grauiora
formidabāt eueni
re. ¶ x Et magi-
ce art̄. Hic ꝯn̄r de
ſcribit̄ deriſio ma-
goꝝ q̄ a principio
ꝑſecutiōis egypti
conati ſunt facere
ſilia opibus moy-
ſi: vt hr̄ Exo. vij. ꝛ
viij. s defecerūt in
tercio ſigno. ꝑpt̄
qd merito facti ſt̄
in deriſuꝫ. Et h eſt
qd dr̄. ¶ y Et ma-
gice artis appoſiti
erant deriſus. i. p̄-
dictis malis acceſ
ſit deriſus magoꝝ
pharaonis.
¶ z Et ſapie ꝛ glo-
rie correptio cum
cōtumelia. i. ſapia
de q̄ magi gloria-
bant̄ correpta fuit
ꝯtumelioſe. nā fu-
erūt ꝑcuſſi cū alijſ
itaq꜠ nō poterāt ſe
vl' alios iuuare. iō
ſubdit̄. Illi. n. ꝛc.
ꝛ pꝫ. ¶ a Nā etſi
nihil eos ex mon-
ſtris ꝑturbabat. eo
q꜠ erāt talib⁹ aſſue
ti. ſicut de balaam
mago dicit gloſa:

videntes tot dei mirabilia remāſerūt in erroꝛe ſuo ob
ſtinati. iō ſubditur. ¶ d Dū eīn pſuaſum hn̄t. i. pro
firmo tenent. ¶ e Poſſe dn̄ari nationi ſancte. crede
bant eīn q꜠ deus nō poſſet hebreos de ſeruitute eoꝝ li
berare. ¶ f Vinculis tenebrarū palpabiliuꝫ Exo. x.
¶ g Et longe noctis cōpediti. q꜡ trib⁹ dieb⁹ nemo mo
uit ſe de loco in quo erat: vt dicit̄ ibidē. ¶ h Incluſi
ſub tectis fugitiui. ibi eīn fugerāt aliq̄ timore ꝑcuſſio
nis inferende. ¶ i Perpetue ꝓuidentie. ſ. diuine. q꜡
deus ab eterne ꝓuidit oīa. ¶ k Iacuerūt. de locis i
q̄bus erāt ſe nō mouētes. vt dictū ē. ¶ l Et dū putāt
Hic ꝯn̄r ponit̄ dicte obtenebratiōis rō. erāt eīn egy-
ptij tenebris ſp̄ūalib⁹ peccatoꝝ īuoluti. ꝑpt̄ qd iuſtū
fuit vt tenebris coꝛꝑalibus inuoluerētur. vt pena cor-
reſpōderet peccato. et hoc ē qd dr̄. ¶ l Et dū putant
ſe latere. a cōſpectu diuino. ¶ m In obſcuris pctīs.
que dicūtur obſcura eo q꜠ fiūt i occulto Ioh. iij. Qui
male agit odit luceꝫ. ¶ n Tenebroſo obli. vela. diſp.
ſunt. nā aliq̄ erāt in cāpis. aliq̄ in domib⁹. aliqui in vil
larū plateis. et ſupuenietibus ſubito palpabilibus te-
nebris. nullus mouere ſe potuit. nec p ꝯn̄s ſe vel aliū
cōſolari: ꝑpt̄ qd dicūtur h. Tenebroſo obliuiōis ve-
lamēto diſpſi. ¶ o Pauētes horrēde ꝛc. ex tenebra
tōne ſubita. ¶ p Neq꜠. n. q̄ ꝯtinebat illos ſpelūca. i.
tenebra q̄ ſpelūca dr̄. eo q꜠ in ſpeluncis ꝓfundis ſunt
tenebre dēſe. ¶ q Sine timoꝛe cuſtodiebat. ita q꜠ n̄

Nume. xxij. Balaā aſſuetus mōſtris ad vocē aſine n̄ ex
pauit. ¶ b Trāſitu aīaliū ꝛc. nā timor ex modico fremi
tu facit formare imaginatiōem terribiliū. ſicut multum
timēs credit adeſſe hoſtes ex ſonitu folioꝝ. vl' aliq̄ hmōi
¶ c Et aerē quē nulla rōne q̄s effugere poſſet. q꜡ null⁹ p̄t
viuere ſine aeris reſpiratione. ¶ d Negātes ſe videre.
ex tenebrarū denſitate. ¶ e Frequēter. n. p̄occupabāt
peſſima id eſt credebant adeſſe eſtimatione falſa.
¶ f Redarguente cōſcia. erant eīn cōſcij maloꝛū ſuoruꝫ.
pro quibus ſciebant ſe dignos punitione diuina. ex hoc
eſtimabant ſibi euenire peioꝛa. ¶ g Cum ſit eīn timida
nequitia. q꜡ facit timidos. ꝑpter qd latrones ſūt timidi
¶ h Data eſt in omniuꝫ condemnatōꝫ. i. punitioni. Ti-
mor eīn quem ſuſtinent hoīes mali eſt quedam pena ip
ſoruꝫ. ¶ i Semꝑ eīn preſumit ſeua. i. p̄eſtimat magna
mala ſup ſe ventura. ¶ k Perturbata cōſciētia. timo-
re pene ex peccatoꝝ recoꝛdatione. ¶ l Nihil eīn eſt ti-
mor. niſi p̄ſumptiōis adiutorium. i. augmentū eſtimati
onis imminentis pene. quam facit credere maioꝛem.
¶ m Proditio cogitationis auxilioruꝫ. nam timor faci
ens pallorem in facie. ꝓdit cogitationē auxilij. q꜡ demō
ſtrat q꜠ timēs auxiliū deſiderat. ¶ n Et duꝫ ab itro. i. in
mente timētis. ¶ o Minor ē expectatio. i. ſpes auxilij
¶ p Maiorē putat ꝛc. q꜡ credit maioꝛa adeſſe mala. et ē
repetitio eiuſdem ſentētie que p̄dicta eſt. Actoꝛ eīn hu-
ius libri frequēter eandē ſententiā repetit per alia verba

a Illi aūt. Hic ꝯñr ponit afflictio egyptioꝝ oim ex ob tenebratiōe: cū dr. Illi aūt q̄ in potēte venere noctē. i. tenebras denſas. q̄ dicitur nox potēs ex lōga duratione. ſcʒ triū dieꝝ. ⁊ ex dēſitate ꝓpter quā de loco ſuo nō poterat q̄s ſe mouere. b Et ab īfimis. i. a t̄ra ⁊ aq̄. ex q̄b⁹ aſcenderunt fumi. aereʒ ingroſſantes c Et ab altiſſimis. i. ex denſatiōe nubiū illuminatiōeʒ aeris impediente. d Eūdē ſomnuʒ dormiētes ⁊c. egyptij nāq̄ꝫ qui ī illo triduo fuerunt aliquātuluʒ oppreſſi ſomno. ſtatim terribilia ſomnia patiebanꝫ intantū ꝙ aliq̄ moriebanꝫ. iō ſubdiꝫ. e Aliquādo aīe deficiebant traductiōe. i. ſepatione aīe a corpore. f Subitane⁹. n. ⁊c. ⁊ ꝑ ꝯñs magis nociuus. g Deinde ſi q̄ſq̄ꝫ ex illis decidiſſʒ. in terrā ex timore. h Cuſtodiebaꝫ i carcere. q̄ꝛ nō poterat ſe mouere. i Si em̄ ruſticus quis erat ⁊c. nam vbicūq̄ꝫ erat aliq̄s occupatus in agro vel in domo tenebris ſupuenientib⁹ ibi māſit trib⁹ diebus. iō ſubditur. k Una em̄ cathena ⁊c. et patet. l Siue ſpūs ſibilans. i. vent⁹ flans m Aut inꝫ ſpiſſos ⁊c. aut reſonās de altiſſi. mō. echo. i. ſonus reflexus. n Deficiētes faciebāt illos p̄ timore. repetitō eſt ſnie ſuprapoſite. ſ. ꝙ timor faciebat eos eſtiare magna pericula ex occaſione modica. Cōſequēter oſtēdiꝫ ꝯtrarium ad alios dn̄a cū dr.

a Illi aūt q̄ ī potētē venere noctē: b ⁊ ab infimis c ⁊ ab altiſſimis ſupuenietē: d eūdeʒ ſomnū dormiētes aliq̄n mōſtroꝝ exagitabanꝫ timore: e aliq̄n aīe deficiebāt traductōe. f Subitane⁹. n. illis et inſpat⁹ timor ſupuenerat. g Deinde ſi q̄ſq̄ꝫ ex illis decidiſſet: h cuſtodiebaꝫ ī carcē ſine ferro recluſus. i Si em̄ ruſtic⁹ q̄s erat: aut paſtor: aut agri laboꝝ opari⁹ ꝑoccuptat⁹ eēt: ieffugibilē ſuſtinebat neceſſitatē. k Una em̄ cathena tenebrarū oēs erant colligati. l Siue ſpūs ſibilās: m aut inꝫ ſpiſſos arboꝝ ramos auiū ſon⁹ ſuauis: aut vis aque decurrētꝭ nimiū: aut ſon⁹ valid⁹ p̄cipitāꝝ petraꝝ: aut ludētiū aīaliuʒ curſus inuiſus: aut mugiētium valida beſtiaꝝ vox: aut reſonās de altiſſimis montib⁹ echo: n deficiētes faciebāt illos p̄ timore. o Ois em̄ orbis terraꝝ p limpido illumiabaꝫ lumine. ⁊ nō impeditis opib⁹ cōtinebaꝫ. q Solis aūt illis r ſuperpoſita erat ḡuis nox: s imago tenebraꝝ q̄ ſupuentura illꝫ erat. t Ipſi ergo ſibi erāt grauiores tenebre.

Capitulū. xviij.

a Sanct[is] āt tuis b maxima erat lux c ⁊ hoꝝ q̄dē d vocez inimici audiebāt ſꝫ figurā nō videbāt. e Et q̄ꝛ nō ⁊ ipi f eadem paſſi erāt: g magnificabant te: h ⁊ q̄ ante leſi erāt: i q̄ꝛ nō ledebant k gr̄as agebāt tibi l ⁊ vt eſſet dr̄ia: m te deū petebāt. n Ꝓpē qd̄ ignis ardētem colūnam ducē habuerunt ignote vie: o et ſolem ſine leſura boni hoſpitij p̄ſtitiſti. p Digni q̄dē illi q carere luce ⁊ pati carcerē tenebrarū r qui īcluſos cuſtodiebāt filios tuos: s per quos incipiebat incorruptum legis lumē ſeculo dari. t Cum cogitarēt v iuſtorum occidere infantes: x ⁊ vno expoſito filio y ſꝫ liberato z in traductionē illoꝝ a multitudinē filiorū b abſtuliſti c ⁊ pariꝫ illos d perdidiſti in aqua valida. e Illa. n. nox f ante cognita ē a prīb⁹ noſtris g vt vere ſcientes quib⁹ iuramētis crediderūt: h aīequiores eſſent. i Suſcepta ē autē a populo tuo ſanitas quidē iuſtorum: iniuſtoꝝ autem exterminatio. k Sicut em̄ leſiſti aduerſarios noſtros: l ſic et nos ꝓuocās m magnificaſti n Abſconſe. n. ſacrificabāt

q̄ añ leſi erāt. ſ. ab egyptijs. laborib⁹ duris. Exod. j. i Et q̄ꝛ nō ledebanꝫ. decē plagis ſicut egyptij. k Gr̄as agebāt. de bn̄ficijs dei. l Et vt eēt diffe. inꝫ ipos ⁊ egyptios. m Te deū petebāt. in ſua neceſſitate. egyptij vo plures deos inuocabant. et q̄ꝛ gratitudo de beneficio p̄ſtito mereretur aliud p̄ſtanduʒ. ſubdiꝫ n Propter qd̄ ignis ar. colūnā du. hab. ignote vie. de nocte. o Et ſolē ſine leſura. per colūnā nubis de die et ſic dabat bonum hoſpitium p Digni q̄deʒ illi. ſcʒ egyptij. q Carere luce ꝑ tenebras dictas. r Qui inclu. cuſto. fili. tuos. nō ꝑmittētes eos de egypto exire ad ſacrificandū dn̄o. s Per q̄s incipi. incor. le. lumē ſeculo dari. a q̄nquageſima nāq̄ꝫ die exitus illoruʒ data fuit lex in monte ſynai. t Cū cogitarēt. Hec eſt ꝑs q̄nta in q̄ ponit q̄ntū beneficiū de ꝯſeruatione hebreoruʒ. ⁊ ꝯtrario d̄ iuterfectiōe p̄mogenitoꝝ egypti et diuidiꝫ ī duas ptes: q̄ꝛ p̄io deſcribiꝫ h̄ bn̄ficiū. ſecūdo ſoluitur obiectio i ꝯtrariū: ibi. Tetigit autē. Pria adhuc in duas: q̄ꝛ primo dictū bn̄ficiū deſcribitur. ſcdo tp̄s et hora ſubdiꝫ: ibi Cū. n. q̄etū. Circa p̄mū dr. t Cū cogitarēt. egyptij. v Iuſtorum occi. infantes. Exo. j. x Et vno expo. filio. ſ. moyſe q̄ ī fiſcella fuit poſit⁹ ī flumine. y Sʒ liberato. ꝑ filiā pharaonis: Exo. ij. z In traductiōem illoꝝ. i. in eductiōeʒ hebreoꝝ de egypto. a Multitudinē filioꝝ. i. p̄mogenitoruʒ egypti. b Abſtuliſti de vita p̄nti. Exo. xij. c Et piꝫ illos. i. pr̄es eoꝝ egyptios. d Perdidiſti i aq̄ va. rubri mari. Exo. xiiij. e Illa. n. nox. in q̄ īꝫfecta ſꝫ p̄mogenita egyptioꝝ. f Añ co. eſt a prīno. moyſe ⁊ aaron. Exo. xj. g Ut vere ſci. q̄ iu. cre. i. diuinis aſſertiōib⁹ ipi⁹ ⁊ prīb⁹ fact[is]. h Aeq̄. eſſēt reſpectu futurū ꝓmiſſorū. i Suſcepta ē aūt ⁊c. q. d. ſaluaſti iuſtos ⁊ deſtruxiſti iniuſtos. k Sicut em̄ leſiſti ⁊c. egyptios. l Sic et nos ꝓuocans ad gratiarūactiones pro bn̄ficijs tuis. m Magnificaſti p̄ ceteris ꝑplis. n Abſcōſe. n. ſacri. agnū paſchale.

o Ois em̄ orbis terrarū ex egyptioꝝ locū. p Limpido illūinabaꝫ ⁊c. intātū ꝙ nullus ab opibus ſuis impediebaꝫ. q Solis aūt illis. ſ. egyptijs. r Suppoſita erat gra. nox. diuinit⁹ īflicta. s Imago tene. ⁊c. nā p̄figurabat tenebras gehēne. q̄s incurſuri erant. iō ſubdiꝫ. t Ipi ḡ ſibi erāt gra. tene. id ē cā magis grauiū tenebraꝝ. ſ. gehēne q̄s merebanꝫ ꝓ ſua peccata.

Capi. xviij.

Sanctis āt tuis. Deſcripta obtenebratiōe egyptioꝝ. h̄ ꝯñr deſcribiꝫ illuſtratio hebreoꝝ cū dr. a Sanctis aūt tuis. i. hebreis. b Maxima erat lux. vñ dr Exo. x. Ubicūq̄ꝫ āt habitabāt filij iſrl' erat lux. c Et hoꝝ quidē. i. hebreoꝝ. d Uoce ini. audiebant. ſ. egyptij. ſꝫ figurā nō videbāt tenebris impediti. e Et q̄ꝛ nō ⁊ ipi. ſ. hebrei. f Eadē paſſi erāt. ſ. tenebras. g Magnificabant te. Sicut grati. h Et

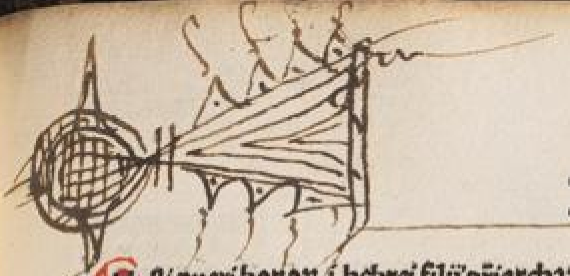

a Juſti pueri bonoꝝ.i.hebrei filij p̄triarchaꝝ. b Et iuſticie legē.in mōte ſynai datā. c In cōcordiā diſpoſuerūt.i.ↄcordit̃ receperūt dicētes Exo.xxiiij. Oia u̾ba dn̄i q̄ locutus ē faciem⁹. d Siſr bona ⁊ mala recepturos iuſtos.i.ꝓſpera et aduerſa ex volūtate dei miſſa et mittenda diſpoſuerūt equanimit̃ recipere pro dei amore.

loquit̃ de ꝑſecutiōe egyptioꝝ.ſicut diri pleni⁹ Exod.xij. vbi ꝓprie locū habꝫ queſtio hec. t Durus debellator q2 p̄mogenitoꝝ interfector. v In mediā extermiñy terrā.i.exterminio dignā. x Gladius acutus.naꝫ ei nō poterat reſiſti. y Inſimulatū.i.nō fictū ſꝫ veꝝ.

e Patri oim̄.ſcꝫ deo. f Decātātes laudes in ꝓſperis ⁊ aduerſis. Cōſeq̄nt̃ ecōuerſo ponit̃ egyptioꝝ vox lamētabilis cū dr̄ Reſonabat aūt ⁊c. g Planctus ploratorū infantiuꝫ.i. qui fiebat ꝑ p̄mogenitis interfectis. b Silr aūt pena ⁊c. Exo.xij. Percuſſit dn̄s oīe primogenituꝫ i t̃ra egypti a p̄mogenito pharaonis q̄ ſedebat in ſolio eius vſqꝫ ad p̄mogenitū captiue.que erat i carcere ⁊c.

i Cum in vno momēto ⁊c.exterminata ē. q2 tūc p̄mogenit⁹ regis mortu⁹ ē. k De oībus em̄.egyptijs. l Nō credentes.deo ⁊ moyſi m Propt̃ beneficia.in amotiōe plagaꝝ eis collata.q2 remotis plagis reuertebant̃ ad obſtinationeꝫ ſuam.

[a]iuſti pueri bonoꝝ[b] ⁊ iuſticie legē[c] in ↄcordiā diſpoſuerūt:[d] ſilr bona ⁊ mala ꝑcepturos iuſtos:[e] patri oim [f] decātantes laudes. Reſonabat aūt incōueniēs inimicoꝝ vox: ⁊ flebilis audiebat̃[g] planct⁹ ploratoꝝ īfantiū.[b] Silr aūt pena ſeru⁹ cū dn̄o afflict⁹ ē: ⁊ ppl̄aris hō regi ſilia paſſus. Silr ergo oēs vno noīe mortis: mortuos hēbant īnumerabileſ. Nec.n.ad ſepeliēdum viui ſufficiebāt:[i] qm̄ vno momēto q̄ erat p̄clarior natō illorū exterminata ē.[k] De oībus em̄[l] nō credētes[m] ꝓpter bn̄ficia:[n] tūc cū p̄mū fuit exterminiū p̄rogenitoꝝ ſpopōderūt[o] ppl̄m dei ſe eſſe.[p] Cū em̄ q̄etū ſilētiū ↄtinēt oia:[q] et nox in ſuo curſu mediū iter hr̄et:[r] omīpotēs ſermo tu⁹ dn̄e[s] exiliēs de celo a regalib⁹ ſedib⁹:[t] durus debellator[v] in mediā exterminij terrā ꝓſiliuit.[x] gladi⁹ acut⁹[y] inſimulatū[z] impiū tuū portās:[a] ⁊ ſtās r̄pleuit oia morte[b] ⁊ vſqꝫ ad celū attīgebat ſtās in t̃ra.[c] Tūc ↄtinuo[d] viſus ſomnioꝝ maloꝝ turbauert̃ illos: ⁊ timores ſupuenert̃ inſpati.[e] Et ali⁹ alibi ꝓiect⁹ ſeminiu⁹: ꝓpt̃ quam moriebat̃ cāꝫ demōſtrabat mortis. Viſiōes.n.q̄ illos turbauert̃ h̃ p̄monebāt ne inſcij quare mala patiebantur perirēt.[f] tetigit autem tūc ⁊ iuſtos[g] tētatio mortꝭ[b] ⁊ ↄmotio[i] in heremo fctā eſt multitudinis[k] ſꝫ nō diu ꝑmāſit ira tua.[l] Properās em̄ hō ſine q̄rela[l] deprecari ꝓ populis ꝓferens ſeruitutis ſue ſcutū orationē et ꝑ incenſum dep̄catiōeꝫ allegās:[m] reſtitit ire:[n] ⁊ finē impoſuit neceſſitati:[o] oſtēdens qm̄ tuus eſt famul⁹[p] Vicit autē turbas[q] nō in virtute corporis nec armatura potētie.ſed v̾bo[r] illū q̄ ſe vexabat[s] ſubiecit[t] iuramēta parentū ⁊ teſtamētū cōmemorans.[v] Cū em̄ iā aceruatim cecidiſſent ſup alterutrum mortui interſtitit[x] ⁊ amputauit impetū:[y] ⁊ diuiſit illā que ad viuos ducebat viā.

r Imperiū tuūꝫ portās.i. exequēs a Et ſtans repleuit oia morte.q2 n̄ erat domus egyptioꝝ i q̄ nō eſſet mortuus Exo.xij. b Et vſqꝫ ad celū ⁊c.hoc dicit̃ ad exprimendū q̄ p̄mogenitoꝝ null⁹ euadere poterat. c Tūc ↄtinuo.i. antemediate. d Viſus ſomniorū maloꝝ tur.illoſ ad p̄figurandū dictā ꝑcuſſionē primogenitorum. e Et alius alibi ꝓiect⁹ ſeminiuius nam varijs modiſ ⁊ terribilib⁹ moriebant̃. vt ꝑ hoc ſententia illius mortis mōſtraret̃. ⁊ nō ſolū alijs remanentibus.ſed ⁊ ipſis morientib⁹.iō ſeq̄tur. Ne inſcij ⁊c. f Tetigit autem Hic oñr̄ remouet̃ obiectio cōtra predicta. et primo ponit̃ cū dr̄. Tetigit aūt tūc et iuſtos.ſ. hebreos. g Tēptatio mortis.i.punita morte ꝗ fuit illa ſubdit̃ b Et cōmotio.et ꝑ id eſt.i.cōmotio ſeditiōis excitata ꝑ chore ⁊ cōplicū ei⁹. i In heremo. vt hr̄ Nume.

n Tunc cū primū ⁊c.ſpopōderūt.i.cōfeſſi ſūt. o Ppl̄m dei ſe eē.⁊ refert̃ li ſe.ad moyſen et hebreos.tūc.n.dimiſerūt eos abire tāqꝫ dei ſeruos Exo.xij. Pōt etiā ly ſe referri ad egyptios.ꝑ hoc.n. q̄ obedierunt mādato dei de emiſſiōe hebreoꝝ. lꝫ hoc fecerint timore.poſſunt dici quodāmō ꝓplus dei. ſicut obediētes regi terreno timore ſolo dicūt̃ eē de eius ppl̄o. p Cū em̄. Hic oñr̄ deſcribit̃ t̄ps et hora ꝑcuſſionis primogenitoꝝ egypti.cū dr̄. Cū em̄ q̄etū ſilentiū ↄtineret oia.i.ↄticiniū hora in q̄ cōiter ſilēt oia. q Et nox in ſuo curſu mediū iter hr̄et.nam hec percuſſio fuit inter p̄ncipiū noctis ⁊ finē. r Omipotens ſermo tuus dn̄e.i.ꝑceptū de interfectione primogenitorum. s Exiliens de celo ⁊c. et hoc arguūt aliq̄.q̄ interfectio primogenitorū egypti facta fuit per angelum bonum.ſed nō eſt efficax argumētū.tum q2 liber iſte non eſt de canone.tum q2 demones frequēter legūt̃ executores diuine iuſticie.et q̄ hec interfectio fuerit facta ꝑ angelū malū. videt̃ magis ꝓbabile.q2 magis ↄcordat ſcripture canōice. Dr̄.n.pſal.lxxvij. Miſit in eos irā indignationis ſue indignationem ⁊ iram ⁊ tribulatione immiſſiones factas ꝑ angelos malos.et certū ē q̄

xvj.cuius occaſiōe multi de iſrl̄ fuerūt mortui.ꝓpt̃ q̄d videt̃ alicui q̄ pplus iſrl̄ nō fuerit melioris cōditiōis q̄ȝ egyptij. k Sed nō diu. Hic remouet̃ dicta obiectio ꝑ h̄ q̄ ſtatim appoſitū fuit remediū.et hoc ē q̄d dr̄ k Sꝫ nō diu ꝑmanſit ira tua.et ſubdit̃ cā. l Properas.n. hō ſine q̄rela.i.aaron pie viuēs erga dn̄m.et iuſte ad ꝓximū. l Dep̄cari pro populis .moriētibus. m Reſtitit ire dn̄i:eū placādo ſua dep̄catiōe. n Et finē impoſuit neceſſitati.i.morti. o Oſtēdens qm̄ tu⁹ eſt famul⁹.per hoc q̄ te placauit ſuis p̄cibus. p Vicit aūt turbas.i.peſtes ppl̄m turbantes. q Nō in virtute corporis ⁊c.ſꝫ verbo or̄onis deuote. r Illū q̄ ſe vexabat.ſ.ꝑ incendiū cōburēs ppl̄m.de cuius cōbuſtiōe aaron vexabat̃. s Subiecit.illud extinguēdo. t Iuramēta parētū ⁊c.vt.n.orō ſua eſſꝫ magis exaudibilis:in ea fecit mentiōem de iuramēto dei abrae facto.⁊ teſtamēto in mōte ſynai iā dato. v Cū.n.⁊c.interſtitit.i.ſtetit int̃ mortuos ⁊ viuētes. x Et āputauit impetū.incēdij. y Et diuiſit illā que ad viuos ducebat viam.nā ignē ꝓcedentē ad ↄſumendum adhuc viuētes intercidit.vt dictū eſt.⁊ q2 tunc aaron fungebat̃ ſummi pontificis officio.ideo ſubdit de ipſius ornamēto dicēs

a In veſte.n.poderis.⁊ dr̄ a pos q̄d ē pes. nā tunica eius hiacynthina attingebat vſq; ad pedes. b Tot⁹ erat orbis terrarū.repn̄tatiue.tunica em̄ linea figurabat terrā.q2 linū naſcit̄ de terra.baltbe⁹ cingēs illā tunicā occeanū terrā cingentē3. tunica hiacynthina rōne coloris aerē.baltbeus aūt cingēs tunicā hiacynthinam figurabat ignē3 qui ambit aerē.ſuphumerale cum rōnali ſibi cōiuncto ex varietate lapidū p̄ciosorum ⁊ diuerſorum colorum figurabat celū ſydereū ſtellis ornatū.duo lapides onychini i ſuphumerali ſignificabant duo magna luminaria ſolē3 et lunā.duodecim gēme rōnalis.xij. ſigna zodiaci.mitra que erat in capite.ſupiorē ptē3 mundi.ſ.celū cryſtallinū et empyreum.lamina ſancta pendens in fronte repńtabat deum oībus p̄ſidentem. ꝑpter q̄d i illa ſcriptū erat nomē domini tetragrāmaton q̄d eſt ꝓprium altiſſimi creatoris omniū.Et per hec ornamenta ſignificabat̄ ꝙ pontifex his ornatus erat creatoris oīm ſeruus. ſicut dictum fuit plenius Exo. xxviij. c Et parentū magnalia in qua.ordi.lapi.erāt ſculpta.nā in rōnali erāt quatuor ordines lapidū diſtincti ꝑ ternariū.et in illis duodecim lapidib⁹ erāt ſculpta noīa duodecim tribuum. d Et magnificentia tua.i. nomē tetragrāmaton :ibi ꝓpriū. e In dyademate.i. in lamina aurea que erat tracta ad modū ſemicirculi ab aure vſq; ad aurem attingens ꝑ frontē. vt plenı⁹ dictū fuit in Exo. f Is aūt ceſſit qui exterminabat.ſ.ignis. qui ceſſauit vt dictū ē. g Et hec extimuit.i.ipſum deum cuius hec erāt ſigna co mō loquēdi quo creatura irrationalis obedire dicit̄ creatori. h Erat ⁊c.ſufficiēs id eſt cauſa ſufficiens vindicte dei contra totū ꝑplm. niſi pontifex placaſſet eum.

Capitulū.xix.

Impijs aūt vſq; in nouiſſimū ſine mia. Hec ē ſexta ps in q recolit̄ ſextū bn̄ficiū q̄d ē de traductiōe ꝑ mare rubꝝ. ⁊ ſubmerſiōe egyptioꝝ. Et diuidit̄ in duas ptes.q2 primo ponit̄ hui⁹ bn̄ficij recordatio. ſecūdo ſubdit̄ interta cōcluſio.ibi. In oibus. Pria adhuc in duas.q2 p̄mo recolit̄ egyptioꝝ ſubmerſio.ſcd̄o hebreorū ſaluatio:ibi. Omnis em̄. Circa primū dicit̄ cōtinuādo p̄dictis.ſ. ꝙ hebrei in mortalitate a ſerpentibus habuerunt remediū.nō aūt primogeniti egyptioꝝ.iō dicit̄ a Impijs āt vſq; i nouiſſi.i.vſq; ad ſubmerſionē coꝝ. b Sine miſcdia.id eſt ſine remedio. nā nullū dei opus caret miſcdia. c Ira ſupuenit.id eſt punitio. d Preſciebat em̄ et futura illoꝝ.ſc3 ipſe deus. e Qm̄ cū pmiſiſſent.i.ꝑordinaſſent. f Ut ſe educerēt.i. filios iſrl̄ emitterēt de egypto. ita ꝙ lyſe nō refert

a In veſte.n. poderis quam hēbat: b tot⁹ erat orbis trarū: c ⁊ parentū magnalia in quatuor ordinib⁹ lapidu3 erāt ſculpta: d ⁊ magnificētia tua e in diademate capitis illius ſcripta erat: f is āt ceſſit q̄ extmiabat: g ⁊ hec extimuit. h Erat.n.ſola tēptatio ire ſufficiēs. Ca.xix.

a Impijs aūt vſq; i nouiſſimū b ſine miſericordia c ira ſupuenit d preſciebat.n.⁊ futura illorū e qm̄ cū ipi pmiſiſſent f vt ſe educerēt: g ⁊ cū magna ſolicitudine pmiſiſſent illos h ꝯſeq̄bant̄ illos pnie actus i Adhuc.n.int̄ man⁹ k hn̄tes luctū: ⁊ deplorātes ad monumēta mortuoꝝ l aliā ſibi aſſumpſerūt cogitatōē3 inſcie et q̄s rogātes piecerāt hos tanq̄ fugitiuos pſeq̄bant̄ m Ducebat.n.illos ad hunc finē digna neceſſitas n et hoꝝ que acciderāt o commemoratiōem amittebāt. p vt q̄ deerāt tormētis: p repleret punitio: q ⁊ pp̄lus q̄dem tuus mirabilit̄ trāſiret. r illi aūt nouā mortē inuenirēt. s Ois em̄ creatura ad ſuū gen⁹ ab initō refigurabat̄ t deſeruiēs tuis preceptis. vt pueri tui cuſtodirētur illeſi. v Nam nubes caſtra eoꝝ obumbrabat x ⁊ ex aqua q̄ an̄ erat: t̄ra arrida apparuit ⁊ i mari rubro via ſine ipedimēto: y ⁊ campus germinās de ꝓfundo nimio per quē omnis natio trāſiuit: 3 que tegebat̄ tua manu a videntes tua mirabilia et mōſtra. b Tanq̄ n.equi depauerunt eſcā: c ⁊ tāq̄ agni exultauerūt d magnificātes te dn̄e q̄ liberaſti illos e Memores em̄ erāt adhuc eorū q̄ i incolatu illoꝝ facta fuerāt: quēadmodū ꝓ natiōe

ad egyptios.ſed ad hebreos. g Et cū magna ſoli. pmi.illos.nā egyptij cogebāt hebreos feſtinat̄ egredi Exo.xij. h Cōſequebāt̄.n.illos pnie actus.de ꝑplī iſrl̄ emiſſiōe Exo.xiiij. i Adhuc.n.int̄ man⁹.i. in ꝑn̄ti. k Hn̄tes luctū de morte ꝑmogenitorum. l Aliā ſibi aſſum.cogi.inſcie de hebreorū reductione. m Ducebat ⁊c. neceſſitas .i. mors eis iuſte iferēda i mari rubro. n Et horu3 q̄ acciderāt ſc3 plagarū p̄teritarū. o Cōmemoratiōem amittebāt. abijciētes a ſe timorē dn̄i. p Ut q̄ deerāt tormētis. ſ.ex iuſticia debitis. q Repleret punitio. ſubmerſiōis eorū. q Et populus q̄dē tu⁹ mirabilit̄ trāſiret mare rubrū. r Illi aūt nouā mortē iuenirēt. ꝑ ſubmerſionē3 q̄ dr̄ mors noua reſpectu mortꝭ ꝑmogenitoꝝ q̄ p̄ceſſerat. s Ois.n. Hic ꝯn̄r ponit̄ ſaluatio hebreorum. Et diuiditur in duas ptes.q2 p̄mo ponit̄ h̄ ſaluatio.ſcd̄o gratiarū actio.ibi. Tanq̄ em̄. Circa p̄mū dicitur. s Ois em̄ crea.ad ſuū genus ab initio refigurabat̄.i.ad obediēdū deo a quo originat̄ ois creatura. t Deſeruiens p̄ceptis tuis.q̄d patuit in diuiſione maris ⁊ in columna ignis et nubis.iō ſubdit̄. v Nam nubes ca. eorū obum.na3 angelus q̄ p̄cedebat caſtra hebreoꝝ abiit poſt eos.ita ꝙ egyptij nō poterāt ad hebreos accedere Exo.xiiij. x Et ex aqua ⁊c.terra arida apparuit.in diuiſione maris. y Et cāpus germinās.i. maris fundus deſiccatus ad modū cāpi germinātis: per quē omnis natio hebreorum tranſiuit.
3 Que tegebatur manu tua.id eſt potentia tua.
a Uidentes tua mirabilia.in deſiccatione fundi maris. ⁊ in ſolidatiōe aquarum que erant eis pro muro a dextris ⁊ a ſiniſtris Exo.xiiij. b Tanq̄ em̄. Hic ꝯn̄r ponitur gratiarū actio hebreoꝝ.et p̄mo de ſua ſaluatione cū dr̄. Tanq̄ em̄ equi depauerūt.i.arma egyptiorū acceperūt quos viderūt mortuos ſup litt⁹ maris Exo.xiiij. c Et tanq̄ agni exultauerūt.de bn̄ficijs ſibi collatis. d Magnificātes te dn̄e.dicentes. Cātemus dn̄o glorioſe ⁊c. Sequit̄. e Memores em̄. Hic ꝯn̄r ponitur alia cā gratiarū actiōis.ſ.vindicta dei de ſuis aduerſarijſ. Et diuiditur in duas partes.quia primo ponit̄ ꝑcuſſionis actus.ſecūdo mirabilis modus:ibi. In ſe enī3. Prima adhuc i duas ſm duas egyptiorū punitiōes. intermiſcentur tn̄ hebreorū alique ꝯſolatōes. vt oppoſita iuxta ſe poſita.magis eluceſcant.dicit ꝗ phs. e Memores em̄ erant adhuc.i.dum grās agerent dicentes. Cantemus dn̄o ⁊c

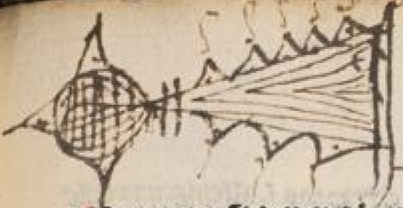

Memores erāt eoꝝ que incolatu eoꝝ facta fuerāt.ɔ egyptios cū adhuc hebꝛei manerēt ī egypto. f Quē admodū ꝓ natone aīaliū.i.ꝓ generatōe aīaliū vtiliū. g Eduxit terra muſcas ⁊c. Exo.viij. Et ꝑ oppoſitum ſubdit hebꝛeoꝝ ɔſolatio:cū dī. a Nouiſſime aūt id eſt pᷓ exitū de egypto.
b Viderūt nouam creaturam auiū Nūe.xj.

e In allocutō ne eṁ deſiderij.i.ad petitōez eorum ſm ſuū deſiderium.
d Aſcendit il. de mari ortigometra.i.coturnix:et ponit hic ſingulare ꝓ plurali:q2 fuit ibi coturnicū multitudo magna. Si āt arguat:ꝙ datio coturnicū ñ fuit ad bonū ipſoꝝ:q2 ibi mortuꝰ ē pplꝰ q̄ deſiderauerat carnes:Nūe.xj. Dicendū ꝙ moꝛs nō fuit oīm ſed paucoꝝ reſpectiue.ſ.egyptioꝝ q̄ cū filijs iſrl' exierāt de egypto iūctis aliqbꝰ de filijs iſrl':vt ibidē dī:q̄ male ɔcupierāt carnes at tediati de māna ſed recreatio coturnicū fuit oībus generalis.& ſpāliter in ɔſolatōez bonorum.

aīaliū ᵍeduxit ē̄ra muſcas et ꝓ piſcibꝫ eructauit fluuiꝰ multitudinem ranaꝝ.ᵃ No uiſſime aūt ᵇviderūt nouā creaturā auiū:cū abducti ɔcupiſcentia poſtulauerūt eſcas epulatōnis.ᶜ In allocutōe eṁ deſiderij ᵈaſcendit illis de mari ortigometra: ᵉ⁊ vexatōes pctōꝛibꝫ ſupuenerunt ᶠnō ſine illis que āte facta erāt argumētis ᵍꝑ viꝫ fluminū.ʰ Iuſte ei patiebātur ⁱſm ſuas neqtias.ⁱ Et ei deteſtabilioꝛē īhoſpitalitatez inſtituerāt.ᵏ Alij qdē ignotos ˡnō recipiebāt aduenas ᵐalij āt bonos hoſpites ⁿin ſeruitutē redigebāt.ᵒ Et ñ ſolū hec:ᵖ ſꝫ ⁊ aliꝰ quidez reſpectus illoꝝ erat:ᑫ qm̄ inuiti ʳrecipiebant extraneos. ˢQui aūt cū leticia receperūt hos q̄ eiſdē vſi erāt inſtitutis:ᵗ ſeuiſſimis afflixerūt doloꝛibꝫ.ᵛ Percuſſi ſt āt ce-

e Et vexatōes. Hic ponit ſcda ꝑcuſſio egyptiorum cum dī. e Et vexatōnes peccatoꝛibꝰ ſupuenerunt ſcꝫ egyptijs. f Nō ſine illis q̄ ante facta erāt argumentis.i.eoꝝ rephenſionibꝰ ꝑ flagella:⁊ q̄ fuerint illa ſubdit. g Per vim fluminū.fuit.n.pꝛīa plaga cōuerſio aquaꝝ in ſanguinē:Exo.vij. h Iuſte ei patiebant.egyptij. i Scdm̄ ſuas nequitias:iō ſubditur. i Etenī deteſtabilioꝛē inhoſpitalitatē inſtituerūt.ɔtra bonū hoſpitalitatis inſtituta facientes.
k Alij quidē ignotos.i.extraneos. l Nō recipiebant aduenas.ſ.ad manendū ſecum in egypto.
m Alij aūt bonos.ſicut filios iſrael. n In ſeruitutem redigebant.pᷓ moꝛtē ioſeph ⁊ fratruꝫ ſuoꝛum. Exo.j. o Et nō ſolū hec.mala. p Sꝫ ⁊ aliꝰ quidem reſpectus illoꝝ erat.ɔtra bonum hoſpitalitatis.
q Qm̄ inuiti.i.cum duritia vultus ⁊ verboꝛum.
r Recipiebāt extraneos.ad hoſpitiū:ſicut aliqn̄ cōtingit ꝙ dantes elemoſinam tot vituperia dicunt petentibus:ꝙ nimis care vendunt eis. s Qui aūt cū leticia ⁊c.iungat ſic littera. Qui eiſdem vſi erant inſtitutis.i.egyptij qui vtebant inſtitutis ɔtra bonū hoſpitalitatis:vt dictū eſt. Hos qui cum leticia receperunt ſcilicꝫ hebꝛeos hylariter recipientes extraneos.
t Seuiſſimis afflixerūt doloꝛibꝰ.intantū ꝙ ad amaritudinē ꝑducebāt vitaꝫ illoꝝ:Exo.j.& nō impune:iō ſubdit. v Percuſſi ſunt aūt cecitate.tribꝰ diebꝰ in tenebꝛis palpabilibꝰ exñtes Exo.x. x Sicut illi.i.ſodomite. y In foꝛibꝰ iuſti.ſ.loth. z Cū ſubi-

tancis coopti eſſent tenebꝛis.ꝑcuſſi cecitate ab angelo.
a Vnuſquiſqꝫ tranſitū oſtij ſui.ſ.loth. b Querebat nec tñ inuenire poterat:vt ibidem dī. c In ſe enim. Hic ɔñter ponit punitōnis egyptioꝝ mirabilis modus elemētis deo obedientibꝰ:iō ſubdit. In ſe eṁ elementa dum cōuertuntur.mutādo modū ſuum agendi ex ꝓcepto dei. d Sicut in oꝛgano.i.inſtrumento muſico

citate:ˣ ſicilli ʸin foꝛibꝫ iuſti ᶻcū ſubitaneis coopti eēnt tenebꝛis.ᵃ Vnuſqſqꝫ trāſitum oſtij ſui ᵇq̄rebat.ᶜ In ſe eī elemēta dū ɔuertunt:ᵈ ſicut ī oꝛgano ᵉq̄litatis ſonꝰ immutat:ᶠ et oīa ſuū ſonum cuſtodiūt.ᵍ Vn̄ de eſtimari ex ipſo viſu certo pōt.ʰ Agreſtia eī ⁱin aq̄tica ɔuertebant ᵏet quecūqꝫ erāt natantia:ī terra tranſibant.ˡ Ignis in aq̄ valebat ᵐſupꝛa ſuā virtutē:⁊ aq̄ extinguētis natu re obliuiſcebat ⁿ Flame ecōtrario coꝛruptibiliū aīaliū ᵒnō vexauerūt carnes coambulantiū:ᵖ nec diſſoluebāt illā q̄ facile diſſoluebat ſic glacies bonā eſcā.ᑫ In oīm bus eṁ magnificaſti pplm tuū dñe:ʳ ⁊ honoꝛaſti:ˢ ⁊ nō deſpexiſti:in omni tempoꝛe ⁊ in omni loco aſſiſtens eis.

Explicit liber Sapie.

e Qualitatis ſonus immutat.ſm volūtatē modulātis:qui mō ꝑcutit vnam coꝛdaꝫ:modo aliā:⁊ eandem mō foꝛtius:modo remiſſius.
f Et oīa ſu.ſo.cuſtodiūt.ſm diſpoſitionē modulantis ita ſupple mutatur actio creat eī egyptioꝝ punitōe ſm diſpoſitōeꝫ creatoris. g Vn̄ eſtimari ex ipſo viſu certo pōt.i.ſꝫ appa rebat ſenſibiliter.
h Agreſtia eṁ.i.aīalia in agris habitantia:vt boues ⁊ iumenta.
i In aquatica cōuertebant.nō ſm ſubſtantiā:ſed ſm ambulationē.ſ.per fundū maris q̄ eſt habitatio piſcium hebꝛei nāqꝫ ſua aīmalia eduxerūt ſecum de egypto:exodi.x. Cuncti greges ꝑgent nobiſcū ⁊c. Et ꝙ ſic intelligatur ɔuerſio agreſtium:patet ex hoc quod ſubditur.
k Quecūqꝫ erant natantia:in terra tranſibāt gradiētes vt patet de ranis intrantibꝰ domos egyptioꝝ:Exo.viij.
l Ignis in aqua valebat.i.foꝛtiter ɔburebat.
m Supꝛa ſuā virtutē.naturaleꝫ:nam grando ⁊ ignis:pluuie ⁊ fulgura diſcurrebāt ꝑ egyptū:Exo.ix.⁊ vnū contrarium non impediebat aliud:ſed magis acuebat ī ſua actione. n Flame econtrario coꝛruptibiliū animalium.i.ſerpentum ⁊ draconum ignem ſpirantium.
o Non vexauerūt carnes coambulantium.i.filioꝝ iſrl' ſimul ambulantiū per deſertum in quo erat ſerpens flatu adurens Deut.viij.⁊ ponitur ibi ſingulare pro plurali. Nam ibi erant tales ſerpentes multi.ſicut Exo.viij. Venit muſca grauiſſima.i.multitudo muſcarum.
p Nec diſſoluebant illam.ſ.mānaꝫ q̄ facile diſſoluebatur:ſicut glacies ad caloꝛem ſolis.
q In omībꝰ.hic vltimo ponit intenta ɔcluſio reſpectu totius libri:ex cuiꝰ ꝓceſſu apparet:ꝙ intentio phylonis ē declarare ɔdeſcenſiones diuinas hebꝛeis factas:ideo dicit. q In omnibꝰ eṁ magni.po.tuum dñe:eius aduerſarios flagellando ⁊ ſubmergendo.
r Et honoꝛaſti.eum de ſeruitute egypti liberando.
s Et non deſpexiſti.preces eius denegando.
t In omni tempe ⁊ in oīm loco aſſiſtens eis.vt patuit in mari rubꝛo:in deſerto ⁊ in ceteris locis ad laudem nominis tui:qḋ eſt bñdictum in ſecula ſeculoꝝ Amen.
Poſtilla venerabilis fratris Nicolai de lyra ſuper libꝛos Sapientie finit.